

Rúku

Ísu wíyómpa'a iyówana Rúku tuwímbai-aatai maisuwéna Ísun-aai agaimakáye. Rúku ímba Yúndaa-waasin-ifofí' onkaa-waasigo éna tíyofaan-kisau maiyáye. Kíríki-waasi Ísun-aai isáíwae séna maanáúfái agaiyáye. Kíríki-waasi arupíse úmaimo méraamba tiráái tain-kwáásin-owe séna maanááí agaiyáye. Ísu érai'a arupíse-waasi póna arumbó wéuwartinkaiwain-aye. Maníkómpá'á in-aimó sen-ááiyé Maníkóní ámútankon-aaiye sáwí'o um-béyámbá Maníkó maisiyúwáin-aaiye miyán-ááí Rúku agaimakáye.

1-4 Óraako Tíofíráasiyo moórá-aai sénaumpo isaaó. Maníkó kentááfímbá paápé uráimba aifa'ó awánaraan-kwaasi mintántáákón-aai simátíma'mesa iyáamba isasá kentáá wésimasimewe. Sáwífa'nanka minááí érqi'-aai agaimakáamba minááígóní áwáu kawé'-úmai isé'a aifakén-ááiyé afufumpinkén-ááiyé ánaaenken-aaiye agai-amúne. Ísaraanda-aai érqi'-aaiya'i karol'-ááiyá'iyompo mindásafe'a maanáúfái agai-amúmpo toráumai isaaó.

Yónimbo ma'ankáínda-aaimo simámakain-aai.

5 Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awí'l'a Éroti méron-kanaafimba moóráwigon-awí'l'a Sékáráíya Ápáísaani akún-ándáfákén-kwáásí ména Maníkóní ámáán-dáumpa'a kísáumo maúwai mérowana awaainínkón-áwí'l'a Írisápéti

Éronini akún-ándáfákén-ínínkó Maníkóní ámáán-daumpa'a kísäumo máún-kwaasiti akún-ándáfákén-ínínkó úwasarai ⁶ Maníkón-qúranka'a minákwá'á kawel'-úmai mésarai Fasi'aénkón-aráái waésarai wení ámáámba kawel'-úmai isésarai ⁷ age-ínimbá ména iyámpói-iyaimba mésarai wauránaráámba káguraaye.

⁸⁻⁹ Wauránaráámba káguyasa Sékáráíyaani akúmbá Maníkóní ámáán-daumpa'a kísau maésa miyá úmae iyésa miwítí kísau tuwíntaa'-ésa Sékáráíyaamba íyáfasinankowana asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agaíndasafena Fasi'aénkóní óraa'-amaan-daumpa'a iyúwasa ¹⁰ asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agáí-kánáá seyaafá'á Yúndaa-waasi máápa'a mésa Maníkómpá'á inaí wésuwana ¹¹ Sékáráíya Fasi'aénkóní óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana asaa-wiyúmbó í-tántáá'ó agáí-táárégóní ayáánúrapa'a wiýómpaken-kisau-waasigo paápé úwana ¹² Sékáráíya awánéna kantúmba maréna inkaisuwana ¹³ wiýómpakewi séna Sékáráíyaao ímba inkaisuwó. Maníkómpá'ó inaimó sénda ísáíntafena enawaainínkó Írisápéti iyámpói máínifo miniyámpoígón-áwí'a Yóniye siyó. ¹⁴ Ma'ankáínana enarunkó aamoí ínasa fí'on-kwaasiwara'a aamoí ónááwe, ¹⁵ Ma'ankáíndara'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó miniyámpoígón-arumpimba óraa'a ínana ándá-aran-done uwói'o on-dóné ímba náino. Maníkón-qúranka'a wenawí'a óraa'a ínaye. ¹⁶ Wemá óraa'a éna Ísareri-waasisomba tafisínasa miwítí Fasi'aénkó Maníkómpá'á aneka'á ténaáwe. ¹⁷ Wemá Maníkón-aaimo simátímakowin-

awí'a Íráiyaa uráintemba fasi'ámai ména Fasi'aénkóní aifa'á wéna tifoísáye tíráámarine tafisínasa taankarotámai méranaawe. Aaimó ímbo isáyan-kwaasi tafisínasa arupísemo on-kwáásímó iyantemba ésa kawe'-ímáyáá ónáawe. Miyáumai Fasi'aénkómó kumíndasafena wení waási to'mayaa uwátinkainiye wíyómpakewi súwana ¹⁸ Sékáráíya séna kesuwaainínkóekai wauránaráámba káguraufo nórা séra minááíshafé'a érai'e sénaumno súwana ¹⁹ wíyómpakewi séna kemá Képarieri mé'a Maníkón-aúranka'a méraunana kawe'-áái siména si'maráísa'a müsimamundasafe ²⁰ ímba érai'e sémpo emá ímba aaimó sindá mérrenana ánaaenkanaa kemó súnda-tantaa'a paápé ína kawe'-úmai aaí sínone súwasa ²¹ máápa'o méron-kwaasi Sékáráíyaambá amu'matuwé mésa sésa óraa'-amaan-daumpa'a nointafenawa ayáátááka'a mériyo wésuwana ²² máápa'a kuména ímba aaí súwasa óraa'-amaan-daumpa'a kainkáámbá awánaraiye suwaná ayáán-kwaame'naame'a wéena ímba aaimó súmba ména ²³ wení kísau-kanaa tai'ówana wení naaópa'a kurákiye.

²⁴ Komérowana awaainínkó Írísápéti ámú'a paápé éna aúpá'á séfataase-wiyomba maéna ²⁵ séna Fasi'aénkó kawe'á uwásinkena miyámó uráintafe'a aamoí é'a ayáátááka'a iyámpói ímbo matinkáúnda misígáémó imbá taí'áyiye Írísápéti siyákiye.

Ísumbo ma'ankáínda-aaimo simámakain-aai.

26 Írísápéti ámúka'a ména afa'móráe-wiyomba maisuwówana Maníkó wení kísau-waasigon-awi'a Képarierimba wíyómpakembä ai'marówana Káríri-marafa'a Násareti-naopa'a kuména 27 moórá-arasigon-awi'a Máríyaambo simámindasafena kunkáye. Minárásígó ímba waaí maiyón-arasigo Téfítin-andafaken-kwaasiya'a áwí'a Yósepinka'a aaí tarímarowana 28 wíyómpakewi Máríyaampa'a kuména séna méwa'ono. Maníkó aamoí uwánkena esé'a mériaye simámuwana 29 óraa'-imayaá éna séna minááígóní áwáu nóran-aaisafenawa síyó súwana 30 miwá séna Máríyaa Maníkó aamoí uwánkáifo ímba áá'a íno. 31 Ámú'o kaumáímo iyámpói mo'anké áwí'a Ísuwe simánkainone. 32 Wemá óraa'a éna óraa'-waasi-i'a ínasa íyáákamai-Fasi'aenkon-ááninkon-iyé sénááwe. Aíwá'nágón-awi'a Téfítimo kawáákisáúmó maiyáintemba Maníkó kawáá-kísáú amínana 33 Yékopun-andafaken-kwaasi kawáákisáú waé'wae'a ínana minkáwáá-áwí'a ímbo tai'láinda waé'wae'a íníye Képarieri súwana 34 Máríyaa séna nóra séwa sénó. Kemá ímba waaí maiyé'a úwoi méraumne súwana 35 wíyómpakewi séna Maníkóní Ufaen-ámútánkó esé'a mérainana íyáákamai-Fasi'aenkoní fasi'aémbá embá amína po ma'ánkénasa áfááran-iyampoi Maníkón-áánimban-iyé sénááwe. 36 Enamááraa-ininkon-awi'a Írísápéti áráambä kéna ámú'a kauráye. Age-ínimbán-iyé wésewana ámú'a kauréna afa'móráe-wiyomba maisuwáíye. 37 Maníkó seyaafá-tántáá'lá fetóí wéena wenkwárá'lá miyá wéuwankaiye súwana 38 Máríyaa séna Maníkóní

kísau-arasi úmpo simásimendantemba Maníkó kembá miyá íníye súwana Maníkó ai'mákowi auwéna iyáyiye.

Máriyaa Írísápétini namu'ó kuráin-aai.

³⁹ Iyúwana káríka'a Máriyaa ména íyáfasinená minúwóiyáán-úmai Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a moórá-naopa'a wéna ⁴⁰ Sékáráíyaani naaúmpa'a iyéna Írísápétin-awí'a mó tówana ⁴¹ Írísápéti Máriyaa amóísáúmba isówana iyámpóiго anówan-arumpimbá ména úwaauwa úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó Írísápéti arumpimbá óraa'a úwana ⁴² óraaka séna Maníkó kawe'á uwánkena fí'on-inimba káríka kawe'á uwátinkena embá óraaka kawe'á uwánkaraiye. Ma'ánkénda-iyampoigonkwara'a kawe'á wéuwankaiye. ⁴³ Ímba súwí'wara'-inimba úndanifo kesí Fasi'aénkóbá ma'ánkénda-ininko éma kesí namu'á wétene. ⁴⁴ Enamóísáúmba isáúnana sirumpimbó mérain-iyampoigo aamoí éna úwaauwa uráyiye. ⁴⁵ Maníkó simámakain-aai érai'a paápé íníye séndasafena Maníkó kawe'á uwánkáiyé Írísápéti siyáyiye.

Máriyaa Maníkón-áámói éna imó siyáin-aai.

⁴⁶ Súwana Máriyaa séna kesí imáyáago Fasi'aénkón-áwí'a mósa wémaraisa'a ⁴⁷⁻⁴⁹ Maníkóní kísau-arasi úwoi-arasi únana ken-ímáyáá isaná sirunkó kawe'á isa'á Maníkó kawe'-ámpa'ó mésínkáiwaimba aamoí uwánkaumne. Maníkó óraa-fasi'aenkwariwi óraa'a uwásínkáimbá pósá kentáfesa sésa Maníkó kawe'á uwánkaraiye sénááwe. Káfé'o

méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye mináái símaesa kónááwe. Maníkó áfáá'lорawi éna⁵⁰ wenaísamaifimbo méraan-kwaasisafena ááémo maé'ón-kwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye arumbá uwátinkámaena iyíníye.⁵¹ Maníkó fasi'aréna fasi'aén-kísáú maéna kentúwí'o mósá måráán-kwaasi ti'mátu'makaiye.⁵² Maníkó túwí'o wérain-kwaasi kárík'a múra tinkéna ímbo túwí'o wérain-kwaasi óraaka'a mósá wétinkaiye.⁵³ Tááimo wétain-kwaasi kawetántáá'a tiména sáwifa-tantaa'o makáan-kwaasi ímba tiména ti'mátukaiye.⁵⁴⁻⁵⁵ Maníkó kentáá síwá'náwara Émbaramuntafenawara'a óraaka séna enkwárá enaísaaftantambo íyawiwara'a sirumbá uwátinkámae'a iyónaumne siyáin-aai ááka'a makéna kentáá Ísareri-waasisa wení kísau-waasisa wésuwa'nai-iye Máríyaa séna⁵⁶ Írísápétiye ména kaumbo-wíyombá maisuwéna wení naaópa'a kunkaiye.

Írísápéti Yónimbo ma'lánkarain-aai.

⁵⁷ Kumúwana Írísápétini kanaa túwana iyámpói ma'ankówasa⁵⁸ Fasi'aénkó arumbó uwánkarain-aai isésa wenamááraawe wení naaópakewiye isésa anówankwara'a aamoí uwánkaraawe.

⁵⁹ Aamoí uwaná miniyámpói afakaumboé-no'waamba waúwasa áúma kárámai araénáémba ónæ sésa afowán-áwí'a Sékáráíyaawe simánkanae uwaná⁶⁰ anówa séna ímbanifo wenawí'a Yóniye seró súwasa⁶¹ miwí sésa ímba ení waásifa'a miyán-áwí'a wéraiye

suwaná ⁶² afowámbá áá'a káúnkowasa tiyáán-kwaame'naame'-esa nórán-awira simánkainono suwaná ⁶³ afowá aúfái-wandaai símiero séna waamé'naame úwasa máámúwana agaimaréna wenawí'a Yóniye séna timúwasa awánesa óraa'-imayaa uwaná ⁶⁴ Sékáráiyá agaimaréna ói'a fetói úwana aaí séna Maníkón-áwí'a mósá marówasa ⁶⁵ mindáópaken-kwaasi táá'a úwana Yündiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a minááí wété úwasa ⁶⁶ ísówi óraa'-imayaa ésa sésa miniyámpoígó ánaaembá nórán-kwaasiya mérainiyo sésa Fasi'aénkóní fasi'aémbá wesé'a mériaye siyáawe.

Sékáráiyáamo siyáin-aai.

⁶⁷ Miniyámpoígó afowámbá Sékáráiyáamba Maníkóní Ufaen-ámútánkó óraa'a uwánkowaná Maníkón-aai simátimena séna ⁶⁸ Maníkó kentáásí Fasi'aénkó éna wení waásisa Ísarerri-waasisa súwa'nai ena sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa wéimba póta wenawítá mósá maránaumne. ⁶⁹ Maníkó wení kísau-waasi Téfítin-andafakewimba fasi'aén-kwáásí iyáfasinankaraimba póna sáwí'o úmaisaamo méraundafinkemba kawel'-ámpatá mésinkainiye. ⁷⁰ Naaófá'a Maníkó minááí wení kawel'-wáásí simátimuwasa agaimakáawe. ⁷¹ Naaófá'a Maníkó kentáásáfena óraaka séna tíyámbo kembó uwátinkén-kwaasi namuro-wáásí ta'ótokempinkemba métíyanauumne siyáiyé. ⁷² Ááéma Maníkó kentáá síwá'násafena arumbó uwátinkainda-aai séna wení fasi'aén-ááí ááka'o maráinda-aai siyáiyé. ⁷³⁻⁷⁴ Maníkó Émbaramu kentáá síwá'násafena kentáásí namuro-wáásífákembá mésinkainata ímba sáá'a ínata

wení kísau maéta ⁷⁵ wenaúranka'a kawel'-úmai arupíse úmai maé'mae'o onda-ááisá óraaka'a siyáye. Sékáráíya simásuwena séna ⁷⁶ kesááninkoo entáfesa íyáákarai-Fasi'aenkon-aaimo simátímíndawi óne sénááwe. Aifa'á emá Fasi'aénkóní aambá wiyínone. ⁷⁷ Fasi'aénkó wení waásiti sáwí-imayaa maitiyuwéna kawel'-ámpá'ó métinkainda-aai wésimatime Fasi'aénkóní aambá wiyínone. ⁷⁸ Kentáásí Fasi'aénkó áfááraumai arumbá uwásinkenasa aafáúmó íyáúsenamo sámo kaintembá kawel'-ámpátá mésinkenasa sása kásinkainiye. ⁷⁹ Kumeu'ó in-áémpá'ó méraawi puwiýantafena táá'o iwáí sáma kátinkena kawel'-ámpá'á métinkainiye Sékáráíya siyáye.

⁸⁰ Súwana miniyámpóigó óraa'a éna kawel'-imáyáá wéena máásai-marafa'a ména Ísareri-waasi túranka'a paápé índa-kanaa túwana máásai-marafa'a méraiye.

2

Máriýaa Ísumbo ma'ánkarain-aai.

Mátiyu 1:18-25

¹ Minkánááfimbá Rómu-kamani-oraakon-awí'a Ógásitasi simátimena séna seyaafá'-máráfákén-kwáásí túwí'a agaénááwe siyáye.
² Aifa'á túwí'o agáún-kanaafimba Sáíriniyasi Síriyaa-waasiti kawáágómó méron-kanaafimba
³ namupa'ó maifá'o kuráawi kouwerésa kentí akúmbó mérop'a túwí'o agáiyantafesa tiyáawe.

⁴ Yósepi Téfítin-andafaken-kwaasi póna Káríri-marafa'a Násareti-naopa'a tuwéna Yúndiyaa-marafa'a Téfítini naaópa'a téna mindáópa'-awi'a Péta'remu'a túwana ⁵ awaaínín-árásígó Máríyaa ámú'a kaufúwana áwí'o maíndasafena áí'maená túwana ⁶ mindáópa'a ména iyámpói'mo ma'ankái-kánáá túwana ⁷ aifaráán-iyámpói ma'ankéna iyámpói'goni unáánkwátói úsúrena purumakagóní táufapimba ánkaraiye. Túwí'a wéagauwasa sáwifa'-waasi wíyómpimba waásimo wááumo wáén-daumpa'a ówi'a tarówana purumakagóní naaúmpa'a mérena ma'ánkaraiye.

Sipisípiya'o káráwiyowi simátímakain-aai.

⁸ Mináémpá'ó sipisípiya'o káráwiyowi nó'waamba ufá'á wégawaanuwana ⁹ Fasi'aénkó wení kísau-waasi wíyómpakemba ai'marówana sipisípiya'o káráwiyowifa'a paápé úwana Maníkóní sáma tuwówana kumúwasa awánésa áfaáraumai táátafesa uwaná ¹⁰ wíyómpakewi séna ímba táá'a íno. Ásé-aai kusimátimunda pósá sáwifa'-waasi isésa áfaáraumai aamoí uwánkanaawe. ¹¹ Káf'e'a Téfítini naaópa'a iyámpói ma'ánkáísana miniyámpói'góntáfesa Maníkó iyáfasinankaraiwai Fasi'aénkón-iye sénááwe. Miniyámpói'gó kenkwárá'é fí'on-kwaasiye sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye. ¹² Miniyámpói am-pantasámbá úsúmai purumakagóní táufapimba máráísa'a koawáné sé'a simásímakain-aai éraqíl-aai kentáá kawé'-ámpá'á mésinkaindawimba ma'ánkaraiye sénááwe súwasa ¹³ minuwói'yáámbá wíyómpakewi sáwifa'a paápé ésa Maníkón-áwí'a

mósá marésa sésa ¹⁴ wiyómpa'a Maníkón-áwí'a mósá maráúmne. Marapá'á Maníkó aamoimó uwátínkáin-kwaasi aaweyáá úmai méraawe siyáawe.

Sipisípiya'o káráwiyyowi Ísumbo koawánaraan-aai.

¹⁵ Wiyómpaken-kisau-waasi wiyómpa'a kunuwerésa iyúwasa sipisípiya'o káráwiyyowi sésa Fasi'aénkómó simásímakain-aaísafeta Pétaremufa'a koawánanaisaiye sésa ¹⁶ minuwóiyyáán-úmai kumbá Máriyaae Yósepiye mésarai purumakagóní táúfapimba Ísumba ánkaryasa taawánésa ¹⁷ wiyómpakewimo siyón-aai miniyámpoígón-áái tasimátimesa ¹⁸⁻²⁰ kouwerésa simásímakain-aaísa érai'-aaíye sésa ísaron-aaísafesa koawánontafesa Maníkón-áwí'a mósá makáawe. Sipisípiya'o káráwiyyowi simátimun-aai ísówi imáyáa uwaná Máriyaa minááí áákaraaka'a éna imáyáa uráiyé.

Ísun-awi'o simánkarain-aai.

²¹ Iyámpói ma'ankéna afakaumboé-no'waamba waúwasa miniyámpoígón-áuma kárámai araénáémba uwaná áwí'a simánkena anówamo ímbo ámú'o kaurónka'a wiyómpakewimo siyón-awi'a simánkena Ísuwe siyáiyé.

Símiyoniyé Ánaae'a Ísumbo awánaraayan-aai.

²² Naaófá'ó Mósese aaremó iyámpoígmo matinkésa nombó pétuwesa miwítí naaópa'o iyíyan-aaímo siyáin-kanaa túwasarai Yósepiye Máriyaae'a Ísumba áí'mesarai Fasi'aénkóbó

amíyanesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye.
 23 Fasi'aénkóní ámáámba Mósese agaimaréna séna Fasi'aénkó séna kentí iyámpói aifa'á waai-iyámpóiósombá tí'mae'a kempá'á mátinke'a ení iyámpóiye sénááwe Fasi'aénkó siyáiye Mósese agaimaréna siyáiye. 24 Moóráfa'a Fasi'aénkóní ámáámba agaimaréna séna Maníkóntáfekai ísámai mááufu'-numa kae'á fámai agáékaiyo. Ímbo mááufu'o makékai mááufukaan-dumagon-aráá'a kae'á maimái agáékaiyo siyáiye. Minááí miyá iyantafesarai Ísumba áí'mesarai Yérúsaremu-naop'a kurááye.

25 Kuyaná moóráwigon-awi'a Símiyoni Yérúsaremu'a ména kawel'-wáásí éna Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména Ísareri-wáasi kawel'ó uwátinkaindawimba amu'maréna mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó wesé'a méng 26 ááéma simámena séna ímbo ááéma puwínompo Fasi'aénkóní Káráisitimba awáné puwínone simámakaimba 27 Maníkóní ámútánko imáyáa amuwana óraa'-amaan-daumpa'a imérowasarai Ísun-anófoiyai ámáámba miyá siyóntafesarai Ísumba áí'maesarai óraa'-amaan-daumpa'a iyúyana 28 Símiyoni miniyámpói tapéna Maníkóntáfena súwi simásuwena séna 29 Fasi'aénkoo simásímakaanda-qai kafé'a paápé isaná sirunkó kawel'á wéimba pó'a úwoi puwónaumne. 30-31 Seyaafá'-wáásísáfena ísámai kawel'-ámpá'ó métinkaindawimbo iyáfasinankaaandawimba é'a awánáumne. 32 Fí'onkaa-waasi sáma kátinkena kawel'-ambá aráátiminana póna Ísareri-wáasi súwita sanaambá iyíníye Símiyoni

siyákiye.

³³ Símiyoni miniyámpoígontáfena súwasarai anófoiyai isésarai óraa'-imayaa uyaná ³⁴ Símiyoni séna Maníkó kawe'á uwátinkainiye simásuwena miniyámpoígón-anówantafena séna Maníkó maaniyámpói íyáfasinankaiye. Wentáfesa Ísareri-waasi tuwímbai Maníkóntáfesa kawe'-úmai méwasa tuwímbai tínaqemba uwámenqawé. Maníkó wembá waamékáámbá uwánkáísasa sáwi-aaimo simánkaiyawiti ³⁵ sáwi-imayaa seyaafá'-wáásí túranka'a paápé ínaye. Ááiwarataako faiyáráísanamo áí'o intenkáámbá umbai-tántáákó enarumpimbá tñíye Símiyoni Máríyaantafena siyákiye.

³⁶⁻³⁷ Moórá-ininkon-awi'a Ánaa Maníkón-aaimo simátimun-ininko ména Ásan-andafaken-inimba Fániyuerin-ayáámunko éna waaí maiyéna afakaeté-aatai maisuwówana awaaikó puwúwana ayáátááka'a 84 aatai maisuwéna áráamba kéna aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iména aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane Maníkón-áwí'a mósá wémarena inaí aantembo síndasafená ímba tómbá wénena ³⁸ Símiyoni sún-kanaa wewará'á ewaa'á taména Maníkóntáfena súwi séna miniyámpoígón-aai simátimena Maníkó Yérúsaremufaken-kwaasi sáwi-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa siyáíndawimba wéamu'maraundawintafena miniyámpoígón-aai simátímakaiye.

Yósepiye Máríyaae'a Násareti-naopa'o kurááyan-aai.

39 Yósepiye Máríyaae'a Fasi'aénkómó siyáin-amaamba tai'ásuwesarai Káríri-marafa'a mindáraiti naaópa'a Násaretifa'a koméroyana
 40 mindáraiti iyámpóigo óraa'a uwáwéna fasi'ámai ména kawe'-ímáyáá úwana Maníkó kawe'á uwánkaraiye.

Ísu iyámpóiya'a óraa'-amaan-daumpa'o iyái-n-aai.

41 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá túntemba Ísun-anófoi Yérúsaremunaopa'a kógo uráaye. 42 Ísu sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukónka'a Yúndaa-waasiti áwáu arááíwaesarai mintánómbó náiyantafesarai Ísumba áí'maesarai Yérúsaremufa'a koméroyana
 43 mintánón-kánáá tai'ówasa miwítí naaópa'a wété uwaná Ísu Yérúsaremufa'a mérowasarai anófoi ímba awánésarai 44 imáyáá ésarai wenamááraase'a aampa'á wéwiye-imayaa ésarai aampa'á wéwesarai fenómpink'a wétoso uwasaráí mindárai miwítí naaóraafine timááraafinemo tíndawe sésarai ayaafái uyambá
 45 ímba awánésarai ayaafái uwááesarai aneka'á tauwerésarai Yérúsaremufa'a koayaafái úmaesarai kuyambá 46 kaumbo-kánáá maisúwóyana óraa'-amaan-daumpa'a mérowasarai anófoiyai awánaraaye. Yúndaa-waasi aaimó simátímún-kwaasiti afufumpimbá Ísu ména miwí táái wéisena minááísáfena tísai úwasa 47 anondáá wembá áísgai uwaná wení kawe'-ímáyááfínkémbá simátimuwasá isésa táátafesa uwásá 48 anófoi taawánésarai táátafesarai ésarai tiyáámba pikinesarai anówa séna kesááninkoo enafoékai ayaafái úmaekai

wénuyana sirunkó umbaí wétaifo nórá séwa miyá wéono súwana ⁴⁹ Ísu séna nórá sékaiya siyaafái wéoyo. Kesifoní naaúmpa'a méraumpo nórá sékaiya ímba ísaraayo súwasarai ⁵⁰ minááígóní áwáu ímba kawé'-úmai ísaraaye.

⁵¹ Ímba ísóyana Ísu anófoise'a Yérúsaremufakemba Násareti-naopa'a téna miwí tááisafena ewé símaena wéiyena tamérowana anówa Ísumo urómba imáyáá wéena mérowana ⁵² Ísu óraq'a uwáwéna kawé'-imáyáá wéuwasa Maníkowé waásiye aamoí uwánkaraawe.

3

Yónimo simátímakain-aai.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:2-8, Yóni 1:19-28

¹ Róm̄u-waasiti óraakon-awi'a Táípírýasi ména kawáá-kísáú maiyéna sisamaifakemba séfataase-aatai maisuwónka'a Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Póntiyasi-Páírati maúwana Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti maúwana áfákon-awi'a Fírípi wemá Ítúrýa-marafa'e Térékónaitisi-marafa'e káráwiywana Ráiseniyaasi Ápiríni-marafa'a káráwiywasa ² miyáumai-waasi káráwiyonka'a Ánásiye Káyafaasiye aifa'-ámáán-káwáágóráí méroyanka'a Sékáráíyaan-ááninkon-awi'a Yóni máásai-marafa'a mérowana Maníkó aaí simámuwana ³ Yóni Yóndani-nonkoní arúfál'á wénena simátimena séna sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'a tíya'a nombá maitínkáanana Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye Yóni

siyáye. ⁴ Miyá súntafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna séna

moóráwigo máásai-marafa'a ména
aaemáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambó
wi'ankáiyamba wení aambá arupíse
íyana minámpá'á wíno. ⁵ Omá'a kárámai
ukwítu'mae koró. Kaentaén-ámbá arupíse
oro. Kumpékaape'o uráin-amba maimái
kawé'án-oro. ⁶ Maníkó sáwí'o úmaimo
méraampinkemba

kawé'-ámpá'ó métinkaindawimba ai'maráínana
kumínda seyaafá'nánká awánánáawe

Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yónintafena
mináái siyáye.

⁷ Súwasa Yóni nombá maisinkáínkwaé sésa
sáwifa'-waasi wempá'á tóso uwaná Yóni
simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe.
Maníkó kentí sáwí-meyamba timínífo nááwa
sisará iséra inkaisé wéteo. ⁸ Kentí sáwí-
kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawé-
kísáú maíya'a tuwánánaumne. Émbaramu
kentáá síwá'ná imbá póta Maníkóní kawé'-
wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro.
Maníkó Émbaramun-aísaaftantambá ónááwemo
sénaraa maanóntámpínkémbá kanaámpó'a
waási úráaro sisá'a úráawisino. Émbaramun-
aísaaftantambo uráundawi póta kawé'-wáásísá
úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ⁹ Ímbo kawé'-
árámbó íyáín-taimo áwáufimbo ayáímai iyafímbó

agaisuwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siyáyi.

10 Súwasa isésa sésa simásimenda-aaisa nórashaawa ónaumno suwaná **11** Yóni séna kae'-únánkwatóimo makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro. Tómbá makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro Yóni súwasa **12** taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasi Yóni nombá maisinkáinkwae sésa wempá'á tésa sésa óraako ómpo nórashaawa ónaumno suwaná **13** Yóni séna ímba karo'á símai óraa'-ontambo maýambá taakisi-óntán-aantemba máero súwasa **14** i-wáásí sésa kesáá nórashaawa ónaumno suwaná Yóni séna tínkantuke'a miwítí óntama maénæ ímba seró. Karo'-áái simátime'a miwítí óntama maénæ ímba seró. Kentí kísaugoni méyántafé'a ímbo kaórémaba tirunkó kawe'á ína'a méraaro Yóni siyáyi.

15 Yúndaa-waasi **16** Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba amu'marésa mésa Yónin-aai isésa óraa'-imayaa ésa sésa Maníkómó iyáfasinankaraiwai wemá Yóniya'i fí'owawa'iyo suwaná **17** Yóni séna kesínaaqembo tíndawi wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aaí sindara'o kemó sendá sáwí'an-iye. Kemá nombá maitinkánauimpo wemá Maníkóní Ufaen-ámútánkóbá ai'maráínana kuména kempímbá óraa'a uwátinkena iyamó agáéntemba ínkiye. **17** Aawinkwínaumo sipetifimbó mósá makésamo mentúwááwanamo anómaba marapá'ó kúmísanamo ásimo fiyúndágo aútúwáísasamo kámakama'o in-iyáfímbó wiyú'maimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá máráántemba waási miyáráámbá ínkiye Yóni

séna ¹⁸ Maníkóní ásé-aai ísámaj kawe'á íwae séna miyán-ááí simátíma'maena iyáiyé.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.

Mátíyu 3:13-17, Mákáka 1:9-11

¹⁹⁻²² Yóni simátíma'mae wéiyena sáwifa'-waasi nombá maitinkéna ánaaembá Ísumba maiyankówana inaí súwana kampúaran-tawaaí tuwínkqaal'-úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mááufu'-numaraamba úmaena ane'á kumbérowana aaigó aantemba wíyómpakembá séna emá kesááninko óna'a en-ímáyáá wée'a áfááraumai aamoi uwánkaumne siyáiyé.

Yóni Maníkóní ásé-aai simátimumbanifo Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti áfákon-awaainínkón-áwí'a Érótiyásimba maiyówana mindásafena fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o úntafena Yóni séna sáwí'a óne súwana Éroti Yónimba áí'mai ándáfa'a ankéna mindásafena sáwí-kisau maimaéna iyáiyé.

Ísun-áiwá'náti túwíkon-aai.

Mátíyu 1:1-17

²³ Ísu marapá'á kumbéna moórá-waai úmai siyáánkai-aatai maisuwéna wénena Maníkón-áaimo simátiminda ómbarena úwasa waási imáyáá ésa sésa Yósepin-ááninkon-iye siyáawe.

Yósepi afowán-áwí'a Írai úwana

²⁴ Írai afowán-áwí'a Mátáti úwana
Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana
Rífái afowán-áwí'a Méríkai úwana
Méríkai afowán-áwí'a Yánai úwana
Yánai afowán-áwí'a Yósepi úwana

²⁵ Yósepi afowán-áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi afowán-áwí'a Émónsi úwana
 Émónsi afowán-áwí'a Néamu úwana
 Néamu afowán-áwí'a Ésírai úwana
 Ésírai afowán-áwí'a Nágai úwana
 26 Nágai afowán-áwí'a Méati úwana
 Méati afowán-áwí'a Mátátayasi úwana
 Mátátayasi afowán-áwí'a Sémeni úwana
 Sémeni afowán-áwí'a Yóséki úwana
 Yóséki afowán-áwí'a Yónda úwana
 27 Yónda afowán-áwí'a Yoánani úwana
 Yoánani afowán-áwí'a Résa úwana
 Résa afowán-áwí'a Sérápáperi úwana
 Sérápáperi afowán-áwí'a Síárityeri úwana
 Síárityeri afowán-áwí'a Nérai úwana
 28 Nérai afowán-áwí'a Méríkai úwana
 Méríkai afowán-áwí'a Éndai úwana
 Éndai afowán-áwí'a Kósamu úwana
 Kósamu afowán-áwí'a Ériméndamu úwana
 Ériméndamu afowán-áwí'a Éya úwana
 29 Éya afowán-áwí'a Yósúwa úwana
 Yósúwa afowán-áwí'a Éríyesa úwana
 Éríyesa afowán-áwí'a Yórimu úwana
 Yórimu afowán-áwí'a Mátáti úwana
 Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana
 30 Rífái afowán-áwí'a Símiyoní úwana
 Símiyoní afowán-áwí'a Yúndaa úwana
 Yúndaa afowán-áwí'a Yósepi úwana
 Yósepi afowán-áwí'a Yónamu úwana
 Yónamu afowán-áwí'a Éráyakimu úwana
 31 Éráyakimu afowán-áwí'a Méríya úwana
 Méríya afowán-áwí'a Ména úwana
 Ména afowán-áwí'a Mátáta úwana
 Mátáta afowán-áwí'a Nétáani úwana

Nétáani afowán-áwí'a Téfíti úwana
 32 Téfíti afowán-áwí'a Yési úwana
 Yési afowán-áwí'a Ópéti úwana
 Ópéti afowán-áwí'a Póási úwana
 Póási afowán-áwí'a Sárimoni úwana
 Sárimoni afowán-áwí'a Násoni úwana
 33 Násoni afowán-áwí'a Ámínándapu úwana
 Ámínándapu afowán-áwí'a Ándimini úwana
 Ándimini afowán-áwí'a Ánái úwana
 Ánái afowán-áwí'a Ésíroni úwana
 Ésíroni afowán-áwí'a Pérési úwana
 Pérési afowán-áwí'a Yúndaa úwana
 34 Yúndaa afowán-áwí'a Yékopu úwana
 Yékopu afowán-áwí'a Áísáaki úwana
 Áísáaki afowán-áwí'a Émbaramu úwana
 Émbaramu afowán-áwí'a Téra úwana
 Téra afowán-áwí'a Né'o úwana
 35 Né'o afowán-áwí'a Séráki úwana
 Séráki afowán-áwí'a Ríyu úwana
 Ríyu afowán-áwí'a Péréki úwana
 Péréki afowán-áwí'a Ípa úwana
 Ípa afowán-áwí'a Síra úwana
 36 Síra afowán-áwí'a Kénaani úwana
 Kénaani afowán-áwí'a Áfákisati úwana
 Áfákisati afowán-áwí'a Sému úwana
 Sému afowán-áwí'a Nówaa úwana
 Nówaa afowán-áwí'a Rémekei úwana
 37 Rémekei afowán-áwí'a Métúsara úwana
 Métúsara afowán-áwí'a Ínóki úwana
 Ínóki afowán-áwí'a Yéréti úwana
 Yéréti afowán-áwí'a Má'árariri úwana
 Má'árariri afowán-áwí'a Kénaani úwana
 38 Kénaani afowán-áwí'a Ínosi úwana
 Ínosi afowán-áwí'a Séti úwana

Séti afowán-áwí'a Ándámu wemá
Maníkón-áánimban-iye.

Miwí Ísun-aíwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

4

Waántawanko Ísumba ma'mái mo awánarain-aai.

Mátíyu 4:1-11, Mááka 1:12-13

¹ Yóni Ísumba nombá maiyankónka'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó Ísumba óraa'a uwánkena simámuwana Ísu Yóndani-nomba tuwéna máásai-marafa'a komérowana ² waántawanko Ísu sáwí'o índa awánánqe súwana Ísu ímba tómbó nombá ména ayáátáka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-aai tówana ³ waántawanko séna emá Maníkón-ááninko úne wésempo maanóntánkóntáf Fé tómbá úréna'a naanó siyó súwana ⁴ Ísu séna Maníkón-aai aúfáífinkemba séna tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo Maníkómó siyáintemba seyaafá'á iyana fasi'átinkainiye

siyáimba pó'a emó sénda ímba miyá ónaumne súwana ⁵ waántawanko Ísumba áí'maena iyéna minúwóiyáán-úmai seyaafá'-máráfá'ó káráwiyon-kwaasi aráánamena ⁶ séna seyaafá'-máráfá'á káráwiyuwo sénamo símakaimba moóráwigombá kesí imáyáafinkemba kanaa'a tíménda isa'á embá áménana enáwíko iyíníye. ⁷ Ken-ímáyáámó mósá márénal'o é'a káráwiyikisau áména káráwiyuwo waántawanko súwana ⁸ Ísu séna Maníkón-aai aúfáífinkemba séna kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáá

é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení
kísau aantemba máéro
siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
9-11 waántawanko Ísumba áí'maena Yérúsaremunaopa'a wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á
móankena séna Maníkón-aai aúfáífinkemba séna
Maníkó wíyómpakemba wení kísau-waasisomba
ti'maráínasa enká'á káráwiyonaawe.

Moóráfimba séna
óntanka'a aísamai turaráanafo
sésa tiyáántandesa faramónááwe
siyáiye. Mindásafe emá Maníkón-ááninko úne
wésembo maankákémbá ásáfenasa wíyómpakewi
farámbaesä marapá'á múankaaro waántawanko
súwana **12** Ísu séna Maníkón-aai aúfáífinkemba é'a
miyá siyéna moórá-aaiwara'a séna
kentí Fasi'aénkó Maníkómbá
áísaí úmai isánæ ímba seró

siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa
Maníkómbá
áísaí úmai isáúsino. Mindásafemo emó
sénda ímba miyá ónaumne Ísu súwana
13 waántawanko seyaafá-tántáátáfena
Ísumba áísaí uwásuwena séna káríka
aneka'á taáísaí ónaumne séna auwéna
kóuraiye.

*Ísu wení kísaumo ómbakain-aai.
Mátíyu 4:12-17, Máká 1:14-15*

14 Kúwana Maníkóní Ufaen-ámútánkóní
fasí'aénkó Ísumpimba wérowana Ísu máásai-
marafa'a tuwéna Káríri-marafa'a komérówana
wenááigo seyaafá'-máráfá'á wété úwana
15 miwítí ámáán-daumpimpa'a

Ísu simátimuwasa seyaafá'nánká wenáwí'a mósá makáawe.

*Násaretifakewi Ísumba tínaaembo
uwánkaraan-aai.*

Mátíyu 13:53-58, Mááka 6:1-6

16 Minkákémbá Ísu kárikomo maé'éún-daopa'a Násaretifa'a koména Yúndaa-waqsí ámáán-aaimo ísón-kanaa aasiyaasi-kánáá ámáán-daumpa'a imáéntemba miyáumai iména Maníkón-aai aúfáífinkembo simátimindasafena íyáfasinowasa
17 naaófá'á Maníkón-aaimo siyówi Áísáya agaimakón-kwandaai ámúwana maiyéna fariyéna moórá-aai awánéna séna

18 Fasi'aénkóní ámútanko kesé'a méraiye. Úwoi-waasisafe kesí ásé-aai kosimátimiyo séna si'mákaifo Fasi'aénkóní ámútanko kesé'a méraiye. Ta'ótokaan-kwaasisafe'a kemá faútinkáana'a méraaro siyé-áái kosimátimiyo. Túrambo kafíkain-kwaasisafe aneka'á túrambo awánáíyan-aai kosimátimiyo. Tirumbó umbaimó táinda-waasisafena minúmbái-tántáá'á tai'áíníye siyé-áái kosimátimiyo. **19** Fasi'aénkó wení waási kawe'ó uwátinkainda-kanaagon-aai kosimátimiyo séna si'mákaiye

agaimaréna siyáiye Ísu simásuwena
20 mináúfáí-wándááí owepámai káráwiyyowimba aména aaí simátimindasafena mara'á mérowasa mindáúmpá'ó méron-kwaasi aaí sínena úwasa aúrampimba karákówana **21** Ísu séna minááímó súna'o isérón-aai afora'á paápé iye súwasa

22 isésa aifa'á kawe'-ááí siyé sésa aamoí uwánkesa ánaaemba óraa'-imayaa ésa sésa Yósepín-ááninko éna maankákéwí éna kesáámó úndanten-kwaasin-ifo nóra sénawa miyán-ááí siyó suwaná 23 Ísu séna waási waé'mai-aai sésa emá tíyofaan-waasi ómpo enáúra'a eyááríka kawe'án-wo wésewe. Minááí kentáfé'a simásuwe sé'a Kápaneamu-naopa'a kawekísáú maiyáanata ísaraumpo maanká'á ení naaópa'wara'a miyán-kísáú mauwó kentáfé'a síyambanifo 24 érai'a simátíme súne. Maníkón-aaimo simátímíwai wení waásifa'a Maníkón-aai kosimátiminena mo wimbá wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-ye sésa wenawí'a ímba mósa wémaraawe. 25 Érai'-aai sénaumpo ísáoro. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a Íráiyaa méronka'a kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwéna ímba aa'á téna aawai tówana minkánáá Ísareri-waasiti marafá'á keto'-ínimbá sáwifa'a mérowana 26 Maníkó ímba minkétó'-ínimbá kotúwa'nai ínone séna fí'om-barafaken-keto'-inimba Sáindóni-marafa'a Sárefati-naopaken-ininkomba koáwa'nai uwó séna Maníkó Íráiyaaamba ai'marówana kuráiyе. 27 Naaófá'á moóráwigó Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a Íráisa méronka'a Ísareri-waasiti marafá'á túmo námombo kón-kwaasi sáwifa'a mérowana Maníkó minkwáásísombá ímbo asófatinkaraimbanifo fí'om-barafá'a Síriyaa-marafaken-kwaasi áúmo námombo kón-kwaasigon-awí'a Néamanimba asófankaraiye Ísu súwasa 28 minámáán-dáúmpá'ó mérowi isésa imáyáa ésa kentáásáfena Maníkó ímba

túwa'nai íníye Ísu wésiye sésa tirunkó ika fówasa
²⁹ íyáfasinesa Ísumba ta'ótokesa tafisímaesa
 máápa'a kúwákárúwesa miwítí naaó'-omapa
 ámempa'a famétuwanaesa uwaná ³⁰ énifo Ísu
 tufíntuwena kóuraiye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aai.

Mááka 1:21-28

³¹ Ísu Káríri-marafa'a Kápaneamu-naopa'a koména Yúndaa-waasi ámáán-aaímo ísón-kanaara'a ámáán-daumpa'a iména aaí simátimuwsa ³² isésa óraaka'o súntafesa óraa'-waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

³³ Táátafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigó sáwí-amutamba wenarumpimbó méron-kwaasigo óraaka séna ³⁴ Ísu Násaretifakewi óne, Kentáá nórawa ínewa'ono tasínkambaisaawa tai'áinono. Embá awánáúndawi Maníkóní kawe-kísáú-wáásígó óne súwana ³⁵ Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáásí auwé kóuwo súwana misáwí-ámútánkó minkwáásí famé'auwowana túranka'a tanaa fówana ímba sáwí'o uwánkomba úwoi kóuwasa ³⁶ awánésa táátafesa ésa keáimbá sésa nóranaaiya wésiyo. Fasi'aén-áái sáwí-amutantafena óraaka simátímísasa tirumpinkémbá wégowe suwaná ³⁷ miyán-áái Ísun-aai mináémpá'á wété úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.

Mátiyu 8:14-17, Mááka 1:29-34

³⁸ Ísowana Ísu minámáán-dáúmpá'á tuwéna Sáímonini naaúmpa'o iyúmba Sáímonin-aráandaomba áuiya kówana mérowasa

Ísumba simámúwana ³⁹ iséna wempá'á téna áuiyagontafena séna tai'aaó súwana mináúiyá tai'ówana íyáfasininkwena tómbá agaimái tímakaiye.

⁴⁰ Úwasa fenómpinka'a fí'o-fí'on-tí'o ún-kwaasi tí'maesá Ísumpa'a tuwaná ayáámba ta'ótorowasa asófaraawe. ⁴¹ Miyá úwasa sáwí-amutantomba sáwifa'-waasi tirumpinkémbá tiyuwésa óraaka sésa Maníkón-ááninko óne simásuwesa kóuraawe. Sáwí-amutambá imáyáá ésa Ísuntafesa Maníkómó íyáfasinankaraiwai iyé-ímáyáá untáféná Ísu aséráaro súwasa tiyuwésa kóuraawe.

*Yündiyaa-aempa'o Ísu simátímakain-aai.
Mááka 1:35-39*

⁴² Kóuwana aafáúmó íyáúsunka'a Ísu mindáópa'a tuwéna Maníkómpá'á inaimó síndasafena ímba waásimo méropa'a komérowasa ayaafái úmai awánésa sésa kónafo keséta méraao suwaná ⁴³ Ísu séna fí'on-daopimpa'wara'a ásé-aai Maníkó wení waásimo kawáánin-qai kosimátimenauinne. Miyámó ondasáféná Maníkó si'mákaisa'a kunkáumne séna ⁴⁴ tiyuwéna Yündiyaa-aempa'a koména ámáán-daumpimpa'a simátíma'maena iyáiye.

5

*Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.
Mátiyu 4:18-22, Mááka 1:16-20*

¹ Moórá-kanaa Ísu nonkwaauúnkóní áwáífa'-awi'a Kénésárétifa'a mérowasa Maníkón-aai

isánae sésa tóso ésq famé'maesá tuwaná ²⁻³ kae'á kári'-nompin-taomba nonáámááífa'a wérowana moórá Sáimoninde wérowana awánówasa mófáá'o tóróyan-kwaasi mindómpín-táómba tuwésa mare'mare'-únámbá wénonkwiywana mintáómba úwoi wérowana awánéna Sáimonini nompín-táómpimba íyátena Sáimonintafena séna ewaa'á maimaé waaó súwana ewaa'áfafúsúmaena nonáwáífa'a kúwana Ísu mimpímbá mara'-méná seyaafá'-wáásí simátímakaiye.

⁴ Simátimena Sáimonintafena séna nompín-táómbafafúsúmæ nonafufumpá'á kuré ewé ení waásiye mare'mare'-únámbá túwéwana nompímbá kumína'a mófáá'a fasínáaro súwana ⁵ Sáimoni séna óraakoo káfél'-no'waamba miyámó úmae iyúndasa ínta mófááta toráúndasa úwoisa méraumpo emó séndantemba ónaumne séna ⁶ nonafufumpá'á wésa mare'mare'-únámbá túwówana nompímbá kumúwana sáwifa'-mofaa'a minúnámpímbá ówitená tararáráántamba úwasa ⁷ moórá-nompin-taompimba miwití waási mérowasa awánesa tiyáán-tuwa'a' ésa tasúwa'nai oro suwasá tésa minkáé-táómpimba mófáá'a mósa márówana ówitená umbái téna nompímbó kúwáférárárantamba úwana ⁸ Sáimoni Pítaa miyámó úmba awánéna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkoo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó siyákiye. ⁹ Sáwifa'-mofaa'o tóróntafena Pítaa we wesé'o méron-kwaasiye táátafesa uwasá ¹⁰ Sáimoniye mófáá'o to'maésarai nuyawi Sépetin-ááninkai-tuwil'a moóráwigó Yémisi úwana moóráwigó Yóni

mindáraiye táátafesarai uyaná Sáímoni Pítaa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó súwana Ísu séna ímba áá'a íno. Mófáá'o to'maé wénomba minkísáú ifátuwe'a káfel'a waási tafisíyasa kesiráái wáero súwasa 11 mindómpín-táóm̄ba tafisímaesa nonáámááífa'a mámaresa miwítí kísau ifátuwesa Ísumba arááiwakaawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-aai.

Mátíyu 8:1-4, Mááka 1:40-45

12 Moórá-kanaa Ísu moórá-naopa'a mérowana moóráwigo seyaafá'-áúfá'ó námombo kón-kwaasi Ísumba awánéna óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainone súwana 13 Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana 14 Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba ámáán-kisau-waasifa'a wéma enáú máaraatime pójima tímínasa Maníkóntáfesa ísámai tufú'mai agaíyasa seyaafá'nánká awánésa áúrakemba kawáúwiye sénááwe. Énifo enáúra'o uwánkaunda-qai simátimunafo sé waaó Ísu súwana 15 ifátuwená kawe'ó uwánkon-qai simátíma'maena iyúwana minááígó naaó'-nao'a wété úwasa sáwifa'nanka tóso ésa wenáái wéise'a onaná tí'o

in-kwáásí asófatinkainkwaē sésa tóso uwaná 16 énifo Ísu Maníkómpá'a inaimó síndasafena máásai-marafa'a kógo uráiye.

*Ísu aísamaimo pukówaimba kawé'ó
uwánkarain-aai.
Mátíyu 9:1-8, Mááka 2:1-12*

¹⁷ Moórá-kanaa tuwímbai ámáán-kawaawasakiye ámáámbo sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakene Káríri-aempakene Yúndiyaa-aempakene tóso ésa Ísu moórá-naumpa'a aaimó wésimatumumba taísaraawe. Maníkó Ísumba asófatinkainda-fasi'aemba amúwana mérowasa ¹⁸ tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifimbá marésa taawiya'maé tésa Ísumpa'a máánkáananasa kawé'á ínkuae sésa tumbá ¹⁹ mindáúmpá'á sáwifa'-waasi sisipáá uwasá ímba kanaa'ó íyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maé imésa afaa'á aúsámaresa ándára ta'ótoresa túwówana kumémena waásifimbo Ísumo mérompimba aúranka'a kumúwana ²⁰ Ísu taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawé'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwi-imaya maiyauwáúmne súwasa ²¹ ámáán-kawaawasakiye ámáámbo sun-kwáásiyé keáimbá sésa Maníkó weyáá sáwí-imaya maitiyuwáínifo waási ímba miyá ónááfo Maníkómbá karaánáá'a ánkáíye suwaná ²² Ísu minímáyáámó umbá iséna séna nórá séra miyán-ímáyáá wéoo. ²³ Moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafena sénamo ení sáwi-imaya maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafena sénamo eyááríkq'a íyáfaside waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó

awánánááwe. ²⁴ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imaya a maitiyúwáanda-fasi'l'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna isaaó. Íyáfasiné ení wandaai maimaé ení naaópa'a waaó súwana ²⁵ túranka'a íyáfasinewa wení wandaai wémaena Maníkón-áwí'a mósá maréna wení naaópa'a kúwasa ²⁶ seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa ímbo awánáunday-i'a isatá awánáumne sésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

*Ísu Rífáimbo áántarain-aai.
Mátíyu 9:9-13, Mááka 2:13-17*

²⁷ Ánaaemba Ísu aampa'a wéwena awánóm̥ba taakisi-kísáumó maúwain-awí'a Rífái taakisimó máún-daumpa'a mérowana Ísu awánéna séna íyáfasiné kesé'a tiyó súwana ²⁸ íyáfasinena seyaafá-tántáá'a tuwéna wembá arááiwa'mae wéna ²⁹ Ísuwe'o náíndasafena wení naaúmpa'a óraa-tomba agaúwasa taakisimó máún-kwaasiye fí'o-fí'on-kwaasiye Rífáini naaúmpa'a tamésa mindáraise'a tamésa tawém̥andowasa ³⁰ ámáán-kwaa-waasiye miwítí ámááambo sun-kwáásiyé Ísuní kísau-waasisafesa aaisambá tiyésa tísai esa sésa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásisé'a tómbá wénāao suwaná ³¹ Ísu iséna séna tiyofaan-kwaasi kawé'-úmaimo méraan-kwaasi ím̥ba wétuwa'nai-ofo tí'o in-kwáásí wétuwa'nai-owe. ³² Mindásafe'a arupíse úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpa'a tíwae

sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaañasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáumne

Ísu siyáiye.

*Tómbó aawentamó on-ááí.
Mátíyu 9:14-17, Mááka 2:18-22*

³³ Suwasá tuwímbai Ísuntafesa sésa Yóni nombó maitínkáíwaini kísau-waasi moórá-mora-kanaa Maníkóntáfesa imáyáa ésa tómbá ímba wénesa ináí aantemba wésewáṣa ámáán-kawaa-waasiti kísau-waasiwara'l Miyá wéofo ení kísau-waasi ímba Miyá ombá tóné noné úwoi wénaawe. Nóra sésawa Miyá wéoo suwaná ³⁴ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómbo kautimínda miwisé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. ³⁵ Ánaaembá minkwáásígombá áí'mae kóiyana minkánáá amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaembá tiyuwénamo iyíndasafena minááí siyáiye.

³⁶ Ísu minááí simátimena maarán-ááí waé'mai-aai séna ááéraan-ampantamo afaa'ló wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyana aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba ínýe. ³⁷ Aú-anda-aran-domba ááéraa-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'l éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatíwiniye.

³⁸ Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-
asi-anafeumpimba wéfatimaraawe. ³⁹ Ááéraan-
anda-aran-dombo naawímó ombá sésa ááéraan-
anda-aran-donko ásé wéiye sésa aú-anda-aran-
domba ímба sínkáíye wésewe.

6

Ísu sambaatisáfénamo siyáiin-aai.

Mátíyu 12:1-8, Mááka 2:23-28

¹ Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-
kánáárá'á Ísuwe wení kísau-waasiye kísaufa'a
wíti-ton-kisaufa'a wéwesa wení kísau-waasi
wíti-aramba kútúmai ási pítuwesa nowasá
² ámáán-kawaa-waasi tuwímbai tuwánésa sésa
saagaan-kánáá aambá fái'makaawa'a nórá
séra miyá wéoo suwaná ³ Ísu séna naaofá'á
Téfítimo uráimba aúfáífimbo agaimakáin-aaigoní
áwáu ímba ísaraawe. Téfítiye wení waasiye táai
tótówana ⁴ Téfíti Maníkóní ámáán-daumpa'a iyéna
Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna
wénena wení waási timuwasa narágwe.
Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbaranifo ámáán-
kísau-waasi aantembo né'ómbaraniye. Téfíti
mintómbá imaiyéna timuwasa nonká'á Maníkó
ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá
owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe.
⁵ Wiyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-
kánáárá'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-
kánáárá'ó waásimo kísau máémba kendén-iye
Ísu siyáiyé.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.

Mátíyu 12:9-14, Mááka 3:1-6

6 Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáárá'á Ísu ámáán-daumpa'a iyéna wésimatimuwaná moóráwigo ayáánúrapa'-ayaambo kemporarón-kwaasi mérowasa **7** ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé mésa Ísuntafesa saagáiyá póna minkwáásímó kawe'ó uwánkainataamo éta ta'óto'maisa aaifintá maiyankánaumne sésa Ísumba awánombá **8** Ísu minímáyáámó umbá iséna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna íyáfasine kemó méraundara'a imauwó súwana íyáfasinena Ísumpa'a túranka imaúwana **9** Ísu miwísáfena séna moórá-aaisafe'a tísai ónae'a súne. Kentáásí ámáán-aaifimba nóin-aaiya wéraiyo. Saagaan-kánáárá póta kawe-kísáúsáawá máúm sáwí-kisausaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasasáawá kawerá óna tínkamonasasaawa puwónááo tísai ena súwasa ímba aaí suwaná **10** Ísu mótuwana-metuwaná éna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna enayáámba fárútuwaaao súwana ayáámbo fárútuwowana kawe'á uwánkowana **11** miwí tirumbá áfááraumai sáwí'a úwasa nórá úmaisaawa tufuwónaumno sésa kemó mérompimba keáimbá siyáawe.

*Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.
Mátíyu 10:1-4, Mááka 3:13-19*

12 Minkánáárá'á Ísu fenómpinka omápa'a iména ímba aúmá waéna Maníkómpá'á inaí símae wéiyuwana **13** siyarówana Ísumbo arááíwa'mae kun-kwáásí táántowasa íyúwana minkwáásífinkémbá sisamaifakemba kae'á

kumbaimái-waasi toráumai séna kesí aantá-waasin-owe séna túwí'a siyákiye.

¹⁴ Miwí túwí'a séna moóráwigo Sáímoniye séna aú-awi'a Pítaaawe simánkena moóráwigo Pítqan-áfáko Énduruni moóráwigo Yémísini moóráwigo Yónini moóráwigo Fíripini moóráwigo Pátóromiyuni ¹⁵ moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Áráfiásin-ááninko Yémísini moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini ¹⁶ moóráwigo Yémísín-ááninko Yúndasini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaembä Ísumba wení namuro-wáásímó aráátímakaiwai miyáumai-waasi Ísu táántaraiye.

*Ísu sáwífa'-waasifimba kísaumo maiyáin-aai.
Mátíyu 4:23-25*

¹⁷ Omápakemba Ísu miwisé'a arúfá'á kumbérowasa wembó arááiwáún-kwaasi sáwífa'nanka Yúndiyaa-aempakene Yérúsaremu-naopakene Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopal-non-awaifakene sáwífa'-waasisomba tamésa ¹⁸ Ísun-aai isánae sésa tí'o ún-kwaasiwara'a asófatinkainkwae sésa tóso ésa sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasiwara'a tóso uwaná Ísu sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa ¹⁹ tí'o ún-kwaasi Ísun-ane'á ta'ótoraanana sí'a tai'áinkwae sésa miyá uwaná fasi'aémbá tokéna póna mintí'á asófatinkaraiye.

*Tirunkó kawe'á éna sáwí'a énamo índa-aai.
Mátíyu 5:1-12*

20 Ísu miyá uwátinkena wení kísau-waasi tuwánéna séna kembiwí Maníkó súwa'nai ínkwæmo sewí Maníkó miwí kawe'á uwátinkena miwiyá'á wégawaaniye. **21** Káfé'a tááimo wétaiwai tirunkó fetóí ína'a méraaro. Maníkó kanaá uwátinkainiye. Káfé'a tirunkó sáwi'a isa'á ifi'ó wétaawi tirunkó fetóí ína'a méraaro. Tirunkó kawe'á ína'a wiyáái ónááwe. **22** Kembiwí kemá waási úranko kumpaápé uráundawintafe'a fasil'ámaimo méraawi waási túnqæmbo uwátinkesa tíyámbo uwátinkesa sáwi-aaimo simátinkesa sáwi-waasin-owemo síyamba tirunkó fetóí ína'a méraaro. **23** Miyá íya'a tirunkó kawe'á ína'a imá wéte'a wiyómpakemba kentí kawe'-meyámbá maénááwe. Naaofá'á miwí tívá'ná miyá ésa Maníkón-aaimo simátímakaawi sáwi'a uwátinkaraawe. **24** Énifo marapákén-tántáá'ó makáawi káráwiyoro. Tirunkó kawe'ó wéintantaa'a é'a makáamba pó'a ímba moórá kawe'-meyámbá maénááwe. **25** Káfé'a tímú'o faiwáí káráwiyoro. Ánaaemba táái táíníye. Káfé'a wiyááimo owí káráwiyoro. Ánaaemba ifi'á tánááwe. **26** Naaofá'á kentíwá'ná karol'-ááímó simátímakaawi-tuwi'a mósá makáamba pósá miyámó sésamo kentúwí'o mósá máréwa'o é'a káráwiyoro Ísu siyákiye.

*Namuro-wáásí kawe'á uwátinkáaro-aai.
Mátíyu 5:38-48*

27 Ísu simátimena séna kemó simátíménda-aai ísáaro. Kesááimo isé'o é'a kentí namuro-wáásí tirumbá kawe'á uwátinke'a tíyámbo uwátinkéwi kawe'á uwátinkáaro. **28** Sáwi-aaimo simátinkéwi kawe'á uwátinkáaro. Sáwi'o uwátinkéwimo

é'a Maníkómpá'á inaí símai miwí túwa'nai oro.
 29 Táá'o tuwaumíya'o é'a ímba anondáá tínkame'a
 aneka'á waé-tíméro. Kentí unáánkwátói maiyésa
 sésa aneka'á maénæ síya'o é'a ímba a'áo seró.
 30 Moórá-tantaa'a simiyó síya'o é'a úwoi tíméro.
 Kendémó moórá-tantaa'o maiya'o é'a ímba
 fuwafí sé'a síméro seró. 31 Kembó tirááímo
 táinda-i'o úmaimo túwa'nai íya'a miwí miyáumai
 túwa'nai oro Ísu siyáiye.

32 Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kentí
 waási-imayaamo owasamó ombá anondáá
 miwí-ímáyáá wéowe. Sáwi'o on-kwáásí
 ímba kawel-wáásí ombánifo miwítí waási-
 imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-
 ímáyáá wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imaya
 aantembo íyanamo éna Maníkó ímba kawel-
 méyámbá timínifo kentí namuro-wáásíwárá'á
 imáyáá tíméro. 33 Seyaafá'nánká kawel'ó
 uwátinkáán-kwaasi kawel'á wéuwatinkaaawe.
 Sáwi-waasiwara'a miyá wéowe. Miyámó ontен-
 úmai kawel'ó uwátinkáán-kwaasi aantembo
 kawel'ó uwátinkéwanamo éna Maníkó ímba
 kawel'án-owe síníye. Kentí namuro-wáásíwárá
 kawel'á uwátinkáaro. 34 Sáwi-waasi ánaaembä
 siménááwe-imaya ésa wétimewe. Ánaaembä
 timíyan-kwaasi aantembo timíyanamo éna
 Maníkó ímba kawel'án-owe síníye. Ánaaembä
 siménááwe-imaya ímbo íyamba úwoi tíméro.
 35 Kentí namuro-wáásí kawel'á uwátinke'a
 imáyáá tíméro. Anondáá simíwae-imaya
 ímbo íyamba úwoi tíméro. Miyámó íyambo é'a
 Maníkómpákembá kawel'-méyámbá maénááwe.

Maníkó wentáfésa ímba súwimo sen-kwáásí úwoi túwa'nai ena sáwí-waasiwara'a miyá isasá pósá waási kembiwí miyámó ombá tuwánésa sésa Maníkó wíyómpakewin-áánintomban-owe sénááwe. ³⁶ Kentifo arumbó uwátinkáíntemba miyán-oro Ísu siyáye.

Ímba sáwí-aai simátíméromo siyáin-aai.

Mátíyu 7:1-5

³⁷ Tuwáné'o é'a sáwí-waasiye síyanamo éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínifo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye sefó. Umbai-tántáá'ó timíyanamo éna Maníkó kenkwárá'a miyá ínifo umbaitántáá'a tíméfo. Sáwí'o uwátinkaiya'o é'a mintántáá'a ímba imáyáamo íyamba ifátuwáaro. Miyámó íyanamo éna Maníkó kemó sáwí'o ombá maitiyuwáínkiye. ³⁸ Timíyantemba Maníkó anondáá kembá timínkiye. Tómbó tíméwasamo nawááesa aráá'o máráántemba Maníkó miyá úmai sáwifa-tantaa'a timínkiye. Miyáumaimo tíméntemba Maníkó miyá ínkiye Ísu siyáye.

³⁹ Ísu simátimena waé'mai-aai séna moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'a kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipimbá tanaambá fáyááye. ⁴⁰ Iyámpóiimo ésa uwáítái'-on-kwáásí ímba íyáákanaafo miwí táái ísámaesa íyantemba ónááwe Ísu siyáye.

⁴¹ Ísu simátimena séna kentúrampimba iya-arumbó wéraisa'o ombá ímbo awánaambá kentí waási tuwáné'a enaúrampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴² Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo

awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánæ wéseo. Kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásín-ofó kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánááwe Ísu siyáie.

Taaigó arambó iyáin-aai.

Mátíyu 7:16-20, Mátíyu 12:33-35

⁴³ Ísu simátimena séna kawe-táigó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawel'-árámbá wélyaifo ⁴⁴ mintáigón-aramba awánésa sáwí-taiye kawe-táiyé wésewe. Fekómó éna ímba áwiyanda-arankaamba iyáinífo fe'-aramba iyáiníye. Antirígó afolafáá'-arankaamba ímba iyáinífo antirí-aramba iyáiníye. ⁴⁵ Miyáumai kawel'-wáásí kawel'-ímáyááfínkémbá kawe-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémæwe. Tirumpin-ímáyááfínkémbá wésewe Ísu siyáie.

Naambó urááywawi-taai.

Mátíyu 7:24-27

⁴⁶ Ísu simátimena séna kentáfesa óraako óne sembánífo kemó simátimunda-aai ímba arááíwa'mai kawel'á wéowe. ⁴⁷ Kempá'ó tésa kesáái isésa

kawel'-úmaimo arááíwaiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. ⁴⁸ Naambá ónæ sésa marafímbá mai'á u'maé kumémesa óntamba kusaafá ésa minká'lá naamayáámba múfaimai naambá úmaraiyana aa'á téna óraa'-nomba fínana mindámbá ímbo tawisínda fasi'ámai wéena

óntanka'-namba póna úwoi wéíniye. Miyáráán-úmai waásimo kempá'ó tésa kesáái isésa kawé'-úmaimo arááíwáéwi fasi'ámai ménaawe. ⁴⁹ Énifo kesáái isésamo ímbo kawé'-úmaimo isáiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'ó ukésamo íyamba paáká'á úmakaiyana óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawísísuwainana sáwí'a íníye. Miyáráán-úmai ímbo kesáái ísámaimo kawé'ó íyawi ímba fasi'ámai ménaawe Ísu siyákiye.

7

Rómu-i-waasigon-aai.

Mátíyu 8:5-13

¹ Ísu mináyáátáá'-ááí simátimena Kápaneamu-naopa'a kúwana ² Rómu-i-waasiti kawáágó wení kísau-waasi aráái tówimba áí'a úwána puwíndasafena wéuwana ³ minkáwáágó Ísumo taméron-aai iséna Yúndaa-oraa'-waasisafena séna Ísumba koáí'mae tíyana taasófankaino séna ti'marówasa ⁴⁻⁵ Ísumpa'a óraaka kosésa minkáwáágó Yúndaa-waasisa súwa'nai ena kentáásí ámáán-damba úmakaifo kawé'-wáásí po kawé'-úmai koáwa'nai ínone suwaná ⁶ Ísu iséna miwisé'a wéna minkáwáágóní naambá ewaa'ó wéronka'a kúwana minkáwáágó wení waási simátimena séna Ísumba kosimámé'a maará seró. Óraakoo kentáásí kawáágó séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo ifátuwe kesí naaúmpa'a ímba iyínone. ⁷ Mindásafe'a ímba empá'a kosimámakaumpo ímba kesí naaúmpa'o

íyínda úwoi aaí aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáíno. ⁸ Kewárá'á kawáá-kísáúgóní áwáuma awánáúnda kesí kawáágó sisa'á wení kísau maé'a kesí i-wáásisáf'e'a súnasa kesí kísau wémæewe. Moóráwigontafe sé'a waaó súnana wisa'á moóráwigontafe sé'a tiyó súnana tisa'á kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéiye siyé. Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówi tésa tasimámúwana ⁹ Ísu minááí iséna áátafena éna kowaeréna wembó arááiwa'mae kun-kwáásisóntáfena séna simátíme sé'a minkwáásí Rómu-waasigo kentáfena súwa'nai índa-fasi'aemba tokáiye wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-ááí wésewe Ísu súwasa ¹⁰ ti'marón-kwaasi kouweré tésa taawánomba kísau-waasigo kawel'-úmai mérowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwigombo íyáfasinankarain-aai.

¹¹ Ísu kárika'a ména tiyuwéna wení kísau-waasiye sáwifa'-waasiye kúmba Néni-naopa'a wéna ¹² mindáókoní óntan-kusaignoni ontará'ó kúnka'a moórá-keto'-ininkon-ááninko puwúwasa taawiya'maésa sáwifa'-waasi anówae wétuwana ¹³ Fasi'aénkó anówambo awánómba arumbá uwánkena séna ímba ifí'á taaó séna ¹⁴ makón-taarera'a kota'ótotorowasa taawiya'maé tun-kwáásí tamáúwana Ísu séna ifó'-wáásigoo íyáfasinao súwana ¹⁵ pukómpinkemba íyáfasinena aaí súwana Ísu anówantafena áí'mae waaó súwasa ¹⁶ seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósa marésa sésa kafé'a Maníkón-aaímo sin-kwáásí óraal'-waasi

kentááfimbá paápé iye. Maníkó ai'maráísana wení waásisaamo súwa'nai índa-waasisa kúmíye suwaná ¹⁷ mináái Ísuntafesamo sun-ááígó Yúndiyaa-aempa'a seyaafá'-áémpá wété urákiye.

*Yóni nombó maitínkáíwain-aai.
Mátíyu 11:2-19*

¹⁸ Minááiígó wété úwasa Yónini kísau-waasi isésa Yónimba kosimámúwana wení kísau-waasiyai táántowasarai tuyaná ¹⁹ simátimena séna Ísumba maanáái koáísaí okaiyó. Emá kumínonemo siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránäumno siyé. Kosekaiyó Yóni súwasarai isésarai ²⁰ Ísumpa'a tasimámesarai Yóni nombó maitínkáíwai si'maráísakai empá'a túye. Yónimo simbá kumínonemo siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránäumno siyé. Ísumba tasimámúyana ²¹ minkánááfimbá Ísu sáwifa'-waasi fí'o-fí'on-ti'a ún-kwaasi kawe'á uwátinkena sáwí-amutamba tirumpinkémbá wémaitiyuwena túrambo kafíkón-kwaasi túramba awánamai kawe'á uwaná ²² Ísu Yónimo ti'marón-kwaasisafena séna tauwerékai awánááyane isááyane Yónimba kosimáme sékai túrambo kafíkáiwai túramba awánamai kawe'á owaná táá'o káúnkaiwai táá'a isááwana tísamaimo pukáiwai kawe'-úmai tín-taawaná námombo kaiwái kawe'á uwátinkena pukáan-kwaasi íyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aai simátimena séna ²³ kentáfesa ímba kae'-ímáyáá íyawí tirunkó kawe'á wéiye siyé. Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááye.

²⁴ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aai seyaafá'-wáásí simátimena séna Yóni máásai-marafa'a méraisa'a koawáné nórán-imayaawa wéera koawánaraao. Fiyúndá toréna umó móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yóni iyé-ímáyáawá uráao. Ímbanifo Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-kwáásín-
²⁵ Nórán-imayaawa wéera koawánaraao. Kawe'-únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyáawá uráao. Ímbanifo miyán-kwáásí kawe'-únánkwátóiwara óntawara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ²⁶ Nórán-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyáawá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáin-
²⁷ Nórán-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aai aúfáífimba Yónin-aai símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana
kesáái maimaéna ení aifa'á
wéna ení aambá wiyíníye siyáiyé

agaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiyé.
²⁸ Simátime sé'a Yónini kísaugo seyaafá'-wáásítí kísaugombá íyáákaisana Maníkó kawe'á uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawááninkwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawe'a uwátinkainiye Ísu siyáiyé.

²⁹ Taakisimó máún-kwaasiye úwoi-waasiye minááí isésa Maníkómó siyáin-aai érai'-aai póta konanasá nombá maisinkáínkwee sésa Yónimpá'a kuráawe. ³⁰ Énifo Yóni Maníkóní aambó aráátímkaimba ámáán-kawaa-waasiye

ámáámbo sun-kwáásiyé minámbá tínaaemba uwámesa ímba nombó máúmba kóuraawe.

31 Ísu moórá-aqiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nórán-kwaasiyaanewa sénaumno.

32 Miyán-kwáásiyáámbán-owe. Iyámpoísomba naaópa'a marupímbá mésa áaféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táantesa sésa tiyé'a imá seró. Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miniyámpoímó uráantemba maaméraan-kwaasi miyá wéowe.

33 Yóni nombó maitínkáíwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntaféna imáyáa éna tónkwárá'á ímba wénqisa'a wentafé sé'a sáwi-amutamba arumpimbó mérailwain-iyé wésewe.

34 Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwárá'á náúna'a kentafé sé'a ándá-aran-done tónté'o námae íywai póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iyé wésewe.

35 Énifo Maníkó simátímakaintembo owí sésa Maníkó kawel'-ímáyááwáráwín-iyé wésewe Ísu siyáyiye.

Ísun-aísamaiya'a masawémbo fatíyain-aai.

36 Moórá-kanaa ámáán-kawaa-waasigon-awi'a Sáímoni Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá tamandaaó súwana wení naaúmpa'a iyéna tómbá iwénowana **37** mindáópaken-aankaro'ininko Ísu ámáán-kawaa-waasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénaiye-aai miníninkó iséna óntan-anafeumpimba asaa-wiyúmbó úm-basawembo wéromba maimaéna **38** mindáúmpá'á iyéna

Ísun-ánaaempa'a aísamaifimba iména ifl'á wétowana a'ní ka'maéna Ísun-aísamaiya'a kumúwana miníninkó ayáátáá'-a'nontausamba aísamaiyakemba wéuwaena aísamai wéamo'nena asaa-wiyúmbó úm-basawemba aísamaiya'a fatímarowana ³⁹ ámáán-kawaa-waasigo Ísumbo áántowi awánéna imáyáá éna séna minkwáásígó Maníkón-aaimo siwáímó inkakaa aísamaiya'o ita'ótokain-ininko aankaról-íninkó

iyé-ímáyáá isinó séna miyán-ímáyáá úwana
⁴⁰ Ísu minkwáásígontáfena séna Sáímoniyo moórá-aaí simámenae súwana minkwáásígó séna óraako siyó súwana ⁴¹ Ísu séna moóráwigó óntambo tímíwai ména moóráwigombá sáwifa'-ontamba siyáánkai-taemo'-ontamba aména moóráwigombá kári'-ontamba moórá-taemo'-ontamba ámísana ⁴² aanáfómbó amí-kánáá tisasarái óntamba ímba wéraisasarai saafá uwááesarai wempá'á týana séna kanaán-ifo ímba méyámbá maénaumpo kenkáítí méyán-tuwí'a tuwígaufatuwaumpo kokaiyó siyáiyé-aaí Ísu Sáímonimba simámena séna mindásafena miyámó sintáfena minkáé'-wáásígóráí tirunkó aamoí wéuwankaaye. Moóráwigó áfááraumai aamoí wéuwankaimba nááwa'iyo Ísu áísai ena súwana ⁴³ Sáímoni séna sáwifa'-ontambo maiyénamo aanáfómbó ímbo máamisanamo méyán-áwí'a tuwígáúfatuwaiwai óraa'-aamoi wéuwankaiye Sáímoni súwana Ísu séna mindásafe'o súnda é'a séne simásuwena ⁴⁴ koutauséna miníninkómbá awánéna Sáímonintafena séna miníninkómbá awánaao. Ení naaúmpa'o iyúnda kentáásí áwáu

sísamaimo non-kwiyí-nómbá ímba siménana miníninkó ifí'á taisaná a'nimá sísamaiya'a kumísana wení a'nontáusamba uwákáye. ⁴⁵ Ímba aaweyáá uwásinkaanana miníninkó sísamai taamó'na-amo'na uráye. ⁴⁶ Kentáásí áwáu ímba si'nómpá'á masawémba asinkáánana miníninkó sísamaiya'a asaa-wiyúmbó im-básawémbá fatímai asinkáíye. ⁴⁷ Minááí simáme súne. Miníninkóní seyaafá-sáwi-imáyáá maisuwáúnda póna kembá óraa'-aamoi uwásinkena miyán-tántáá'á kawe'á uwásinkáíye. Énifo moóráwigombo kári-sawi-tantqa'o maisuwáúnda kári'-aamoi uwásinkáíye Ísu Sáimonintafena simásuwena ⁴⁸ miníninkóntaféna séna ení sawí-imaya maisuwáúmne súwasa ⁴⁹ wesé'o tómbó wénon-kwaasi keáimbá sésa waásiti sawí-imaya wémaitiyuwaiwai mindá nórán-kwaasiya'iyo suwaná ⁵⁰ Ísu miníninkóntaféna séna kentafé amankunkúmba óna'a ení sawí-imaya maisuwé'a kawe'á uwánkäumpo aáno úmai enarunkó kawe'á ína waaó Ísu siyáíye.

8

Tuwímbai-inimba Ísumbo arááiwakaan-aai.

¹ Minkákembá Ísu naao'-nao'a óraa'-naopimpa'e kári'-naopimpa'e wénena Maníkó wení waásimo kawáánin-aai ásé-aai simátima'maena iyáíye. Ísuwe wení kísa-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi wénuwasa ² tuwímbai-inte wénesa minínintómbá tuwímbai tí'a úwana Ísu kawe'ó uwátinkaron-inimba uwasá tuwímbai tirumpinkembá sawí-amutambo

maitíyukain-inimba uwaná moórá-inimba
 Mágátáraa-naopakemba áwí'a Máríyaa Ísu
 wenarumpinkémbá afakaeté-sawi-amutambo
 maiyáúkon-ininko úwana ³ moórá-ininkon-
 awí'a Yóána awaaikón-awí'a Súsa wemá Érotini
 naanka'ó káráwiyyowi úwana moórá-ininkon-awí'a
 Súsáana úwasa tuwímbai-ininkwara'a uwasá
 miyáumai-inimba ésa kentí moparáwímpínkémbá
 Ísune wení kísau-waasiye túwa'nai úmaesa
 kuráawe.

*Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.
 Mátíyu 13:1-23, Mááka 4:1-20*

⁴ Naaó'-naoken-kwaasi sáwfí'a Ísumpa'a
 tóso uwaná Ísu simátimena séna ⁵ moóráwigo
 ánáuntumba maimaéna kísaufa'a wéwena
 mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'a
 kuwéraisasa waási tasasámpasukaawana
 numagó fái'nasukaiye. ⁶ Tuwímbai-anauntumba
 óntankwara'-marafimba kuwéna karuwéna
 anonýaim-barafa'a póna aáénkaraiye.
⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'a
 kuwéna kárúraisana karaan-tantáákó
 fandundupásukaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba
 kawe'-márafímbá kuwéna karuwéng óraa'a éna
 arambá imái sáwfí'-aramba iyákiye. Ísáán-kwaasi
 ísámái
 kawe'án-oró Ísu siyákiye.

⁹ Súwasa Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa
 minkwáé'mái-ááígóní áwáu sinatá ísáano
 suwaná ¹⁰ Ísu séna Maníkó wení waásimo
 kawáánin-aaigoni áwáumo simátimunda Maníkó

kembiwí imáyáa tímís'a' a wéisaafó fí'on-kwaasi waé'mai-aai aantemba wésimatimumpo ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe Ísu siyáye.

11 Ísu simátimena séna minááígóní áwáumo sendá ísáaro. Moóráwigo ánáuntumbo tu'maráínten-úmai Maníkón-aai simátímísana **12** tuwímbai-anauntumbo aampa'ó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai ísááwana waántawanko imáyáa éna Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba íyana sáwí-ampakembá kawé'-ámpá'á métinkáífo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. **13** Tuwímbai-anauntumbo óntankwara'-marafimbo kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai isésa aamoí ombánifo ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ontáfesa kárika'a timankúnkúmba owaná fí'o-fi'on-tantaako tisásá miwán-ímáyáá ésa Maníkón-aai ifátukaawe. **14** Tuwímbai-anauntumbo karaampimbó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai ísáámbanifo marapá'-úmbái-tántáátáfesa imáyáa úmae nésa ónta-imayaá úmae wénesa fí'o-fi'on-tantaa'a maénæ símae nésa miyán-ímáyáágó Maníkón-aai faráátasuwaisasa ímba Maníkóní kísau wémæwe. **15** Tuwímbai-anauntumbo kawé'-máráfimbó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai isésa kawé'-ímáyááwárá'-wáásí isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa fí'owi wétuwa'nai-owe Ísu siyáye.

Ómbó kúrakain-aai.
Mááka 4:21-25

¹⁶ Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á marésa ímba taare-améndaampa'a maránááfo aforá'á mósá makéwasa seyaafá'nánká naaúmpa'o iyíyamba awánánááwe. ¹⁷ Miyámó ontén-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á aforá paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a aforá paápé ínasa awánánááwe. ¹⁸ Ísáán-aai imáyáa úmai kawe'án-oró. Maníkón-qaimo ísámaimo kawe'ó owí Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'a isánááwe. Maníkón-aaímo ímbo ísámai kawe'ó ésa karo'á sésa kawe'-úmai wéisaumne sewí tirumpinkémbá maimaínana ímba wéíniye. Mindásafe'a ísáán-aai imáyáa úmai kawe'án-oró Ísu siyáíye.

Ísun-anówawé áfárawaisai-taai.
Mátíyu 12:46-50, Mááka 3:31-35

¹⁹ Súwasa Ísun-anówawé Ísun-áfárawaisaiye tésa sáwifa'-waasi Ísuwe mésa sisipáá uróntafesa ímba naaúmpa'o iyúmba máápata tamérowasa ²⁰ mindáúmpa'ó méron-kwaasi Ísuntafesa sésa enanówe enáfárawaisaiye embá awánánæ sésa mááp'a taméraawe suwaná ²¹ Ísu seyaafá'-wáásísáfena séna Maníkón-aaímo isésa kawe'ó iyawi kesinówe kesífárawaawin-owe Ísu siyáíye.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aai.

Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41

²² Moórá-kanaa Ísu wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba iyátena nonkwaauánkóní

menáípá'á kónae séna miwísé'a kúmba ²³ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompíntáómpimba ówitowasa kúwáfekunafó sésa ²⁴ inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa óraakoo puwúnafosaaawe suwaná Ísu íyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó étuwowana ²⁵ Ísu simátimena séna kentáfé'a nórä séra ímba timankúnkúmbó onkákéná wéseo súwasa táátafesa ésa keáimbá sésa nórän-kwaasiya isanawá fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isiýó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

*Sáwi-amutamba arumpinkémbó maisukáin-aai.
Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20*

²⁶ Simásuwsa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa ²⁷ mimbáráfá'ó kumbá Ísu mindómpintáómpinkemba mimbáráfá'á kumúwana moóráwigó mindáópakewi Ísumpa'a téna wenarumpimbá sáwi-amutamba mérowana póna ayáátáák'a unáánkwatói-iyaimba ména ímba wení naaúmpa'o maúmba waásimo utátínkón-ontan-aifa'a mérowana ²⁸⁻²⁹ sáwifakangá misáwí-ámútánkó sáwi'a uwánkowasa waási káráwiyesa aíyayaanka'a kárá'umarowana minándá tarátuwena misáwí-ámútánkó áí'maena máásai-marafa'a máánkarowana Ísumo túmba awánéna wáá'a túwana Ísu sáwi-amutankontafena séna auwé kóuwo

súwana Ísu óraakon-ye séna aísamaifimba kífaena óraaka séna Ísuwo iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninko ómpo sínkamonafonifo nórā uwásinkainono súwana³⁰ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana minkwáásígó sáwifa-sawi-amutamba wenarumpimbó mérontafena séna kesúwí'a sáwifa'nanka úne séna mérowasa³¹⁻³² omápa'a sáwifa-poi mésa umá wénowasa minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútántombá Ísuntafesa óraaka sésa waántáfa'a ímba si'maraao. Mimpói tirumpintá si'maraao suwaná miyán-oro súwasa³³ sáwí-amutantomba minkwáásígón-arumpinkemba kárúwesa póí-tirumpimba koférówasa mimpóísombá seyaafálá ámempakemba tuwaantantésa nonkwaauímpimbó kúwáférómba putásowasa³⁴ póýa'o káráwiywí awánésa minuwóiyáán-úmai naaópa'a wésa kísaufaka'o méron-kwaasi mósimatim-besimati uwasá³⁵ isésa koawánánæ sésamo kumbá Ísumpa'a kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutamba arumpinkembó kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena Ísun-aísamaifimba kawe'-úmai mérowasa koawánésa táátafesa uwasá³⁶ Ísu minkwáásígombó kawe'ó uwánkowasamo awánon-aaí simátímúwasa³⁷ isésa áfááraumai táátafesa ésa pósa Kégésaa-marafaken-kwaasi seyaafá'nánká Ísuntafesa sésa maambáráfá'á ifá siyuwésa kóuwo suwaná nompín-táómpimba iyátowana³⁸ sáwí-amutambo maisuwón-kwaasigo Ísuntafenga óraaka séna esé'a kónae súwana ímbanifo³⁹ ení naaópa'a kuré Maníkómó embó kawe'ó uwánkáÍn-aaí kosimátimiyo súwana Ísumo uwánkon-aaí mindáópa'a simátíma'maena

kuráiyé.

*Inaamarúgóe aaregóngté-taai.
Mátíyu 9:18-26, Mááka 5:21-43*

40 Ísu Káríri-waaunkoni menáípákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba sáwifa'-waasi amú'makówana túwasa aamoí uwaná 41-42 moóráwigó ámáán-danka'o káráwiyowin-awí'a Yáírási téna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena óraaka séna kímbora kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyé ane'á kota'ótorenana asófáíno súwana minínáámárúgó sísamáifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukáin-arasigontafena afowá tasúwana Ísu wesé'o kúmba sáwifa'-waasi Ísumba úkúresa arááíwa'mae kuwaná 43 moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamáifakemba kae'á kumbaimái-aatai naaeyámba ankówasa ímba kanaa'á asófankowana minái'á úwoi wérowana 44 miníninkó sáwifa'-waasifimba Ísumba arááíwa'mae wéwena wení unáánkwátói-araiya'a kota'ótotorowana mindááéyánko é'ankowana 45 Ísu séna nááwawa kesí unáánkwátóiya'a ta'ótóráína'iyo súwasa seyaafá'nánká sésa ímbaniye suwaná Pítaa séna óraakoo sáwifa'-waasi famé'maesamo íyómpimba ta'ótokaawe súwana 46 Ísu séna kempínké-fásí'áénkó moóráwigombá kawe'ó uwánkáímba awáné'a sé'a moóráwigó kesí unáánkwátóiya'a ta'ótokaiye súne súwana 47 miníninkó imáyáa éna ímba aúpá'á úmpo é'a suwánaraiye-imayaá éna anekembá tata'á úwana Ísun-aísamaifimba kífaena seyaafá'-wáásí túranka'a wení unáánkwátóiya'o

ta'otorowanamo asófankon-aai simátimuwaná
 48 Ísu séna kesímánaako kentáfé sé érai'a súwa'nai
 índawin-ye sénda póna áí'a

é'ánkáífo kawel'-úmai waaó Ísu siyákiye.

49 Ísu minááí wésuwasa ámáán-danká'o
 káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa
 Yáirásintafesa sésa enayáámunko pukáifo
 óraakontafe ténafo simámuwo suwaná 50 Ísu
 minááí iséna Yáirásintafena séna minááísafé
 ímba áákauraumo indá kentáfé amankúnkúmba
 inaná enayáámunko kawel'-úmai méíniye Ísu
 séna kúmba 51 Yáirásini naankóní ewaa'a
 wéna arááíwa'mae kun-kwáásisontáfena
 maanká'-méwaro séna Pítane Yónine Yémísine
 minárásigón-anófoye tí'maena naaúmpa'o
 iyúmba 52 mindáúmpa'ó méron-kwaasi óraa'
 ifi'a wétowana Ísu séna ímba ifi'a taaró.
 Minárásigó ímba pukáifo úwoi aúmá wéraiye
 súwasa 53 minkwáásisómbá é'a pukurákiye-imaya
 ésa Ísun-awíyáái uwaná 54 Ísu minárásigón-
 ayáánka'a ta'otorena séna inaamarúgóó
 iyáfasinacao súwana 55 minárásigón-amanko
 arupimbá túwana minúwóiyáámbá iyáfasinowana
 Ísu séna tómbá amiyana náino súwasarai 56 anófoi
 táátafesarai uyaná Ísu óraaka séna kemó únda-
 aai ímba simátímekaiyo siyákiye.

9

*Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aai.
 Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13*

¹ Ánaaembá Ísu wení kísau-waasi
 sisamaifakembá kae'lá kumbaimái-waasi
 táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá

sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména tí'o índa-waasi asófatinkai-fasi'aemba tiména ² séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai kowésimátime'a tí'o índa-waasi wéasofatinke'a oro séna ³ aampa'ó wiyamba ímба moórá-tantqa'a maimaé koró. Táúmba ímба maimaé wé'a tón-únámbá ímба maimaé wé'a tómbá ímба maimaé wé'a óntamba ímба maimaé koró. Moórá-mora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae koró. ⁴ Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wiyamba naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'lé'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ⁵ Moórá-naopa'o wiyasamo ímbo naambó timíyana Maníkó mindáópaken-kwaasi ímба aamoí uwátinkainifo aiyowáí'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntemba uwá'mare'a koró Ísu simátimuwasa ⁶ wení kísau-waasi tuwésa naaól'-nao'a wénesa Maníkóní ásé-aai simátmá'mae wéwesa tí'o ún-kwaasi asófatinkafa'a kuráawe.

*Éroti Ísun-aaimo ísarain-aai.
Mátíyu 14:1-2, Mááka 6:14-16*

⁷ Ísuni kísaugon-aai símae íyúwana Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti minááí iséna óraal'-imayaa uráye. Ísuntafesa tuwímbai sésa wemá Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba íyáfasinke suwasá ⁸ tuwímbai sésa wemá Maníkón-aaimo simátmakaiwain-awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba íyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaófál'a Maníkón-aaimo simátmakaawifinkemba moóráwigó pukáimpinkemba íyáfasinke suwaná ⁹ Éroti miséyááfá'-ááí iséna séna

kemá séwánasamo Yónimba anuwarambá kambísówanamo pukáimbanifo minááímó wésemba nááwa'iyompo awánánaumne Éroti símae iyáiye.

*Sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.
Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Yóni 6:1-13*

¹⁰ Ísuní aantá-waasi Ísumo timún-kisau maisuwésa wempá'á tésa seyaafá-kísáúmó máún-aai simámúwana Ísu miwí aantemba tí'maena Pétésáíta-naopa'a komérowasa ¹¹ énifo sáwífa'-waasi isésa arááíwa'mae kuwaná Ísu tuwánéna aamoi éna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátimena tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

¹² Asófatinkowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi sisamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi Ísumpa'a tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndara'a ti'márénasa ewaal-náópimpa'a wénesa tóné naané saafá oro suwaná ¹³ Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa miwí sésa kári-tomba séfataasewara kae'-mófáá'wárá'á wéraifo sáwífa'-waasifimba ímba kanaan-ínifo tómbá koméyánorowa wéseno áísai esa suwasá ¹⁴ sáwífa'-waasi 5,000 waai uwasá aarewé iyámpóiye mérowana Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái tuwínkaaq tuwinkaa'-úmai 50 50 mara'á méraaro simátimero súwasa ¹⁵ isésa miyá uwátinkówana ¹⁶ Ísu séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á maisoréna wíyómpa'a kararéna Maníkóntáféna suwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kisqu-waasi timúwasa misáwífá'-wáásí timúwasa ¹⁷ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa

Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba
kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana
ówitaraiye.

*Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aai.
Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29*

18 Moórá-kanaa Ísuwe wení kísau-waasiye
mérowana Ísu aantemba Maníkómpá'á
inaí simásuwena tísai ena séna kentáfesa
seyAAFÁ'nánká nórán-kwaasiyewa wéseo súwasa
19 miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó
maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa
naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-
awí'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai sésa
naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawi
pukáandafinkembo íyáfasinkaandawi óne
wésewe suwaná 20 Ísu séna kembiwí kentáfé'a
nórán-kwaasiyewa wéseo súwana Pítaa séna
Maníkó íyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa
wéamu'maraundawisa óne súwana minááí ímba
simátíméro Ísu óraaka siyáie.

*Ísu puké'a íyáfasinanaumnemo siyáin-aai.
Mátíyu 16:21-28, Mááka 8:31-9:1*

21 Ísu séna minááí ímba simátíméro simásuwena
22 séna kembá waási úrankomba sí'o índa-i'a
uwásinkesa Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-
kisau-waasiye ámáámbo sen-kwáásiyé tínaaemba
uwásimesa sínkamiya'a púwóndanifo kaumbo-
kánáá maisuwéna Maníkó íyáfasisinkainiye Ísu
siyáie.

23 Ísu seyaafá'nánká simátimena séna kembó
sirááíwaenae síyawí tirááímo táínda-tantaa'a

ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraataimo súwaata'mae'o kondantembá kembó sirááíwaiyawi umbai-tántáá'á aasiyaasi-kánáá timýasa minúmbáí-tántáá'á úwoi maimaésa sirááíwaenaawe. ²⁴ Tirááímo táínda-i'o ésa ímba kawel'-úmai ménaafo kentáfesa ísámai tirááímo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁵ Mararákéséyááfá-tántáá'ó wémaesamo puwiyambo éna mintántáákó ímba túwa'nai ínýe. ²⁶ Kesááiwara kenkwárá'ló tigaemó uwásinkáámba pó'a ánaaemba kemó marapá'ló kúmónda miwí sigaé uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaaembo kesí sáwara kesifoní sáwara wíyómpakembo Maníkóní kísau-waasiti sáwara'o marapá'ló kúmónda miwí sigaé uwátinkanaumne. ²⁷ Érai'a simátime'a súne. Tuwímbai maanká'ló méraan-kwaasi ímbo pukénka'a Maníkó wení waásimo kawáánimba awáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyákiye.

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aai.

Mátíyu 17:1-13, Mááka 9:2-13

²⁸ Ísu simátimena afakaumboé-no'waana'i miyáumai waéna Pítane Yónine Yémísine tí'maena inaimó síndasafena omápa'a iména ²⁹ inaí wésuwana ói'a fí'on-oi'a faufúwqna wení unáánkwátóiyakemba waéní'a kéné tígáyáagaya úwasa ³⁰⁻³¹ awánomba kae'-wáásiyáí wíyómpakemba paápé ésarai mindárai-tuwí'a Mósese Íráiyaa'e'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aaí wésuyana wíyómpake-sawara'a wérowarasarai naaófá'á Maníkó Ísuntafena séna Yérúsaremufa'a puwíníye siyáimba ampáánká'a

miyá ínýe-aai wésuyasa ³² Pítaae'o méroyan-kwaasi tún-kwaémomba íyáfasisina Ísuni sámo kaimbá Ísuwe'a méroyan-kwaasi tuwánomba ³³ mindárai Ísumba ímba auwésarai iyóyanka'a Pítaa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasa kawe'a imbá póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande éta miyásá ónaumne Pítaa ímba imáyáamo úmba úwoi siyákiye.

³⁴ Miyá wésunka'a ainánkó kuména káátaguwasa táátafesa uwaná ³⁵ ainámpínkémbá aaigó aantemba séna miwá kesáánimba éna kemó íyáfasinankaundawin-ifo wenáái ísáaro ³⁶ súwasa awánomba mindárai wíyómpa'a íyúyana Ísu aantemba mérowasa awánomba minkánáá ímba simátimesa mináái úwoi ta'ótokaawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.

Mátíyu 17:14-21, Mááka 9:14-29

³⁷ Aafáyáaraamba omápakembo kúmúmba Ísumpa'a sáwifa'nanka tóso uwaná ³⁸ miwífinkémbá moóráwigo óraaka séna óraakoo maawá kímbora kesáánimban-ifo arumbá uwánkaao. ³⁹ Sáwi-amutanko arumpimbá taména wáá'a téna fame'naame'á isaná tanaambá fágufagu wéena áwááyaamba umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aíyayaamba ku'wisaná miyá úmae wéiyena sáwí'a wéuwankaisa'a ⁴⁰ ení kísau-waasisafe sé'a sáwí-amutamba arumpinkémbá maiyaúwáaro súnasa ímba kanaa'a maiyáúkaawe súwana ⁴¹ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-ímáyáá isa'á kentáfé'a

ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbái wétaifo nóräumai-kanaarara kesé'a ménaumno simátimena miniyámpói gón-afowantafena séna enáánimba áí'mae tiyó Ísu súwana ⁴² áí'mae túwana misawí-ámútánkó miniyámpói famé'auwowana tanaambá fówana aiyayaamba ku'wisaná aigaregó nonkáánuwana Ísu awánéna misawí-ámútánkóntaféna séna auwé kóuwo séna miniyámpói kawe'á uwánkena afowántaféna séna áí'mae waaó súwasa ⁴³ Ísumo miyámó úmba Maníkóní óraa-fasi'aemba awánésa seyaafá'nánká táátafesa
ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

*Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.
Mátíyu 17:22-23, Mááka 9:30-32*

⁴⁴ Ísu seyaafá-kísáumó maúmba awánésa táátafesa uwaná wení kísau-waasisafena séna simátíménda tááka'a måráaro. Kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timiyasa sínkamiya puwónaumne súwasa ⁴⁵ wemó sún-aaigoní áwáu ímba isésa miwítí imáyáa umbái tówana minááígóní áwáu aúpá'á wérowasa ímba ísámai kawe'á ésa áísai ónae sésamo umbá táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

*Nááwa iyáákaiyomo siyáan-aai.
Mátíyu 18:1-5, Mááka 9:33-37*

⁴⁶ Ísuní kísau-waasi mósimesi-aai sésa kentááfinkembá nááwa iyáákaiyo sésa keáimbá símae kuwaná ⁴⁷ Ísu miwítí imáyáa iséna moóráiyampoi áí'mai amándára'a ankéna ⁴⁸ simátimena séna kentáfesa imáyáa ésa iyámpói mo áwa'nai

onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai ontentúmai Maníkó si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe. Kempínkémbá tuwímbai sé'a kemá kári'waasi únemo síyawi Maníkó minkwáásísáfena wéiyaakaawe wésiye Ísu siyáiye.

Kentí kísaugomba ímba sáwi'o on-aai.

Mááka 9:38-40

⁴⁹ Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena sáwi-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wérintafe auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwi-ámútámbá kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentáafínkén-kwáásín-ifo ímba miyámó indá étuwaaosa siyáumne Yóni súwana ⁵⁰ Ísu séna ímba tufínankaaro. Kentáásí kísaugomba ímba sáwi'o owí úwoisa wésuwa'nai-owe Ísu siyáiye.

Sámériyaa-waasi Ísumba ímba naambó ámakaan-aai.

⁵¹ Maníkó Ísumba aiyáínana wíyómpa'o iyínda-kanaa ampáánká tínena úwana Ísu wenarumpin-ímáyáá éna óraaka séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna wéna ⁵² wení waásisafena kowáíyandamba kosaafá wéiyaro séna til'marówasa aifa'á Sámériyaa-waasiti naaópa'a kuwasá ⁵³ Ísu Yérúsaremu-naopa'o wínda-aai isésa tirunkó sáwi'a úwasa ímba naambá tímúwasarai ⁵⁴ wení kísaú-waasifinkemba kae'-wáásiyáí Yémisiye Yóniye'a mináái isésarai sésarai Fasi'aénkoo Maníkó wíyómpakemba iyamá tuwáínana kuména minkwáásí kafúkoro-aaimo suyambá wéankaiyo suyaná ⁵⁵ Ísu méfaerena óraaka séna

ímba miyá sekaiyó súwasa ⁵⁶ mindáópa'a tuwésa fí'on-daopa'a kuráawe.

*Ísumba arááíwaenaemo siyáan-aai.
Mátíyu 8:19-22*

⁵⁷ Aampa'á wéguwana moóráwigo Ísuntafena séna seyaafá'-náópa'o níndafa'a esé'a nónaumne súwana ⁵⁸ Ísu minkwáásígómbá simámena séna waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáomba úmarena wéwaifo kemá waási úranko kumpaápé uráundawi ímba naambá úmake'a wéwaumne séna ⁵⁹ minkákémbá moóráwigontafena séna sirááíwa'mae tiyó súwana séna óraakoo kemá méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwaenaumne súwana ⁶⁰ Ísu séna ímbo ifeso pukáan-kwaasiyaambo owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá Maníkómó wení waásimo kawáánin-aai simátíma'mae wínone súwana ⁶¹ moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo embá arááíwaenaumpo aifa'aifá'á kesimááraa siyáámba timé'a embó taarááíwaenda kanaawá'íyo súwana ⁶² Ísu séna Maníkóní kísaumo ómbaresa maiyésamo ifátuwesa fí'on-imayaamo owí Maníkó wení waásimo kawáánipa'a ímba kanaa'á kísaum maénááwe Ísu siyáiye.

10

Ísu 70 waasi kísaumo tímakain-aai.

¹ Ánaaembá Fasi'aénkó sáwfífa'-waasi 70 waasi iyáfasintinkena kaekae'á uwásuwe wemó wínda-naopimpa'a aifa'aifá'á kónááwe séna ² Maníkómpá'ó

tíyantafesa wenáái kosimátíma'mae koró-áái simátimena séna kísaufa'a sáwífa-tomba áfu karáisasa mintómbó fakaráíyan-kwaasi sesimái-waasi méraafó kísaugoni afowámpá'á inaí síyana kísau-waasi ti'maráínasa mintómbá fakaránáafó koró. ³ Sipisípi-araal'a wínana áwáífiyaaamo in-íyánkómó intenkáámbó on-kwáásifá'á ti'maránaqumne. ⁴ Óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáambá ímba maimaé wé'a aampa'ló wéwe'a ayáátááka'a ímba úwoi-aai símae wé'a ⁵ moórá-naumpa'o iyé sé'a faru úmai méraiyyataao seró. ⁶ Síyana faru úmaimo méraindawimo éna mifárú-áái wempímbá wéinífo ímba faru úmai méraindawimo éna mifárú-áágó kouweréna kembiwífá'á tíníye. ⁷ Kísaumo maíyawi méyámbó máéntafe'a timínda-naumpa'a imé'a timíyan-tomba nánáawe. Ímba fí'on-daumpimpa'o níyamba timíyan-daumpa'-aantemba iméraaro. ⁸ Moórá-naopa'o wíyamba naambá timésa tómbá timésa íya'o wéne'a ⁹ mindáópa'o tí'o índa-waasi asófatinke'a simátime sé'a Maníkó wení waásimo kawáánínda-kanaa kempá'á káriká'a tíníye simátíméro. ¹⁰ Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo timíya'a aampa'á wéwe'a afora'á simátime sé'a ¹¹ kentí naaópakem-bará sisamaifakenta uwátuwáundasa Maníkó kembiwí ímba aamoí uwátinkáíntafeta aiyowáí'a úmai aráátimune. Isáaro. Maníkó wení waási kawáámó índa-kanaa ampáánká'a tínena isa'a tínaaembá uwámewe simátíméro. ¹² Simátime súne. Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaa

tínda naaófá'á Sóndómu-naopa'o méron-kwaasi sáwí-waasi sáwí-meyamba timínífo kembiwímó tínaaembo uwátimiyán-kwaasi sáwí-meyamba áfááraumai timíníye Ísu siyáyi.

Ímba aaimó ísaraan-aai.

Mátíyu 11:20-24

13 Ísu simátimena séna Kórási-naopaken-kwaasiye Pétésáíta-naopaken-kwaasiye káráwiyoro. Naaófá'á Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aaimo ímbo ísaraawifimbo fí'o-fí'on-kisau ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awángrekaa kentí sáwí-awau tukáawisino. Sáwí-awau tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisin. 14 Mindásafe'o simátiménda ísáaro. Maarán-imayáá wée'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tínda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imaya wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewiti sáwí-meyankomba íyáákamai-sawi-meyamba timíníye. 15 Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentuwí'a mósa maré sé'a wíyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a kónááwe Ísu simásuwena 16 wení kísau-waasisafena simátimena séna kentáái ísámai kawe'ó owí miyámó ombá kesái ísámai kawe'á wéofó tínaaembo uwátinkááwi kenkwárá'á miyá wéowe. Tínaaembo uwásínkááwi miyámó ombá si'mákaiwainkwara'a miyá wéowe Ísu siyáyi.

70 waasimo kouwékáan-aai.

17 Ísu súwasa minkwáásí 70 waasi isésa wété urésa Ísumpa'a tóso ésa aamoí tauwánkesa sésa Fasi'aénkoo sawí-amutantontafe séta Ísun-awika'a súmpo tiyuwé kóro súnasasa isésa kóuraawe suwaná **18** Ísu séna miyá owaná wiyómpakembo aafáyáumo tóráíntemba wiyómpakemba waántawankombo maisukáimba awánaraumne. **19** Simátíménda ísáqro. Fasi'aémbá timúna pó'a waaifainkómó fáindamo é'a ímba puwíyaná áwáífiyaamo índufonkwankomo fáindamo é'a ímba puwónááwe. Tímakaunda-fasi'aenko waántawankoni fasi'aénkóbá iyákaimba póna ímba seyaafátántáákó sawí'a uwátinkainiye. **20** Sáwi-amutantomba kentáái isésa kóuraantafe'a ímba aamoín-ofo Manikó wiyómpa'a aúfáífimba kentuwí'o agaimakáintafe'a aamoín-oro Ísu siyákiye.

Ísu Manikón-áwí'o mósa makáin-aai.

Mátiyu 11:25-27, Mátiyu 13:16-17

21 Minkánáá Manikóní Ufaen-ámútánkó Ísumba imáyáa amúwana arunkó kawel'á úwana séna kesifoo wiyómpa'wara marará'wárá'ó káráwiyaandawi óne. Seyaafá-tántáá'á isáúmne sen-kwáásí ímba simátíme úwoi-waasi simátíme miyámó iyantafena ánkáisa'a pó'a enáwí'a mósa maráúmne Ísu Manikóntáfena simásuwená **22** simátímena séna kesifo seyaafá-tántááká'lá káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáu ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáu suwánaraiye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáu ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáu awánaraumne.

Kesifoní áwáumo aráátimundawi wéawanaawe Ísu siyákiye.

²³ Ísu simátimena méwaerena wení kísau-waasisafena aantemba séna awánaafo tirunkó-kawe'á ína'a méraaro. ²⁴ Simátime súne. Naaofá'á Maníkón-aaimo simátímakowiye óraa'-waasiye kembiwímó wéunda-kisau awánaanten-úmai awánángae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu wení kísau-waasisafena siyákiye.

Sámériyaafakewi namuro-wáásímó áwa'nai uráin-aaai.

²⁵ Moórá-kanaa Ísu wenáái wésimatimuwaná moóráwigó ámaámbo kawel'-úmaimo isówi Ísumpa'a téna áisai úmai Ísumba isánae séna óraakoo nórta úmaiya aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ²⁶ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáífimbo awánáánda minááísafé nórani-mayaawa ónó súwana ²⁷ minkwáásígó séna Maníkón-aaí aúfáífinken-aaigo séna kentiruné kentí imáyáawe kentí fasi'aéné Maníkómpá'a kentí Fasi'aénkómbá áméro séna kesáfé-imáyáámó ontembá kentí waási-imayaawara'a oro siyákiye súwana ²⁸ Ísu séna érai'a sémpo miyámó é aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ínone Ísu siyákiye.

²⁹ Súwana minkwáásígó imáyáa éna fí'on-kwaasi suwánésa kawel'-wáásín-iye síwae séna Ísuntafena séna kesí waási nááwa'iyo súwana ³⁰ Ísu séna simátíménda isaaó. Moóráwigó

Yúndaa-waasi Yérúsaremu-naopakemba Yéríko-naopa'a kónae séna aampa'ó wimbá umén-kwáásí ta'ótokesa wení unáánkwátói awá'maesu tufú'marááwana puwíndasafena aampa'a méraisana ³¹ moóráwigo Maníkóntáfénamo ísámai póimo tufú'mai agáíwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana kóawanena moórá-aanawaisáfa'a kóyáákaisana ³² moóráwigo Rífáin-anaankakewi ámáán-daumpa'a kísaumo máíwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana wení ewaa'á wéna kóawanena moórá-aanawaisáfa'a úwoi kóyáákaisana ³³ moóráwigo Sámériyaafaken-kwaasi miwí Yúndaa-waasiti namuro-wáásifínkémbá moóráwigo minámpá'ó wimbá koawánéna arumbá uwánkena ³⁴ wení ewaa'á koména masawémba ándá-aran-donkwára úmai afifimbá a'ankéna asáá uwánkena mósá farámbai wení tónki-poifimba ankéna áí'maena wááumo ten-kwáásímó wáéndaumpa'a móankarena káráwiyeña ³⁵ iyáfasinená aafáyáara'a mindánkón-afowámbá kae-kánáá-kísáúgóní óntamba aména séna kawe'-úmai káráwiye wenane'ó túwénda-ontambo é'a ke té'a anondáá embá mááméno simásuwena kóuraiye Ísu simásuwena ³⁶⁻³⁷ nórá úmaisaawa aúí'a úmaisa maé'mae'a ónaumno súwaintafena Ísu áísai ena séna umén-kwáásímó tufúkáan-kwaasigoni waási minkáúmbó-wáásifínkémbá nááwa'íyo Ísu súwana minkwáásígó séna arumbá uwánkena áwa'nai uráiwai wení waásin-iye súwana Ísu séna wemó intembá komé miyá ínone Ísu siyáyiye.

Máátaante Máríyaante-taai.

³⁸ Ísu wení kísau-waasise'a aampa'ó kúmba moórá-ininkon-awi'a Máátaamo méron-daopa'a kúwana Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana ³⁹ iména aaí wésuwana miníninkón-áúnkon-awi'a Máríyaa Ísuntafena óraal'-waasin-iye-imayaa éna aísamaifimba taména wenáai wéisowana ⁴⁰ Mááta seyaafátómbá wéagaena óraa-kisau wémaena óraa'-imayaa éna Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkoo kesúnko ímba súwa'nai isa'á keyáá óraa-kisau wémaumpo kentáfíe ína imáyáa ónó. Simámínana tasúwa'nai íno súwana ⁴¹ Ísu arumbá uwánkena séna Máátaao sáwifa-tantaa'a óraal'-imayaa ónana enarunkó umbaí wétaifo ⁴² kesááimo Ísáámba mindá óraa-tantaa'a póna mindásafena Máríyaa méraifo ímba ifátuwe'a ai'maráanana wíniye Ísu siyákiye.

11

*Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.
Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11*

¹ Ísu moórá-kanaa Maníkómpá'á inaí wésuwasa wení kísau-waasi mérowana Ísu simásuwowana wení waásifinkemba moóráwigo séna Fasi'aénkoo Yóni nombó maitínkáíwai wení kísau-waasi simátímísasa Maníkómpá'ó inaimó sentembá kentáá simásímínata Maníkómpátá inaí senó súwana ² Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao enáwí'o íyáákaraín-awita mósa maráúmne. Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno.

3 Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó.
 4 Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyuwáana miyáumaisa kentáásí aoisaambá maisiyuwaao.

Sáwi-yantaapinkembo kentáá ma'máimo awánáíndasafenamo ínamo e wasiyuwaao.

Miyán-áái Maníkómpá'á seró Ísu siyáye.

5-6 Ísu simásuwená simátimena séna moórá ení waásigo némpakemba nō'waan-afufumba tína ímba tómbá maké ení waásigoni ontafá'á wée áísai e sé kesí waásigo némpakembo timbá ímba tómbá makáunana úwoi méraqifo tómbá símina'a mááméno sínana 7 wení naaúmpakemba séna ontá wisuwéta kesí aare-iyámpói seta súsá waiguráumpo ímba iyáfasine'a aménaumpo kóuwo síníye. 8 Kesí waási pó'a aménaumne-imayaamo ímbo ínanamo éna ayáátáák'a minááí wésindasafena iyáfasinena amíníye. 9 Miyaráán-úmai simátime súne. Maníkómpá'ó inaimó sembá áísai úmae iyíyana timíníye. Áántamae iyíyana kentáái isáíníye. Saafá úmae iyíyana Maníkó aráátiminiye. 10 Áísai íyanamo éna Maníkó timíníye. Áántewanamo éna Maníkó kentáái isáíníye. Saafá íyanamo éna Maníkó aráátiminiye. 11 Kembiwí iyámpóiwara'-waasi kentáánintombo mófáá'a simiyómó síya'o é'a ímba iyaankafayaambá timénáawe. 12 Kokóri-auma simiyómó síya'o é'a ímba

íyoiyoiimba timénááwe. **13** Énifo sáwí-waasin-
ofo kentáánintomba kawe-tántáá'á wétimefo
wíyómpakemba kentáásifowa kawel'-aantembo
iwái póna ení Ufaen-ámútámbá simiyómó síyawí
Maníkó wení Ufaen-ámútámbá timíníye Ísu
siyáíye.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Mátíyu 12:22-30, Mááka 3:20-27

14 Moóráwigo wenarumpimbá sáwí-amutamba
mérowana póna minkwáásígó ímba aaí wésuwana
Ísu maiyauwówana kóuwana minkwáásígó aaí
súwasa sáwifa'nanka awánesa táátafesa uwasá
15 tuwímbai sésa sáwí-amutantonti kawáágón-
áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna
póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye suwasá
16 tuwímbai Ísumo sáwí-aqimo sínda isánae
sesa éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo
awánáunday-kisau maínata awánaano suwaná
17 Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena
séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwíntaa'
urésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-akumba
aaimó tuwíntáán-akumba pósá tuwíntaa'-urésa
ímba fasi'ámai méranaawe. **18** Waántawankoni
waásimo tiyésamo tuwíntaa'-ésamo ésa ímba
fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá
Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna
sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá
19 énifo Píyésepurini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo
wémaitiyuwaundarakaa kentí waásiwara'a
Píyésepurini fasi'aénká'á sáwí-amutamba
maitiyúwáísino. Miyán-ááímó síyasamo ésa
kentí waási karo'á sewé sénááwe. **20** Énifo

kemá Maníkóní fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwáündasafena Maníkóní fasi'aémbá kempímbá paápé isa'á wéawanaawe.

21 Moórá-aai imáyáan-oro. Fasi'aén-kwáásígó paroí tokéna wení naaka'á káráwiyaísana wení moparáwímbá kawe'-úmai wéraifo **22** moóráwigó wení fasi'aémbó íyáákaraiwai téna tatufú'mai wení paroí fasi'ámaimo ta'ótokaim-paroi tatafiyéna wení moparáwímbá tatafiyéna tuwín-timakaiye.

23 Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásiyáámbá owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba wété uwáguraawe

Ísu siyákiye.

*Sáwí-amutanko kouwékáin-aai.
Mátíyu 12:43-45*

24 Ísu simátimena moórá-aai séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumño séna saafá uwááena séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena **25** téna taawánaimba mindánkóbá kankambá wiýú'mai kawe'á uwásukaisana taawánéna **26** tauweréna afakaeté-sawi-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'o uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moórá-sawi-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaembá sáwifa-sawi-amutamba méraawana wemá óraa-sawi'a úmai méraiye Ísu siyákiye.

Érai'a tirunkó kawe'á wéin-aai.

²⁷ Ísu mináái simátimuwana sáwifa'-waasifinkemba moórá-ininko Ísuntafena óraaka séna enanó embá ma'ánkarena náambo ámakaiwaimba Maníkó kawe'á uwánkaraiye súwana ²⁸ Ísu séna érai'a sémpo Maníkó wenáái ísámai kawe'ó owímá óraa-kawe'a wéuwatinkaiye Ísu siyáyiye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwó siyáan-aai.

Mátíyu 12:38-42, Mááka 8:12

²⁹ Súwasa sáwifa'-waasi Ísumpa'a tósó uwaná simátimena séna káf'e'o méraan-kwaasi sáwí-waasin-owe kentáf'e'a wésembe Maníkómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kisau maínata awánaanomo sembá naaofá'lá Maníkó Yónaabmo uráintemba kembá miyá ínífo mináái imáyáan-oro. ³⁰ Naaofá'lá Nínéfa-naopaken-kwaasi Yónaa uráintafesa Maníkó ai'mákaiyemo siyáantemba kemó ondá awáné'a Maníkó ai'mákaiye sénááwe. ³¹ Naaofá'lá Yúndaa-waasiya'a káráwiyyowin-awil'a Soromoní kawe'-ímáyáafínkémbá aaí wésimatimuwaná moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áai koisánae séna wémena kuráyiye. Káf'e'a kemá Soromonimbó íyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáámba póna ánaaembá Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísaí índa-kanaamo tínda miníninkó kembiwí aaifimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áai taísaraumpo Soromonimbó íyáákaraiwai kempá'lá mérowa'a wenááimo ísááraambá ímba ísaraawe síniye. ³² Naaofá'lá Yónaa Nínéfa-naopa'a Maníkón-aai kosimátimuwasa isésa

sáwí-awau tuwésa Maníkón-aai ísaraawe. Káfé'a Yónaambo íyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tínda Nínéfa-naopaken-kwaasi kembiwí aaifimbá maitinkésa sésa Yónaa-aai iséta sáwí-awausa tukáundasaanifo Yónaambo íyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái isé'o sáwí-awau túwááraamba ímba tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi sénááwe Ísu siyáye.

*Túranko kentí imáyáafimbo sámo kain-áái.
Mátíyu 5:15, Mátíyu 6:22-23*

33 Ómbó kúra'maresa ímba aúpá'ó maráiyamba afora'á makéwasa naaúmpa'o iyiyawi awánánááwe. 34 Miyáumai túranko kentí imáyáafimbo sámo kain-tántáá'án-ive. Túrankomo kawel'-úmaimo awánáínanamo éna seyaafál'-ímáyáá sáma káinífo túrankomo ímbo kawel'-úmaimo awánáínanamo éna seyaafál'-ímáyáá tuwinkáíníye. 35 Kentí sámo kain-tántáá'á túnkwifainifo kentúra'a káráwimai kawel'án-oro. 36 Kentí imáyáago ímba kumeu'ó índa seyaafál'a sámo wégaimba ónkómó sámo kátinkáíntemba póna kentí imáyáago kentúra'a sáma kátinkainiye Ísu siyáye.

*Ámáán-kawaa-waasi sáwí'a owémó siyáin-aai.
Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 20:45-47*

37 Ísu mináái simátimuwana moóráwigó ámáán-kawaa-waasigo Ísumpa'a téna séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana tómbó

náíndasafena iména ³⁸ ím̄ba ayáámba non-kwiyéna tómbá nówana minkwáásígó awánéna áátafená éna imáyáa úwana ³⁹ Fasi'aénkó awánéna simámena séna kemá ámáán-kawaawaa-waasi anaféúné táúfa'e paáká'-aantemba wénon-kwiyofo andáámpá'á sáwí'a uráisa'a túraniyamba é'a sáwí'a wéowe. ⁴⁰ Sáwí-imayaawara'¹-waasi méraawe. Maníkó paáká-tántáá'á éna andáámpá-tántáá'é imáyáawe mindáwara'a uráiyé. ⁴¹ Kentí imáyáamo arupíse é'o kemó makén-tantaq'¹ o ímbo makén-kwaasi timé'o é'a kentí imáyáago kawé'á ínýe.

⁴² Kemá ámáán-kawaawaa-waasi kentí kísaufakemba kári-tonkwara'a tuwíñkaa'-úmai siyáánkai maké'a moórá Maníkómbá amé'a kawé'á é'a miyán-ámáámbá ísámae wéiyofo óraa'-amaamba ifá'á tuwé pó'a Maníkómbá ím̄ba imáyáa wéame'a óntan-iyain-kwaasi sáwí'o uwátínkáántafe'a káráwiyoro. ⁴³ Kemá ámáán-kawaawaa-waasi ámáán-daumpa'a imé'a kawé'-áémpá'á waási túranka'o iméraamba tiráái wétaiye. Marupá'ó iméraawasa waási tuwánésa kawé'-ááímó sembá tiráái wétaiifo kentúra'a káráwiyoro. ⁴⁴ Waásimo maipímbó utámakaawanamo kawáá'isasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a owasá waási ím̄ba wétuwanaafo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

⁴⁵ Ísu simátimuwana moórágígo ámáámbo sún-kwaasigo Ísuntafená séna miyámó sénda kentáawárá'á símai sáwítá uwásinkaane súwana

46 Ísu séna kemá ámáámbo sen-kwáásí kemó ámáámbo simátímén-aai go umbaí tíyáisa'a mináái ímba wétuwa'nai-ofo káráwiyoro.

⁴⁷⁻⁴⁸ Kentíwá'ná Maníkón-aaimo simátímakowi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Naaófá'á kentíwá'námo uráantafe'a kawe'á uráawe sé'a utámakaapa'a to'waaí wéofo káráwiyoro.

⁴⁹ Naaófá'á Maníkó kawel-ímáyááfínkémbá séna kesááimo simátimiyawiye aráátimiyawiye ti'maráanasa miwífimbá wéniyasa tuwímbai sáwí'a uwátinkesa tuwímbai tínkamiyasa puwónááwe Maníkómó siyáimba mináái paápé uráije.

⁵⁰ Naaófá'wárá afufumpinkwárá ánaaenkwara'a Maníkón-aaimo simátímakowi tínkamuwasa pukáantafena póna misáwí'ó uráawin-anondaa-meyamba káf'e'o méraan-kwaasifa'a tíníye.

⁵¹ Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaaemba moóráwigon-awi'a Sékáráíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Maníkóntafesa ísámaimo pói tufú'maimo agáún-ontan-taare wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantembo iyún-onta wérowana afufumpimbá Sékáráíya imérowasa tufúwana pukáije. Minkáé'-wáásítí afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwará'a miwití sáwí-meyamba káf'e'o méraan-kwaasi maénááwe.

⁵² Kemó ámáámbo sen-kwáásí érai'-aai ímbo aúpá'ó tukáankakaa mináái ísámai kawe'á owisinó. Kemá ímba ísámai kawe'á ombá fí'on-kwaasiti aambá fáíkaafo káráwiyoro Ísu siyáije.

⁵³ Ísu minááí simátimena máápa'a kumúwasa ámáámbo sun-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye tirumpimbá aaisambá aéesa fí'o-fí'on-tantaatafesa

áísai úmai ísáanananamo ⁵⁴ aaimó kaentaén-áímó sína'o é'a aaifimbá maenkánæ sésa áísai uráawe.

12

Ímba kaumbo-kae'-áái serómó siyáin-aai.

Mátíyu 10:26-27

¹ Minkánáá áfááraumaj sáwífa'-waasi túwaandu ésa sisipáá uwaná Ísu wení kísau-waasi simátimena séna ámáán-kawaa-waasi kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásiyáámbá ofó ímba miyáumai méraaro. Intóráín-tantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpimbá mårááwana intoréna óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiti sáwi-aai miyá wéifo kempimbá misáwi-ááigó óraa'a tifáínifo kentúra'a káráwiyoro. ² Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe. ³ Nó'waambo siyáan-aai sán-káíndara'a síyasa isánááwe. Aúpá'ó siyáan-aai seyaafá'-wáásí túranka'a síyasa isánááwe Ísu siyáie.

Moóráwigon-aaroi inkáísóromo siyáin-aai.

Mátíyu 10:28-31

⁴ Ísu simátimena séna kesí waási simátíménda ísáaro. Tuwímbai tinkamiya'a puwónááfo moórá sáwí'o uwátinkai-tantaa'a ímba wéraifo ímba miwísafé'a inkáísóro. ⁵ Kemá simátime súne, Maníkó méraifo wenáároi inkáísóro. Wemó

tínkamina'o puwiyambo éna kanaa'á ónkaifa'a mátiyuwainiye. Minááí Maníkóntáf'e inkáísóro-aai súne Ísu siyákiye.

6 Ísu simátimena séna kári'a téntémpaarandumama séfataase-numama kári'-ontankakemba kae-tóyaráán-óntánkákémbá wémeyanofo Maníkó kíyaan-dumama ímbo awinkaiwái póna awánaraiye. **7** Numamá kári-tantaa'o awánaiwai póna waási óraa-tantaa'an-ofo ímba táá'a íno. Kenti'nóntáu toráúsíwain-ifo ímba táá'a íno Ísu siyákiye.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

8 Ísu simátimena séna simátime súne. Seyaaafá'-wáásí túranka'a kentáfesa sésa Maníkó ai'maráísana kunkáiwai kesí óraakon-iyé síyawisafe'a kemá waási úranko Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi túranka sé'a kesí waásin-owe sénaumne. **9** Énifo waási túranka'a kembá tínaaembo uwásimiyawisafe'a kemá Maníkóní kísau-waasi túranka'a sínaqembá uwátimenaumne. **10** Kembá waási úrankombá símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Maníkóní Ufaen-ámútánkóbá símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáínana miwisé'a waé'wae'a ínkiye. **11** Kesí waási-i'o ontáfesa ta'óto'mai tí'maesamo óraa'-waasiye ámáán-kawaa-waasiye túranka'o mítínkaresamo aaifimbá maitínkéwa'o é'a nórangan-aaimo síyamba ímba táá'a ínana **12** Maníkóní

ámútanko síyan-aai úwoi tááka tinkáína'a sénááwe Ísu siyákiye.

Óntawara'-waasigo sáwí-imayaamo uráin-aai.

¹³ Súwana sáwifa'-waasifinkemba moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo kesifo púwísana kesuwaá seyaafá-tántáá'á maiyéna ímba tuwímbai wésimifo emá sinaná tuwímbai násimino súwana ¹⁴ Ísu séna kesí waásiyo minááí ímba kosénaumpo keáfáráwáíti moparawimbá ímba tuwín-timenaumne simámena ¹⁵ seyaafá'-wáásisáfena séna waási kawe'-úmaimo méraawiti áwáu ímba sáwifa'-moparawimba makáafo moparawimbá maénae séme'a máefainifo kentúra'a káráwiyyoro Ísu siyákiye.

¹⁶ Simásuwenä moórá-aai simátimena séna moóráwigo sáwifa'-moparawimbo makáindawi wení kísaufa'a sáwifa-tomba wéraisana ¹⁷ wenarumpin-ímáyáá éna sáwifa-tombo fáká'maimo máráanda-namba ímba wéraifo nóra ónaumno. ¹⁸ Miyámó é'a tómbó makáunda-namba tawísíye'a óraa'-namba úmare'a mimpímbá seyaafá-tómbá fáká'mare'a kesí moparawínkwará'a maránaumne. ¹⁹ Miyámó é'o é'a kesafé sé'a seyaafá-tántáá'á ímbo aáfáán-tuwáanda tóné noné námae iyé'a ayáátáákol'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawe'á ína'a ménáumne sisáná ²⁰ Maníkó simámena séna sáwí'o úmaemo iyónda-waasigo óne. Káfé'-no'waamba puwéma esafémo makáanda-moparawimba túwénana nááwa máíníyo Maníkó siyákiye. ²¹ Marapá'a

kesáfé-mópáráwín-aantembo makáiyawi miyán-kwáásín-ofo marapá-tántáá'-aantemba marésa Maníkómpákén-tántáá'á ímba makáawe Ísu siyáiye.

Maníkómpálá imáyáá ámérón-aai.

Mátíyu 6:25-34

22 Ísu minááí simátimena wení kísau-waasisafena séna simátime'a súne. Miyáráán-úmai méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo íyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. **23** Tómbó náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-iye. Unáánkwátóimo íyamba úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-iye. **24** Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo Maníkó miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a numamá kári-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a póna kentí tómbó éna timíníye. **25** Kembiwímó óraa'-imayaamo é'o é'a kemó maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátááka'a méranaawe. **26** Mindá kári-tantaa'a isa'á ímba kanaa'ó íyamba pó'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. **27** Waiwandáánká'á imáyáan-oro. Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátói makáifo simátime'a súne. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awí'l Soromoní sáwfí'l-unankwatoiye ko'naariríyé makówi úwasa waási awánésa kawe'án-iye sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawe'an-iye wésewe. **28** Ufá'á ko'naarirí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó makákiye. Umá ímba waé'wae'a ínífo

káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naarirítántáá'á makáiyé. Miyáumai Maníkó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínífo kembiwí maarán-ááí ímbo seráámbá Maníkó ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iye wésewe.²⁹ Maníkó wétuwa'nai-imba pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraal'-imayaan-oro.³⁰ Moórá-moramrafaken-kwaasi Maníkón-aai ímbo ísáán-kwaasi tóné nonémó náiyantafesa óraal'-imayaan wéowe. Tóné nonémó ímbo né'o é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna wétimifo ímba óraal'-imayaan é'a³¹ Maníkó wení waásimo kawáánintafe'a imáyáa íyana mintántáá'á timíníye Ísu siyáiyé.

Wíyómpaken-kawe-tantaakon-aai.
Mátiyu 6:19-21

³² Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kembó sirááiwáéwi káráwiyauumne. Kentáásifowamo simbá kesí waásimo kawáánonda kembiwíwárá'á kawáánónááwe, Miyá íyana kesirunkó kawe'á íniye simbá póna ímba táá'a íno.³³ Kentí moparáwímbá wétime'a méyámbá maiyé'a ímbo makén-kwaasi tíméro. Miyámó íyana kentí kawe'-méyámbá wíyómpa'a wérainasa waási ímba umémbá íyana ímba ufóíyaraamba ínana kawel'-úmai aasiyaasí waé'wae'a ína'a minkáwé'-méyántafé'a imáyáa é'a³⁴ marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáfena tinkáinífo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáiníye Ísu siyáiyé.

Kísau-waasimo to'mayaa on-ááí.

35-36 Ísu simátimena séna óraa'-waasigo aaremó to'waai on-tánombá komandánae séna wínsa wení kísau-waasi unáánkwátói úmaresa ómbá kúra'makesa amu'matuwé mérewana téna táántainasa minuwóiyáámbá ontá tiyankánáawe. Miwí to'mayaambó ontembá kembiwíwárá'a to'mayaa é'a amu'maré'a méraaro. **37** Minóráá'-wáásígómó tínda wení kísau-waasi koku'a mésa amu'matuwésa ménka'a tínasa aamoí ónááwe. Érai'a simátime'a súne. Minóráá'-wáásígó kísäumo maíndasafena unáánkwátói faú'mai múra maréna minkwáásisontáfena maanká'-méwa'a tómbá tíméro síniye. **38** Minóráá'-wáásígó nó'waan-afufuna'i siyatarórá'íyo tínda wení kísau-waasi koku'a mésa amu'matuwésa ménka'a tínana tirunkó kawel'a íniye. **39** Simátiménda-aai imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tínda-kanaamo isénaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watuwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máisino. **40** Miyáumai kemá waási úranko kúmóndasafe'a kembiwíwárá'a ímba imáyáa iyanka'a kumúnafainifo wéto'mayaan-e'a simu'maré méraaro Ísu siyákiye.

*Sáwi'a owasá kawel'a owasamó on-áái.
Mátiyu 24:45-51*

41 Súwana Pítaa séna Fasi'aénkoo emó sénda-aai kentáásafé aantena wése seyaafá'-wáásísáfewarara wéseno súwana **42** Fasi'aénkó séna kawel'a kísáumó máewi kawel'-imáyááwárá'-wáásísafé'a súne. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síniye. **43** Wení óraako téna kísäumo kawel'-úmaimo maínda taawánáinana kísäumo maíndawi

arunkó kawe'á ínana ⁴⁴ minóráákó séna kesí moparáwíné seyaafá-tántááká'é káráwiyuwo síníye. ⁴⁵ Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáá énamo kesí óraako ayáátááká'a ímba tíniye sénamo kísau-ininakwa'o tínkamenamo tóné uwóí'-none wénenamo uwóí'o énamo ⁴⁶ wení óraakomo tínda-kanaa ímbo ísarenamo ímbo imáyáá wéindara'a téna óraaka'a tatufú'mai Maníkón-aai ímbo wéisaan-kwaasimo méraapa'a móankainiye Ísu siyáyiye.

⁴⁷ Ísu simátimena séna kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aai isésa wemó síndantemba ímbo íyamba mérewana óraa'-waasigo téna óraaka'a tatínkaminiye. ⁴⁸ Énifo kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aai ímba isésamo ombá sáwí'a ésa méraawana óraa'-waasigo téna káríka'a tatínkaminiye. Maníkó kawel'-ímáyáá óraa'o tímakaiyawí óraa-kisau máero. Kawel'-ímáyáá óraa'o tokáiyawi waási túwa'nai oro Ísu siyáyiye.

*Ísu waásimo tuwináínda-aai.
Mátiyu 10:34-36*

⁴⁹ Ísu simátimena séna iyamó kaintembá kísaumo máéndasafe'a marapá'á kumbéraunda minkísáú tai'áínana kawel'á ínýe-imayaa wéune. ⁵⁰ Káríka'a kembá sí'o índa-i'a íyantafena sirunkó umbaí taisaná sí'o índa-i'o íyamba tai'áínana sirunkó kawel'á ínýe. ⁵¹ Kentáfé'a maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafá'á aáno úmai méraantafena marapá'á kunkákiye. Ímbanifo marapá'ó kunkáunda maarán-ive. Waási tuwíntaa'-ésa tuwímbai kesáái isáiyasa

tuwímbai ímba isánááwe. ⁵² Káfé'wara ánaaenkwara'a moórá-naumpa'a séfataase-waasi mésa kesááisafesa miwítí imáyáa tuwínkaa'-urésa kaumbonárau moórá-imayaa íyasa kae'nárai fí'on-imayaa óyááye. ⁵³ Afowá moórá-imayaa ínana ááninko fí'on-imayaa ínkiye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámunko fí'on-imayaa ínkiye. Anáafukowe fí'o-fí'on-imayaa óyááye. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáiye.

*Tuwímbai-tantaakoni áwáumo ísáán-aai.
Mátíyu 16:2-3, Mááka 8:11-13*

⁵⁴ Ísu sáwfí'a'-waasisafena séna ainámbó wéraina'o é'a sé'a aa'á tíniye síyana aa'á tíniye. ⁵⁵ Fiyúndá to'mái tai'láína'o é'a sé'a aa'á káiníye síyana aa'á káiníye. ⁵⁶ Wíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káiníye. Aa'á tíniyemo sembá mintántáá'á awánaraawe. Kaumbo-kael'-ááiwárá'-wáásí pó'a miyán-tántáákóní áwáu awánaambanifo Maníkó káfé'o wéin-tantaakoni áwáu ímba awánaraawe Ísu siyáiye.

*Aaimó arupísemo íyan-aai.
Mátíyu 5:25-26*

⁵⁷ Ísu séna simátíménda-aai ísásuwe'a minkáé'-ámpá'á tuwínkaa'a uré'a moórá-ampa'-aantemba koró. ⁵⁸ Moórá-aai ísáaro. Aaimó simátinkanæ síyawimo tí'mae wíyasa aampa'á mósimai paápé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa i-wáásí timiyasa ándá-naumpa'a tinkánááwe. ⁵⁹ Ímbo miyá íyasamo ésa ándá-naumpa'a móttinkaiyasa ímba ááéma tai'ánaumne sésa

seyaaafá'-meyámbá tímatuwaiyasa faútinkanaawe
Ísu siyáye.

13

Sáwí-imayaa ímbo tuwáiyawimo puwíyan-aai.

¹ Ísu wésimatimuwasá tuwímbai tasimámesa sésa Káríri-marafaken-kwaasi tuwímbai Maníkóntáfesa ísámai póimo tufú'maimo agáémba kámáni-waasiti óraakon-awi'a Páírati tuwímbai ti'maráísasa tinkamisasa pukáawe suwaná ² Ísu séna minKárírifákembá pukáan-kwaasisafe'o sembá miwítí sáwí-awaugo Kárírifakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba íyáákaraintafesa pukáawewa wéseo. ³ Ímba miyá wéofo simátimé'a súne. Kentí sáwí-awqumo ímbo tuwé'o Maníkómpá té'o é'a kembiwíwárá'á puwónááwe. ⁴ Imáyáan-oro. Síróámufa'a ayáátáá'-namba tawiséna sáwífa'-waasi 18 waasi tinkamisasa pukáawe. Mindásafe'o sembá miwítí sáwí-awaugo Yérúsaremufakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba íyáákaraintafena pukáawewa wéseo. ⁵ Ímba miyá wéofo simátimé'a súne. Kentí sáwí-awqumo ímbo tuwé'o Maníkómpá té'o é'a kembiwíwárá'á puwónááwe Ísu siyáye.

Taaigó ímbo arambó iyáin-aai.

⁶ Ísu waé'mai-aai simátimena séna moóráwigo wení ándá-aran-kisaufa'a arambó naan-táímá áwí'a fígi u'makáisana áruma wíkáisana arambá komaénæ séna koawánaimba ímba iyáisana ⁷ minkísáúrá'ó

káráwiyaín-kwaasisafena séna kaumborá'á áú'o simbá mintáéramba komaeñae'a koawánáúnda ímba arambá iyáísa'a úmpo mintái ayáisuwaao. Maragóní anombá nasuwáífainifo ayáisuwaao sisaná⁸ miwá séna

óraakoo ímbanifo mintái áwáufa'a ó'á túmake'a agamo'á maké'a⁹ moórá-ou'o sínda awánaanana arambó iyéna kawe'á ínifo miyámó ímbo ína'a ayáisuwanauumne siyáye Ísu siyáye.

*Ísu sambaatiyá'á moórá-inimbo
asófamankarain-aai.*

¹⁰ Moórá-kanaa Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaara'a Ísu ámáán-daumpa'a iména aaí wésimatimuwaná¹¹ moórá-ininko sáwí-amutamba arumpimbó mérón-ininko ayáátáák'a sáwí'a úmai ména 18 aatai maisuwéna miyáumai sáwí'a úmai mérrowana arósááumba kaénkowaná ímba kanaa'á koku'á mérrowana¹² Ísu minínínkómbá awánéna séna ená'l'a tai'áino séna¹³ ane'á ta'ótotorowana minuwóiyáámbá arósááumba arupíse úwana koku'á iyáfasinena Maníkón-áwí'a mósa marówana¹⁴ Ísu saagon-kánáárá'á minínínkómbá asófankontafena ámáán-dank'a'o káráwiyoín-arunko sáwí'a úwana sáwfíla-waasisafena séna afa'móráe-kanaa kísáumo máenka'a sí'a asófasinkainkwae sé'o é'a té'a saagaan-kánáámó é'a ímba teró súwana¹⁵ Fasi'aénkó séna kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásín-owe. Saagaan-kánáárá'á kentí purumakawárá'á tónki-poiwara'a naaúmpakemba faú'anke'a áí'mae nompá'á kowaná nombá wénaiye.¹⁶ Minínínkó Émbaramun-aísaafitantambo uráin-inimba isaná waántawanko ayáátáák'a 18 aatai

ta'ótokaisa'a saagaan-kánáárá'á faú'ankauna'a sáwí'a óne wésewe Ísu súwasa ¹⁷ símaimo sáwí'o uwánkówi minááí isésa tigaemá uwanaá kawekísáú wémauntafesa úwoi-waasi aamoí uráawe.

Taaérankon-aai.

Mátíyu 13:31-33, Mááka 4:30-32

¹⁸ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawáániyómpo maarán-áái simátíména'a ísáaro. ¹⁹ Maníkó wení waásimo kawáánimba maarán-iye. Kári-taerankon-awil'a másítáti mintárámba moóráwigo kísaufa'a u'makáisana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráisana numagó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáie.

²⁰ Simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawáániyómpo maarán-áái simátíména'a ísáaro. ²¹ Moórá-ininko péréti-tomba agaénæ séna kanaráán-tántáákón-áwí'a páráwaa'a maimaéna intoráínda-tantaa'a káritantaa'a káúmaraisana wéna intoréna óraa'a wéiye Ísu siyáie.

Kári'-ontagon-aai.

Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23

²² Ísu minááí simátimena Yérúsaremuno'-ampa'o kúmba naao'-nao'a wenáái simátima'mae kúwana ²³ moóráwigo séna óraakoo Maníkó moórá-mora-waasi aantena kawel'-ámpá'á métinkainiyo súwana Ísu séna ²⁴ tiyáántán-kwiyé'a kári'-ontafimba íyáféráaro. Simátime'a súne. Sáwifa'nanka íyáferanae sésa íyambanifo ímba kanaa'a íyáferanaawe.

²⁵ Naankón-afowá íyáfasinena ontá úmaraina'a ontará'á imé'a áante sé'a óraakoo ontasá tisinkaaó síyana séna ímbo tuwánáúnda-waasi nááfakewiya'o sína'a ²⁶ kentáásí naaópa'a té enáái tasimásimenata eséta tóné nonésá naráumne síyana ²⁷ wemá séna nááfakewiya'o. Ímbo tuwánáúnda-waasin-ofo kóro naankón-afowá síníye Ísu simásuwena séna ²⁸ Maníkó wení waásimo kawáánipa'a ti'maráína'a máápakembo awánáiyamba kentíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe Maníkón-aaimo simátímakaawiye Maníkómó kawáánipa'a méwa'a tuwáné týántafe'a é'a ifí'á tánáawe. ²⁹ Seyaafá'-áémpákén-kwáásí Maníkómó kawáánipa'a tésa tamésa tómbá nánáawe. ³⁰ Minkánáará'á ánaaembä aifarááwí tínaenil'a
íyasa tínaenkewi aifarí'a ónáawe Ísu Maníkómó kawáánintafena minááí siyákiye.

*Ísumo arumbó uwátínkarin-aai.
Mátíyu 23:37-39*

³¹ Minkánáá ámáán-kawaa-waasi tuwímbai Ísumpa'a tésa sésa óraal'-waasigon-awi'a Éroti séna Ísumba tufúwónana puwíníye wésifo maanká'á tuwé fí'on-daopa'a kóuwo suwaná ³² Ísu séna Érotimba áwáífiyaamo in-áfá'-íyánkáán-kwáásí kosimáme sé'a sáwi-ámutambá waási tirumpinkémbá wémaitiyuwe'a tí'a on-wáásí asófatinkaunda-kisau káfé'e aafáyáawe maé'a aúnká késí kisau tai'ánaumne. ³³ Maníkón-aaimo simátímakaawi Yérúsaremu-naopa'-aantemba tínkamowasa wépuwontafe'a káfé'e aafáyáawe aúnkáwe aampa'a wéwe'a kisau

maifá kónaumne siyé Érotimba kosimáméro Ísu simásuwena ³⁴ Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono. Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae íyúwasa pukáawe. Maníkó ti'marówasa kuwái óntantamba tínkambae íyúwasa pukáawe. Kokórigo áráátombo ayóífá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaaembá wéuwasimewe. ³⁵ Ísáero. Maníkó tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááwe. Simátime'a súne. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáíye síyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáiye.

14

Ísu aiyayaambo intorón-kwaasimo asófankarain-aai.

¹ Moórá-kanaa saagon-kánáárá'á Ísu ámáán-kawaa-waasi óraa'-waasigoni naaúmpa'a tómbó náíndasafena imérowasa saagaan-kánáárá'ó Ísu nóramo índa awánánae sésa imésa awánowana ² moóráwigó aiyayaambo intorón-kwaasigo wení ewaa'lá mérowana ³ Ísu minkwáásígombá awánéna ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé tísai ena séna saagaan-kánáárá'á kanaará áí'o in-kwáásí asófankanaumno súwasa ⁴ isésa ímba aaí suwaná minkwáásígombá áíkena kawé'á uwánkena séna énifo waaó súwana kóúwana ⁵ tísai ena séna kempínkémbá kentí iyámpóiya'i kentí póráárá'iyo maipímbó kúwafekaina'o é'a saagaan-kánáárá'á ááéwa

mósá fasinánááo Ísu súwasa ⁶ minááí ímba kanaa'á anondáá siyáawe.

Waási ímba kentúmo maimaé iyíyan-aai.

⁷ Aaí ímba anondáá suwasá tómbó nánaesamo tun-kwáásí aifa'á iménaemo sumbá Ísu tuwánéna waé'mai-aai séna ⁸ moóráwigo séna aaremó to'waai on-tánómbá tamandaaó sína ímba aifa'á imauwó. Aifa'ó iménanamo enáwí'o íyáákaraindawimo tínanamo éna ⁹ táántaindawi entáfena séna íyáfasinenana maankwáásígó maanká'á tamáíno sínana aigaé uwásuwe tínaaempa'a kumbéínone. ¹⁰ Énifo táántainamo tínaaempa'o iménanamo táántainda-waasigomo weyááríka'o entáfena séna kesí waásiyo íyáfasine aifa'á imauwó sínamo iménasa awánesa enáwí'a mósá maránááwe. ¹¹ Óraa'-waasi úne síyawi Maníkó miwí túwí'a múra tiyuwáínifo kárl'-waasi únemo síyawi Maníkó miwí túwí'a maimaé iyíníye Ísu siyáyi.

¹² Ísu simátimena áántarowaisafena séna óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa óntawara'-waasiye enamááraawe ení akúné ení waási aantemba ímba táántao. Miyámó inasamó ésa ánaaembä áántewa tómbó komandendá mindá ení tónkóní anondáán-iye. ¹³ Énifo óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa ímbo óntamo makén-kwaasiye tíyayaamba sáwí'o urén-kwaasiye túgaftan-kwaasiye táántenasa tamandáiyambanifo ¹⁴ ení tónkón-ánóndáá ímba amiyambanifo enarunkó kawel'á ínana Maníkó ení tónkón-ánóndáá amíníye. Ánaaembä arupíse

úmai mén-kwaasi pukémpinkembo íyáfasinaiyan-kanaa Maníkó amíníye Ísu siyáiyé.

*Óraa-tanombo kauráin-aai.
Mátíyu 22:1-10*

¹⁵ Minááí súwasa Ísuwe tómbó wéñowi isésa uwaná moóráwigo séna Maníkó wení waásimo kawáánipa'a tómbó náiyawi tirunkó aamoí ínýe súwana ¹⁶ Ísu séna érai'a simbánifo simátíménda imáyáan-oro. Moóráwigo óraa-tanomba kaufónae séna sáwifa'-waasi táántarena méraisana ¹⁷ mintánómbó náiyankanaa káríka'a tínana wení kísau-waasigomba ai'maráísana táántaraiwaisafena séna tómbó nembá wéto'mayaan-ifo teró sisasá ¹⁸ miwí ímbo tíyan-aai sewaná moóráwigo séna maramá méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbo kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ¹⁹ moóráwigo séna siyáánkai-poima méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbo kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²⁰ moóráwigo séna káf'e'a aaré maiyáunda pó'a tanómbo kaúfópa'a ímba kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²¹ minkísáú-wáásígó wení óraakompa'a téna miyá sewé tasimámísana arunkó sáwí'a isaná séna minúwóiyáámbá naaó'-nao'a wéne tíyayaamba sáwí'o uráinda-waasiye túrambo kafíkáinda-waasiye óntama ímbo makén-kwaasiye tiyaafái úmai tí'mae tiyó séna ai'maráísana ²² minkísáú-wáásígó miyá kosímai kouweréna taséna simásimendantemba kosímai tí'mae'o túnda ení naaúmpa'a paaí tu'ma'á wéraiye sisaná ²³ wení óraako séna seyaafá'-wáásí

kesí naaúmpata sisipáá oro. Seyaafá'-ámpá'á wéne waásimo tiyaafái e óraaka'a símai tí'mae tiyó siyáye. ²⁴ Ísu séna simátíme sé'a aifa'ó táántaraiwai ímba

tésa wení tómbá ímba tamandánááwe Ísu minááí
waé'mai-aai siyáye.

Imáyáa kawe'á urésa Ísu-ánaaembo arááíwaiyan-aai.

Mátíyu 10:37-38

²⁵ Súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná méwaerena símátimena séna ²⁶ kembó sirááíwaenae síyawi aifa'á kembá imáyáa simesa ánaaemba tinófoye tuwaaininé iyámpóiye tífárawaa wiye túna faraaawine kesáfésawe imáyáan-oro. Ímbo miyámó íyamba uwófí'a ónááfo miyámó ésamо ésa kembá sirááíwaesа kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁷ Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááíwaiyawi umbai-tántáá'á timiyasa minúmbáí-tántáá'ló ímbo maimaésamo sirááíwáémba uwófí'a ombá pósа ímba kesí kísau-waasi-i'a ónááwe.

²⁸ Moórá-aai ísáaro. Ayáátáá'-nambo ónae síyawi aifa'á óntambo tuwésamo íyan-imayaа ésa óntamba toráumai awánáíyambo kanaamó ínasamo ésa mináyáátáá'-námbá ónááwe.

²⁹⁻³⁰ Ímbo toráumai awánaresamo mindámbó íyamba minóntámbá taí'áwinana mindámbá úwoi wérainasa waási awánésa ímba ásawimai uwásukaawe sésa tuwiyáái ónááwe. ³¹ Moórá-aai ísáaro. Moórá tiyáífín-óráá'-wáásígó tiyánæ séna aifa'á wení i-wáásímó torausínda sáwfí'-waasi 10,000 waasi ínana fí'on-i-waasiti óraako

wení i-wáásimó torausínda áfááraumai sáwífa'-waasi 20,000 waasi ínana imáyáa éna kembá íyáákanaa ína íyáákanaao séna ³² ímba kanaal'á íyáákanaumne-imayaa énamo éna óraa'-waasi némpa'a mérainana aantá-waasi ti'maréna séna mintíyáísá ifátá tuwánae siyé kosimáméro síníye.

³³ Ísu mináái simásuwena séna aifa'á íyan-imayaa urésa ánaaemba síyantemba ónááwe. Miyáumai kembá sirááíwaenae síyawi aifa'á makáan-tantaatafesa imáyáa urésa ímba mintántáá'á tuwánáumne sésamo ésa kembá ímba sirááíwaenaafo mintántáá'á tuwánáumne sésamo ésa kembá sirááíwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe Ísu siyákiye.

Uwígón-ááí.

Mátiyu 5:13, Mááka 9:50

³⁴ Ísu simátimena séna uwímá kawe-tántáá'ánifo óraa'a taí'láisana ayáántámba wéraifo ímba aneka'á uwímó káína'o é'a to'maránááwe.

³⁵ Ayáántámba ímba agamopá'á maráiyána kawe'á ínifo úwoifa'a tuwánááwe. Isáán-kwaasi isámái kawe'án-oró

Ísu siyákiye.

15

Sipisípi-poimo áwiyokain-aai.

Mátiyu 18:12-14

¹ Taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé Ísumpa'a wenáái isánae sésa tuwasá ² ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa keáimbá sésa sáwí-waasise'a tómbá wénena

aaimó simbá sáwí'a wéiyé suwaná ³ Ísu mináái iséna waé'mai-aai séna ⁴ sipisípiya'o káráwiywimo on-áái ísáaro. Moóráwigo sáwf'a'la 100 sipisipiya'a káráwiyaisana moórá-sipisipi áwiyo'wisasa misawífá-sípísípi ufá'á méraawana moórámo áwiyo'wimba kosaafá émena awánéna ⁵ aamoí éna áúwaata'maena ⁶ naaópa'a téna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná séna kesí sipisípi áwiyo'wisa'a kosaafá éme'a áí'mae túmpo aamoisá ónæ sisasá aamoí uráawe. ⁷ Simátime súne. Miyáumai wíyómpa'o méraawi marapá'ó tuwánaamba arupíse úmaimo méraan-kwaasi kawe'-úmaimo méraamba tuwánésa aamoí owasá sáwí'a úmaimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpa'o méraawi óraa'-aamoi wéowe Ísu siyákiye.

Óntambo áwiyokain-aai.

⁸ Ísu séna moórá-aai imáyáan-oro. Moórá-ininko siyáánkai-ontan-arumba makáisana moórá áwiywisaná ómbá kúra'makena wení naaúmpa'a kankambá wéwiyufena kawé'á uwámai saafá éna ⁹ awánéna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná simátimena séna kesí óntamba áwiywisa'a saafá éme'a maiyáumpo aamoí íyatooo sisasá aamoí uráawe. ¹⁰ Simátime'a súne. Miyáumai sáwí'o úmaimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpa'o méraawi óraa'-aamoi wéowe Ísu siyákiye.

Moórá-ifoko afowámbá auwénamo kóurain-aai.

¹¹ Ísu séna moórá-aai imáyáan-oró. Moóráwigo kae'-íyámpóiwáráwí méraisana ¹² ánaaenkewi afowántáfena séna ení seyaafá-tántáá'á ímbo pukéndara káfél'a tuwí-simiyo sisaná tuwímbai ááninkai tímísana ¹³ ánaaenkewi káríka'a ména wembó ámakaim-boparawimba tiména óntan-aantemba maimaéna némpa'-marafa'a koména sáwí'a úmaena wéiyena wení óntamba tu'mái ¹⁴ taí'ásuwaisana

óraq'-aawaima taisaná tóntáfena saafá uwááena ¹⁵ mimbárífákén-kwáásígómpá'á wéna kísaú maénæ kosimámísana kesí marafá'l'a komé kesí póýa'a káráwiyuwo sisaná ¹⁶ póýa'a káráwiyyena ááisafena úmae wéiyena póiti tómpínkémbá nánae séna sisasá ímba áméwana ¹⁷ ánaaembä kawé'-ímáyáá éna séna kesifoní kísaú-waasi sáwífa-tomba wénesa tímú'a faisasá aráá'wara'a wémaraafo maanká'á mé'a sáái táína'a puwúnafaimpo'a ¹⁸ maanká'á tuwé'a kesifompá'á wé'a sé'a kesifoo Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a úmpo ¹⁹ kentáfë kesááninkowe sénda uwófí'a ómpo kesí kísaú-waasiye siyó kosénaumne séna ²⁰ mifá'á tuwéna témena aampa'l'a tisaná némpakemba afowá awánéna aruntaféna uwánkena aínténa kotaparéna ifí'á wétaisana ²¹ ááninko séna kesifoo Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a uráumpo kentáfë kesááninkowe sénda uwófí'a óne sisaná ²² afowá mináái ifátuwéna wení kísaú-waasi táántaisasa tewaná séna minúwóiyáámbá kawé'-únánkwátói maimaé máuwanke'a kesáánimba intáfë'a waiyambá wéuwanke'a aísamai ánáambá

wéuwanke'a ²³ ánóíwara-purumaka-araa'a
 maimaé'a mátufu'mai aamoi-tánómbá kaufíyata
 wéneta aamoisá uwánkáano, ²⁴ Kesááninko
 áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména timbá
 póta aamoisá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

²⁵ Aamoí owaná aifakéwí kísaufakembo
 timbá naankóní ewaa'lá téna aamoimó on-
 áái taiséna ²⁶ kísau-waasigomba áántena séna
 nóinká'-aamoya wéoo sisaná ²⁷ enáfá'a kawel-
 úmai tiyáisana enafo séna ánóíwara-purumaka-
 araa'a tufú'mai kaúfóro sisasá miyá wéesa
 mérqawe siusaná ²⁸ minááí ísáisana arunkó sáwí'a
 isaná kaoréna ímba naaúmpa'a íyísana afowá
 máápa'a kuména aifakéwín-arumbá kusímai
 íyáisana ²⁹ afowántaféna séna ayáátáák'a esé
 mé'a sáwfí'a-aatai wémaisuwe'a enáái ímbo
 taraisúnda emó séndantemba miyá wéuna
 óraa-poiye kári-poiye méme-araa'e ímba tufú-
 simena'a kesí waásise'a naráumne. ³⁰ Enááninko
 ení órad'-ontamba maimaé koméng aare
 tine'lá minóntámbá mótu'mai tai'ásuwena
 tisá ánóíwara-purumaka-araa'a tufú'mai kau-
 améne sisaná ³¹ afowá séna ayáátáák'a kesé'o
 méraanda kesí seyaafá-tántáá'a endén-ive.
³² Enáfáko áwiyokurai pukurái súnana úwoi
 ména tintáféta aamoisá uwánkaumne siyákiye
 Ísu siyákiye.

16

Moóráwigó kísau sáwí'o uráin-aai.

¹ Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-aaí
 ísáaro. Moóráwigó moparáwínkwárá'-wáásígó

kísau-waasisafena séna kesí moparáwinká'á káráwiyuwo sisaná miyá isasá tuwímbai tésa sésa ení moparáwinká'á ímba kawel'-úmai káráwiyaaisana ení óntamba áwiyokaiye sewaná ² miwá iséna káráwiywaimba áántaisana tisaná séna enáái sewa'á isáúmpo kesí moparáwinká'á ímba káráwinompo kesí moparáwinká'á káráwinda-aufai agai-símína'a ení kísaugoni áwáu awánaano sisaná ³ wéwena imáyáa éna kesí óraakomo si'mátuwaina'a nóra ónaumno. Kemá ímba fasi'aénkó pó'a maramó ufí-kísáú ímba kanaa'á maénäumpo inaimó sisáféna sigaé ínifo ⁴ miyá é'a aasásói'á úmae wénonana si'mátuwainasa miwítí naaúmpa'a sínkaresa tómbá siménááwe-imayaa uwásuwena ⁵ wení óraakompakembo ánaaembá méyánónaumne sésa úwoimo maiyáan-kwaasi táántaisana moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná ⁶ séna sáwifa'-masawemba 100 mašawemba ówitamai aménáumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 50 iye símai agai-simiyó sisaná miyá isaná ⁷ moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná séna sáwifa-ton-unamba 100 unamba aménáumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 80 iye símai agauwó sisaná ⁸ minááímó simbá óraakomba simámewana iséna wení moparáwinká sáwi'a úmai káráwiywaintafena séna kawel'-ímáyááwárá'-wáásímó ontembá miyá óne siyáyiye. Marapá'-wáásí kentí imáyáarakemba ásawimai miyámó ondawí kawel'á íníye símai wémaefo sámo kain-áémpá'ó méraan-kwaasi ímba miyá

wéowe. Miyáumai óraako wení moparáwinká'ó káráwiyaiwaintafena séna kawel'-ímáyáawárá'-wáásimó ontembá miyá óne siyákiye Ísu siyákiye.

⁹ Ísu simásuwena minááísáfena séna ísáaro. Marapá'á kentí óntantamba túwa'nai iyasa kentí waási-i'a íya'a kentí óntambo tail'áindara'a wíyómpa'o ésa iyíyan-kanaa wíyómpa'a minkwáásí tuwánésa aamoí uwátinkanaawe. ¹⁰ Kári-tantaaka'a kawel'-úmaimo káráwiyyowi óraa-tantaaka'wara'a kawel'-úmai káráwiyyonaawe. Kári-tantaaka'a sáwí'a úmaimo káráwiyyowi óraa-tantaaka'a sáwí'a úmai káráwiyyonaawe. ¹¹ Marapá-tántááká'ó ímbo kawel'-úmaimo káráwiyyaiyawimo éna Maníkó wíyómpaken-tantaa'a ímba tiména káráwiyyoro síníye. ¹² Marapá'ó Maníkómpákén-tántááká'ó ímbo kawel'-úmaimo káráwiyyaiyawimo éna Maníkó wíyómpaken-tantaa'a ímba tiména kendén-ye síníye. ¹³ Ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawel'-úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumai Maníkóní kísäumo maé'o é'a sáwifa'-ontamba maénaumne-imayaan ímba úmae iyónááwe. Sáwifa'-ontamba maénaumne-imayaamo é'o é'a Maníkóní kísau ímba maénááwe Ísu siyákiye.

¹⁴ Ísu minááí súwasa ámáán-kawaq-waasi isésa óntantafesa aamoí wéesa pósä Ísun-awiyáái

uwaná ¹⁵ Ísu simátimena séna kembiwí waási túranka'a kawe-kísáú wémaewasa tuwánesa sésa kawé'-wáásin-owe wésefo Maníkó kentí imáyáa wétuwanaíye. Seyaafá-tántáákón-áúmo mósá márááán-tantaatafena Maníkó sáwísamban-ije wésiye Ísu siyáíye.

¹⁶ Ísu simátimena séna Mósese Maníkóní ámáámbo simátímakain-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawimo agaimakáan-aaiye mindá aambó usukáín-ááímó éna Yónimo nombó maitínkarainka'a mináái tiyáíye. Káf'e'a ásé-aai Maníkó wení waásimo kawáánin-aai wésimatimemba pósá waási Maníkómó kawáánipa'a tiyáántámba fasi'ámaesa wéiyaferaawe. ¹⁷ Marawé wíyóne tai'áñifo Maníkóní ámáámba kárl'-amaane óraa'-amaane ímbo tai'áínda aasiyaasí waé'wae'a íníye.

¹⁸ Moóráwigo awaainímbá ai'mátuwenamo fí'on-inimbo máímba umémbá wémaiye. Moóráwaasigo ai'mátukain-inimbo máímba wewárá'á umémbá wémaiye Ísu siyáíye.

Óntawara'-waasigoe Rásarasite-taai.

¹⁹ Ísu séna moórá-aai ísáaro. Óntawara'-waasigo ména kawé'-únánkwátói sáwifa'a makéna kawe-tómbá náma'nama'-isaná ²⁰⁻²¹ moóráwigon-awi'a Rásarasi ímba óntamo makáiwai óraa'-namomba kaisaná méraisasa ayái-tómbá amínana náíníye sésa óntawara'-waasigoni ontará'á móankaraawana méraisana iyánkó téna mindámómbá tauwá'naraiye. ²² Ánaaemba ímbo óntamo makáin-kwaasigo

púwísasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi kunáí'mesa Émbaramumo kawel'-mápá'ó méraipa'a móankaraawana óntawara'-waasigo púwísasa utámakaawana ²³ púwón-aempa'o iyamó wégaipa'a óraa'-ai'a isaná ména mósá awánaimba némpa'a Émbaramuwe Rásarasiye'a méraayana tuwánéna ²⁴ aaemáífinkemba séna kesifoo Émbaramuwo iyamó wégaipa'a óraa-si'a isa'á méraumpo arumbá uwásinke Rásarasimba ai'márénana kunkéna ayáámba nompí támai sináafiya'a maráinana tasíyasi íno sisaná ²⁵ Émbaramu séna kesááninko marapá'ó méraandara'a seyaafá-kawé-tántáá'á makáampo Rásarasi sáwi'a úmai méraifo mindásafe imáyáan-uwo. Káf'e'a wemá kawel'-úmai méraifo embá áí'o ipa'á méraane. ²⁶ Senda-ááiwará'á imáyáan-uwo. Afufumpimbá óraa-tunai wéraifo ímba wété ónááfo sisaná ²⁷ óntawara'-waasigo séna kesifó Émbaramuwo emó sénda-aaisafe'a simáme'úne. Rásarasimba ai'márénana kesifoní naaópa'a ²⁸ séfataase kesífárawaisai méraafó kusimátimena sáwi-marupa'o iyamó kaipa'á tefó simátimino sisaná ²⁹ Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye aúfáifimbo agaimakáamba pósa toráumai isánááwe sisaná ³⁰ kesifó Émbaramuwo ímbanifo moóráwigo pukáimpinkemba íyáfasinena kusimátiminasa sáwi-imayaa tuwésa Maníkómpá'á kónááwe sisaná ³¹ Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye ímbo isésamo ésa pukáimpinkembo íyáfasinkaiwain-aai

ímba isánááwe Émbaramu siyáiye Ísu siyáiye.

17

Sáwí'o on-aai.

Mátíyu 18:6-7, Mátíyu 18:21-22, Mááka 9:42-48

¹ Ísu wení kísau-waasisafena séna fí'o-fí'ontantaa'a waásifa'a tíngasa kesáái tuwánááwe. Tuwimbai tésa kesáaimo wéisaawi karó'-áái tasimátimiyyasa kesáái tuwésa kóiyasa karó'ó sýawifa'a sáwí-meyamba tíniye.

² Miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba fári'wimaresamo nompimbó túwááwasamo kumpuwésaraa karó'-áái ímba simátímewasa kesáaimo ísaraan-iyampoi kesáái ímba tuwésa sáwí'a owisinó. ³ Mindásafe'a kentúra'a káráwiyoro.

Kentí waásimo kembó sáwí'o uwátinkaiya'o é'a kembiwífá'á mindásafe simátimiyyasa sáwí'a únemo sýa'o é'a ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro. ⁴ Kentí waásigomo kembó sáwí'o uwántinkáfá'o iyésamo kempál'o téسامو sáwí'a únemo símae iyíya'o é'a ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro. Mimbórá-kánáámó afakaetéra'o miyámó íya'o é'a ímba imáyáa é'a ifá'á túwáaro Ísu siyáiye.

Ísumpa'o timankúnkúmbo on-áái.

⁵ Suwasá Fasi'aénkóní aantá-waasi wentáfésa sésa entáféta simankúnkúntaamo úndasa súwa'nai inatá entáféta simankúnkúntaamo úndasa fasi'ámaisa méraano suwaná ⁶ Fasi'aénkó séna moórá-taigon-awi'a másítáti kári'-aramba tu'makáawana áruma wíkéna óraa-tainambo

intembá miyáumai kentáfē'a timankúnkúmba íyambo é'a óraa-taisafe sé'o taawí'wé óraa'-nompimba kunkaruuwuwó síyanamo éna miyá ínýe Ísu siyaíye.

Kísau-waasiti kísau-gon-aai.

⁷ Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-aai ísáaro. Kísau-waasigomba ai'marááwana kísau wémaena kísaufakena'i póiyá'o káráwiyaindafakena'i timbá ení tómbá emá agaimái naaó ímbo síyamba ⁸ kafegafé úmai kawe'-únánkwátói uré tómbá agai-símína'a nasúwáana ánaaembá ení tómbá agaimái náinone miyán-ááí wésewe. ⁹ Sintembá kísau-waasi miyá ésa úwoi miwítí kísau isasá miyá ombá pósá ímba túwí'a mósá wémaraawe. ¹⁰ Miyáumai kembiwí miyá é'a simátíméndantemba é'a tai'áiyanka'a sé'a úwoi wení kísau-waasisa úndasa póta úwoi kentáásí kísausa maiyáumne sé'a ímba kentú maimaé'a íyóro Ísu siyáyiye.

Ísu námombo kón-kwaasi kawel'ó uwátínkaran-aai.

¹¹ Ísu Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba Sámériyaa-marawe Káríri-marawe afufumpin-ámpá'á wéna ¹² moórá-naopa'a kúwasa námombo kón-kwaasi siyáánkai-waasi wétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa ¹³ aaemái sésa óraako Ísuwo kentáá arumbá uwásinkao suwaná ¹⁴ Ísu tuwánéna séna ámáán-kisau-waasifa'a wé'a kentú máaraatimiyyasa tuwánésa námomba kawáúwiye sénááwe súwasa aampa'o kumbá túma kawel'á uwátinkowana ¹⁵ miwífínkémbá

moóráwigo áúma kawe'ó uwánkomba awánéna kouweréna óraaka tasiyéna Maníkón-áwí'a mósá maréna ¹⁶ Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena súwi séna minkwáásí ímba Yúndaa-waasin-ifo Sámériyaa-marafaken-kwaasigo súwi súwana ¹⁷ Ísu séna siyáánkai-waasi túma kawe'ó uwátinkaunda afa'éiyain-kwaasi ímba kouwéráwana ¹⁸ kímborawigo fí'om-barafaken-kwaasigo kouweréna Maníkón-áwí'a mósá máráíye simásuwena ¹⁹ minkwáásígontáfena séna kentafé súwa'nai índawin-iye sénda póna enáú kawe'án-ifo waaó Ísu siyáye.

Maníkó wení waásimo kawáánin-aai.

Mátiyu 24:23-28, Mátiyu 24:37-41

²⁰ Súwasa ámáán-kawaa-waasi Ísumba áísaí esa sésa Maníkó wení waásimo kawáánin-kanaa nónin-kanaawa tíniyo suwaná Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba ímba kanaa'á túrantamba awánánááfo ²¹ Maníkó wení waásimo kawáánimba waási túra'a ómbaraimba pósá mifará'lí maafá káráwiyyaiye ímba kanaa'á sénááwe Ísu siyáye.

²² Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna ánaaemba kemá waási úranko kúmónda-kanaa awánánæ síyambanifo ímba miyán-kánáá suwánánááwe. ²³ Tuwímbaj sésa maafá'lá méraiifo taawánaaromo síyasa fí'owi sésa maafá'lá méraiifo taawánaaromo síya'o é'a ímba érai'e sé'a wété oro. ²⁴ Wíyómpa'o aafáyáumo tóráísasamo awáñaaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. ²⁵ Misúnda-aai ímba paápé uráinasa aifa'á káfé'o méraan-kwaasi tínaaemba uwásinkesa sí'o índa-i'a

uwásinkanaawe. ²⁶ Naaófá'á moóráwigon-awil'a Nówamo méronka'a waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamо maé'óntemba ánaqemba kemá waási úranko kúmónda miyá ónááwe. ²⁷ Nówamo méronka'a noné tóné wénesa tiyáámúmba wéto'waai-esa aaré máúwasa waaí máúwasa wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowana piri'-nónkó seyaafá'-wáásí tínkamuwasa putásaraawe. ²⁸ Naaófá'á moóráwigon-awil'a Rótimo méronka'a ímba Maníkón-ímáyáá ésa noné tóné wénesa méyánúmae wénesa kísauwe naané úmae né'óm̄ba ²⁹ Rótí Sóndómu-naopa'o tiyuwónka'a Maníkó óntankwara iyaronkwárá'á wíyómpakemba tuwówana kuména tínkamuwasa putásaraawe. ³⁰ Rótimo méronka'a waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamо maé'óntemba kemá waási úranko aneka'ó kumpaápé ondará'á miyá ónááwe.

³¹ Aneka'ó kúmóndara'a ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyíyamba moparáwimbá ifátuwanaawe. Kísufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o týyamba moparáwimbá ifátuwanaawe. ³² Rótí awaainínkón-áái imáyáan-oro. Wení moparáwimbó tuwón-imayaa éna mówaerowana óntankwara iyaronkwárá'á kuména tufúwana pukáyiye. ³³ Tirááímo táínda-i'o ésa ímba kawel'-úmai ménafafo kentáfesa imáyáa ésa tirááímo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ³⁴ Simátime'a súne. Aneka'ó kúmóndara'a mindó'wáámbá kael'-wáásí mimbóráfá'á túmá wéreyana Maníkó moóráwigombá auwéna moóráwigombá aiyáíníye.

35 Minkánáá kae'-ínínkáí tómbó wéto'mayaan-íyana Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáiíníye. ³⁶ Kae'-wáásí kísaufa'o méreyana Maníkó moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáiíníye Ísu súwasa ³⁷ wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo emó sénda-aai nááfatafewa sénó suwaná póye sawaiyémó kawáá'ipa'o náíndasafenamo embontaand-dumágómó tatorúpaintemba Maníkó sínana súnda-aai

paápé ínkiye Ísu siyákiye.

18

Moóráwigo keto'-ínínkón-aaimo ísarain-aai.

¹ Ísu séna aasiyaasí Maníkómpá'á inaí wésesa túwáafo séna waé'mai-aai simátimena séna ² moórá-naopa'a aaimó ísáín-kwaasigo ména ímba Maníkón-áároi inkaiséna ímba waási-imayaa éna meraisana ³ mindáópa'a keto'-ínínkó ména aasiyaasí aaimó ísáín-kwaasigompa'a tóso éna séna sáwi'a uwásinkanaesa wéofa aaí súwa'nai uwásinkao sisaná ⁴ ayáátááka'a wenáái ímba ísarena ánaaembä imáyáá éna séna Maníkón-áároi ímba inkaisé'a waási-imayaa ímba é'a wéumpo ⁵ minínínkó kempá'ó timbá suwesaraí ifáímpó'a áwa'nai ónaumne siyákiye. ⁶ Fasi'aénkó simásuwena séna aaimó ísáí-sawi-waasigon-aai imáyáan-oro. ⁷ Maníkóní waási wempá'ó inaimó símae íyómba túwáafo séna ímba ayáátááka'a úwoi ména miwí táái iséna ⁸ sáwi'o uwátínkénka'a ááéma túwa'nai ínkiye. Ánaaembä kemá

waási úranko aneka'ó kúmón dara'a méraiyan-kwaasifinkemba kesááisafesa timankúnkúmba ónaa ína ónaao tuwánánaumne Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó símae íyómba túwáafo séna minááí siyákiye.

Ámáán-kawaa-waasigonte taakisimó maún-kwaasigonte-taai.

⁹ Tuwímbai kawe'-wáásí úne sésa kentúma maimaé iyésa fí'on-kwaasi túma símai sáwi'o uwátinkén-kwaasisafena waé'mai-aai. Ísu simátimena séna ¹⁰ kae'-wáásígórái moóráwigo ámáán-kawaa-waasigon-ifo moóráwigo taakisi-ontámbó máín-kwaasigo ésarai óraa'-amaandaumpa'a inaí séyae sésarai iyóyamba ¹¹ ámáán-kawaa-waasigo koku'á ména wenáú maimaé iyéna séna Maníkoo kemá tuwímbaimo ontembá ímba wéumpo entáf'e'a súwi súne. Umémbó maésamo karo'ó sésamo aare-úmémbará'ésamo ontembá kemá ímba miyá wéune. Maaméraiwai taakisimó máín-umen-kwaasigomo intembá kemá ímba miyá wéune. ¹² Aasiyaasi-sóndáárá'á kae-kae-kánáá ámáántafe'a imáyáa é'a ímba tómbá wénaumne. Aasiyaasi-kísáúgóní sondaará'ó maúnda-tantaa'a tuwínke'a kemá afa'éiyaimba maé'a moórá embá áma'mae'a wéiyune sisana ¹³ taakisimó máín-kwaasigo moóráifa koku'á ména aigaé éna kífaena séna Maníkoo kempímbá sáwi-imaya wéraifo arumbá uwásinkao siyákiye. ¹⁴ Ísu minááí simátimena séna ísáaro. Maníkó taakisimó máíwaini sáwi-imaya maiyaúwáísana Maníkóe taankarotámai maéna wení naaópa'a

wisaná ámáán-kawaa-waasigo wempímbá sáwí-imayaa úwoi wéraisana wení naaópa'a kuráiyę. Óraa'-waasi únemo síyawi Maníkó túwi'a múra tuwáinífo Maníkón-aísamaifimbo méraawi Maníkó túwi'a maimaé iyíníye Ísu siyáiye.

Ísu iyámpói mo ayááfúmbo tátínkaraín-aai.

Mátíyu 19:13-15, Mááka 10:13-16

¹⁵ Simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawe'á uwátinkainkwaé sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísaú-waasi tuwánésa kóro suwaná

¹⁶ Ísu miniyámpoísaféna táántena séna teró.

Ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpoímó kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpói kempá'ó tíyan-amba ímba aambá faiyóro. ¹⁷ Érai'a simátíme súne. Maníkóntafésa sésamo iyámpoíyaan-úmai kenká'á wégawaanonemo síyanamo éna miwíyá'á kawáánínífo ímbo miyá síyawimo éna ímba kawááníníye Ísu siyáiye.

Óntawara'-waasigon-aai.

Mátíyu 19:16-30, Mááka 10:17-31

¹⁸ Súwana moóráwigo Yúndaa-waasiti óraako Ísumpa'a téna séna óraakoo kawekó óne. Nóra úmaiya aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁹ Ísu séna kentafé nóra séwa kawekó óne wéseno. Mimboráwigó Maníkó weyáá kawekón-ye. ²⁰ Maníkóní ámáámba é'a ísaraane. Minámáámba aúfáífimba agaimaréna séna ímba aare-úmembán-oro. Ímba waási tínkamiyasa púwóro. Ímba umembá máéro.

Ímba karol'-áái simátínkáaro. Kentinófoi-tuwi'a óraal'-i'an-oró siyáye súwana ²¹ miwá séna minámáámbá kemá iyámpóiykemba ísare'a kawel'á úmae wéiyune súwana ²² Ísu iséna séna kawel'á éma moórá-tantaa'a ímba kawel'á uráambo ení moparawímber fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawel'-méyámbá Maníkó wíyómpa'a ankáíníye. Tímatuwemo e kembá sirááiwainone súwana ²³ minááí iséna sáwifa'-moparawimbo makóntafena óraal'-imayaá úwana arunkó sáwí'a urákiye.

²⁴ Arunkó sáwí'a úwana Ísu awánéna séna sáwifa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó wení waásimo kawáánipa'o wíyamba umbaí táíníye. ²⁵ Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóní afaapimbá ímba kanaa'á kóferainíye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbó kóféráinkakaa sáwifa'-ontamo makáan-kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó súwasa ²⁶ minááí isésa áísaí esa sésa umbaí taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a méranaao suwaná ²⁷ Ísu séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbaresa kónááfo Maníkó úwoi kanaa'á wéye súwana ²⁸ Pítaa séna isaaó. Kentáásí naaópa'a tuwéta entá wéaraaiwaumne súwana ²⁹ Ísu séna érai'a simátíme súne. Maníkó wení waásimo kawáánintafesa imáyáa ombá naaópa'a tuwésa tuwaaininé tuwaaisáye tinófoiye táánine tiyáámúne tiyuwésa miyáumaimo túwááwin-anondaa ³⁰ marapá'ó méraanka'o túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'a

sáwífa'a mémaesa ándaen-kanaa aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe Ísu siyáyiye.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aai.

Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

³¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tinkarena simátimena séna ísáro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowimo waási úrankon-aai agaimakáan-aai paápé íníye. ³² Kembá sí'mai fí'onkaawaasi timiyasa karaáná'a sinkésa símai sáwí'a uwásinkesa tuwiyáái wisinkésa ³³ súwiyonku'nésa sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne Ísu súwasa ³⁴ wení kísau-waasi nóin-aaisafenawa síyó sésa minááígóní áwáumo aúpá'ó wérontafesa ímba ísámai kawelá ésa Yérúsaremu-nao'-ampa'a kuráawe.

Ísu aúrambo kafíkowimba kaweló uwánkarain-aai.

Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

³⁵ Ísu aampa'ó kúmba Yéríko-nao'-ewaa'a kúwana moóráwigo aúrambo kafíkowi óntamba inaí símai maénæ séna aanawáísára'a kumbéna wéinai séna ³⁶ sáwífa'-waasimo tésmo kímkimbo sumbá iséna nááwiya'o súwasa ³⁷ Ísu Násaretifikewi wétiye suwaná ³⁸ óraaka séna Ísuwo Téfítin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaø súwasa ³⁹ aifa'ó tun-kwáásí aaisambá aéesa sésa aseraaó suwaná minááí ifátuwena aneka'á óraaka séna Ísuwo Téfítin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaø

súwana ⁴⁰ Ísu aampa'ó wémomba wení ewaa'á koiyáfasinena séna áí'mae teró súwasa áí'maesá ewaa'á tuwaná Ísu áísai ena séna ⁴¹ nónin-tantaara embá arááímo táinda-tantaq'a uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawe'á uwásinkqao súwana ⁴² Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai índawin-iye sémpo aúramba kawe'á íno súwana ⁴³ minuwóiyáámbá aúramba kawe'-úmai awánéna Ísumba arááíwa'mae wéwena Maníkón-áwí'a mósá marówasa sáwifa'-waasi awánésa Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

19

Sákiyasin-aai.

¹ Maníkón-áwí'a mósá márówana Ísu Yéríko-naopa'a kóyáákanae séna kúmba ² moóráwigon-awí'a Sákiyasi taakisi-óntámbó máún-kwaasiti óraa'-waasigo éna sáwifa'-ontamba makéna ³ Ísumba awánánae séna úmba sáwifa'-waasi fáítukowana ampáán-kwáásígó éna ímba kanaa'á awánéna ⁴ maanámpá'á tiniye séna minkwáásí tínaempakemba aifa'á iyáákena moórá-taifa'a iyátena mérowana ⁵ Ísu mintáígóní áwáufa'a wéna mósá awánéna séna Sákiyasiyo ení naaúmpa'a kónaumpo minuwóiyáámbá marapá'á kumuwo súwana ⁶ aamoí uwásuwena minuwóiyáámbá marapá'á múra tuwéna kúwááí'maena wení naaúmpa'a kúwasa ⁷ minkwáásísombá awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa sáwí'o in-kwáásígóní naaúmpa'a wéwiye suwaná ⁸ Sákiyasi wení naaúmpa'a mósá ankéna Fasi'aénkóntaféna séna óraakoo kesí ónta afufuntambá tuwínke'a tuwimbai

ímbo makén-kwaasi timé'a tuwímbai karo'á simátinke'a óntamba umémbó maiyáunda pó'a éiyain-eiyain-úmai tíma'mae'a kónaumne súwana ⁹ Ísu séna káfé'a maandáúmpá'ó méraan-kwaasi kawe'-ámpá'á métinkaumne. Émbaramun-aísaaqfitantambo uráandasafe'a miyá úne. ¹⁰ Kemá waási úranko kumpaápé uráundawi enkáán-kwáásí saafá úmai sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'ó métinkáandasafe'a kunkáumne Ísu siyáyiye.

Siyáánkai-waasi-taai.

¹¹ Mináái ísowana Ísu Yérúsaremu-naokoni ewaa'á kúwasa wesé'o kun-kwáásí imáyáa ésa sésa Manikó wení waásimo kawáánimba káríka'a paápé ínkiye suntáfena waé'mai-aai simátimena ¹² séna moórá-oraakon-aai ísáaro. Kámáni-waasi némpa'-marafa'a méraawana kotísai onasamó kanaán-iyemo síya'o é'a kesí waásiya'a takáráwiyonae séna ¹³ wení kísau-waasi siyáánkai-waasi táántaisasa tewaná óntamba kae-táémo kae-táémo'a tiména séna koméraana'a minóntánkákémbá kísau wémaiya'a té'a tuwímbai-ontankwara'a tamáéno séna kóisasa ¹⁴ wenamááraa tíyántafesa uwánkesa kámáni-waasi kosimátime sé'a kentáárá'lá ímba takáráwiyyiniye kosimátíméro sewasá kuráawe. ¹⁵ Énifo minóráákombá káráwiyyi-kísau áméwana kouweré téna ááémo óntambo tímakain-kwaasi táántaisasa tewaná séna tímakaunda-ontankakemba nóräumai-ontana maiyáao sisáná ¹⁶ aifa'ó ámakaiwai téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a moórá kae-táémo'a maiyáumne sisáná ¹⁷ óraako séna

kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kári-tantaaka'a
 kawe'-úmai káráwiyaampo siyáánkai-naoraara'a
 káráwiyuwo sisaná ¹⁸ moórá-kisau-waasigo téna
 séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau
 wémæ'e'a siyáánkai-taemo'-ontamba maiyáumne
 sisaná ¹⁹ énifo séfataase-naoraara'a káráwiyuwo
 sisaná ²⁰ moórá-kisau-waasigo téna séna óraakoo
 símakaanda-ontamba ampantafímbá mú'múmai
 aúpá'á makáumpo máinone. ²¹ Emá fasi'aén-
 kwáásí éma ímbo makáanda-tantaa'a wémæ
 úwoi wéne fí'owiti kísaufaken-tomba wénaana
 pó'a enáároi inkaisé'a úwoi aúpá'á makáumpo
 máinone sisaná ²² óraako séna sáwi-kisau-
 waasigo ónda pó'a kentáfemo séndantemba aaí
 simánkanaumne. Kentafé sé fasi'aén-kwáásí
 éma ímbo makáanda-tantaa'a wémæ úwoi wéne
 fí'owiti kísaufaken-tomba wénaane sémpo ²³ kesí
 óntamba seyaafá'-wáásítí óntambo máráán-
 daumpa'o makáandarakaa tiyé'a kesí óntankwara
 a'wáá-ontankwara'a máúsino séna ²⁴ méraqan-
 kwaasisafena séna maanóntámbá maiyé'a kae-
 támamo'-ontambo tokáiwaimba áméro sisasá
²⁵ miwí sésa ímbanifo kae-támamo'-ontamba é'a
 tokáiyie sewaná ²⁶ óraako séna simátíme súne.
 Sáwifa-tantaaka'o kawe'-úmaimo káráwisinkaaawi
 moórá-mora-tantaa'a tíménasa káráwisinkanaafo
 ímbo kawe'-úmaimo káráwisinkaaawifinkemba
 makáan-tantaa'a máéna'a ²⁷ kesí namuro-wáásí
 kentárárá'á ímba káráwinone siyáawi tí'mae'a
 kempá'á tiyé'a tinkamiyasa

púwóro siyáiyie Ísu siyáiyie.

*Ísu Yérúsaremufa'o kuráiín-aai.
 Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Yóni 12:12-19*

28 Ísu mináái simátimena aifa'á Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba 29 Órifí-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétífasí-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náó'-ewaa'a wéna wení kísau-waasiyai kae'á máti'marena séna 30 epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awi'a tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ándá awátuwekai áí'mae tekaiyó. 31 Moóráwigo tuwánénamo nórá óyaekaiya óyómo sínakai óraako ayáá'mae'a kónae siyé simámékaiyo súwasarai 32 kuyaná súntemba mimpói mérowasarai koawánésarai 33 ándá koawátuwóyana mimpóígón-afowá awánéna séna nórá sékaiya mimpóígóní ándá wéawaaeyo súwasarai 34 mindárai sésarai óraako ayáá'maena wínkwaesimásuvesarai 35 áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwatói faú'mai mimpóígón-arósááunka'a wandaaí uwí'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa 36 sáwfí'-waasi mésa óraa'-waasin-iye sésa paákákén-únánkwatói faú'mai aampa'á uwí'ma'mae wéguwana minúnánkwatóiya'a auwétamaena wéwena 37 Órifí-omapaken-ampa'o kumúmba Yérúsaremu-nao'-ewaa'a kúwasa Ísumba sáwfí'-waasi arááíwa'mae wéwesa aamoí ésa fí'o-fi'on-kisau kawe-kísáú maúmba awánontafesa Maníkón-áwí'a mósa marésa óraaka'-oraaka'a sésa 38 Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó minkáwáágómbá kawe'á wéuwankaiye. Maníkó kentáásáfena séna aáno úmai méraaro wésimba póna wenáwí'a óraa'a wéiyé óraaka'a suwasá 39 misáwfí'-wáásífínkémbá tuwímbai ámáán-kawaa-waasi sésa óraakoo embó arááíwa'mae

wénon-kwaasisafe sé aséráaro siyó suwaná ⁴⁰ Ísu séna simátíme súne. Miwí ímba aaimó senkačaa maanontánkó kentáfénawe séna aaí sisinó Ísu siyáyiye.

Ísun-arumbó uwátínkaraín-aai.

⁴¹ Ísu Yérúsaremu-nao!-ewaa'a wéna awánéna waási tífi'a téna séna ⁴² aáno úmaimo máewini áwáu ímba ísámai kawé'á uráawe. Isékaa aáno úmai méraqewisino. Kafé'a ímba kanaa'á wéisaawe. ⁴³ Kentí namuro-wáásí tésa kentí naaópa'a taúkúresa maramá u'l'mái ontafimbá agari'á tásuwesa ⁴⁴ kentí aare-iyámpóiwará'a tinkamesa kentí naambá tawísísuwandaawe. Maníkó kawé'-ámpá'a métinkanae séna tisa'a tínaaemba uwánkáámba pósa kentí namuro-wáásí tésa miyá ónáawe Ísu siyáyiye.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

Mátíyu 21:12-17, Mááka 11:15-19, Yóni 2:13-22

⁴⁵ Ísu minááí simásuwena Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó un-kwáásí iti'mátuwena ⁴⁶ simátimena séna Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna mindá kesí naambá Maníkómpá'o inaimó sendámbán-ye agaimaréna siyáyiye. Énifo uméndáúmpá'o ontenkáámbá uráawe Ísu siyáyiye.

⁴⁷ Aasiyaasí óraa'-amaan-daumpa'a Ísu simátíma'maena iyúwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé óraa'-waasiye Ísumbo tufíyan-aai suwasá ⁴⁸ úwoi-waasi sáwifa'a Ísun-aai ísámae wéiyuwasa tufuwíyan-amba ímba kanaa'á saafá uráawe.

20

*Náawawa ai'maráísawa tiyánomo siyán-aai.
Mátíyu 21:23-27, Mááka 11:27-33*

¹ Moórá-kanaa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóní ásé-aai simátimuwasá óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé Yúndaa-oraal'-waasiye tésa ² sésa náawawa ai'maráísawa tiyéwa náawampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ³ Ísu séna aifa'á moórá-aai tísai ona'á simásíméro. ⁴ Ááéma Yóni nombó maitínkáraiwai Maníkówá simámakaisanawa nombá maitínkárai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkáraiyo súwasa ⁵ miwí keáimbá sésa nórashaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkáraiye senanasáámó éna nórashaawa séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síniye. ⁶ Waási simámakaawanawa nombá maitínkáraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwifa'-waasi Yónintafesa sésa Maníkón-aaimo simásímakaiwai uráiye wésembo pósa óntamba maiyésa sínkamonaawe. ⁷ Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná ⁸ Ísu séna ímbo simásimiyá'a náawampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-aai ímba simátimenaumne Ísu siyáyiye.

*Ándá-aran-kisaura'o káráwiywí-taai.
Mátíyu 21:33-46, Mááka 12:1-12*

⁹ Ísu waé'mai-aai simátimena séna moóráwigó ándá-aran-kisau úmarena ayáátááka fí'om-barafa'a koménae séna maankísáúrál'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba

wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena
fí'om-barafa'a koméraisana ¹⁰ arambó áfumo
kain-kánáá tisaná aanáfó kesí

ándá-aramba komauwó séna wení kísau-
waasigomba ai'maráísana minkísáúrá'ó
káráwiyyifa'a tisasá ta'óto'mai tufú'maresa
ándá-aramba ímbo ámém̄ba ai'mátuwaawana
kóísana ¹¹ aanáfó moóráwigomba ai'maráísana
tisasá minkísáúrá'ó káráwiyyowi ta'óto'mai
tufú'maresa sáwí'a uwánkesa ándá-aramba
ím̄ba ámém̄ba ai'mátuwaawana kóísana
¹² aanáfó moóráwigomba ai'maráísana
tisasá ta'óto'mai tufú'maráwana naaemá
kúmísasa famétuwaawana kóísana ¹³ aanáfó
séna nóra ónaumno. Kesááninko imáyáamo
ámaqundawimba ai'maráanana wínasa
wenáái isánááwe séna ai'maráísana tisasá
¹⁴ minkísáúrá'ó káráwiyyowi awánésa keáimbá
sésa aanáfón-ááninko tifo tufúwónanasa puwéna
maankísáú ím̄ba maínata kesáá maénae
sésa ¹⁵ ta'óto'mai ándá-aran-kísaufakemba
famétuwesa tufúwówana pukáye. Ísu minááí
simátimena séna minkísáú-áánáfó miyá ínije.
¹⁶ Téna kísaura'o káráwiyyowi tím̄kaminasa
puwíyana fí'onkaa-waasi kesí kísaura'a
káráwiyyoro sínije Ísu súwasa minááí isésa sésa
ím̄ba miyán-oró suwaná ¹⁷ Ísu árimba tuwánéna
tíslai úmai isánae séna imáyáan-oró séna Maníkón-
aai aúfáífimba maarán-ááí agaimaréna séna
óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa
sáwí'a wéiye sésa maisukáawe. Ánaaembá
minóntánkó áfonkaamba uráye
agaimaréna siyáimba minááísafé'a imáyáan-
oró. ¹⁸ Wíyamba minóntánká'á tanaambá

kofésa sáwí'a ónááfo minóntankó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu súwasa ¹⁹ óraa'-amaankisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé simbá kentáásáfena siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásísáfena táá'a úwasa ifátukaawe.

*Taakisi-ááísáfésamo áísai uráan-aai.
Mátíyu 22:15-22, Mááka 12:13-17*

20 Ifátuwesa ta'ótoraíyan-kanaa káráwiyesa tuwímbai ti'marésa sésa Ísun-aaimo ísáán-kwaasimo ontembá té'a áísai iyana sáwí-aaimo sínata ta'óto'mai kámáni-kawaagompa'a móankanaumne sésa ti'márówasa Ísumpa'a tésa 21 sésa óraakoo érail'-aai wése waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aai ímbo sénda Maníkóní aambó arááiwáén-aai arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. ²² Emá nórani-mayaawa ónó. Kanaasáawá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Tíméndasa Yúndaa-waasisa kentáásí ámáána taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Timénaum íntaawa timénaumno suwaná ²³ Ísu miwití imáyáa iséna séna ²⁴ moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná ²⁵ Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkondé Maníkómbá áméro súwasa ²⁶ mináái ísówana táá'a úwasa ímba aaí siyáawe. Ísu waási túranka'a ména ímba sáwí-aai súwasa pósá ímba aaí sésa ta'ótokaawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aai.

Mátíyu 22:23-33, Mááka 12:18-27

27 Ímba ta'ótórówasa Sátusi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe sun-kwáásí pósá Ísumpa'a tésa 28 sésa óraakoo naaofálá Mósese séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ankáíníye siyáye. 29 Moórá-aai isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba púwísana 30 wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba púwísana 31 wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba púwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaaawana 32 miníninkó ánaaembä pukáiye simámesa 33 Ísumba áísai esa sésa miyámó ombá waási puwíyómpinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínimbá afakaeté-waasi tuwaainimbá éna nááwa máíníyo suwaná 34 Ísu séna marapá'ó méraan-kwaasi aaré maíyasa waaí maíyasa tiyáamúmba to'waaí ésa wéowe. 35 Maníkó táántena séna pukémpinkemba íyáfasine'a wíyómpa'a iménaawe siyáimba minínínákwá'á wíyómpa'o iméraiyambá aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ónááwe. 36 Maníkóní kísau-waasimo wíyómpa'o mésamo ímbo púwóntemba minkwáásí miyá ésa ímba aneka'á puwónááwe. Pukémpinkembo íyáfasinaiyambá Maníkóní waásin-owe. 37 Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyambá Mósese

minááísáfena agaimakáye. Aúfáífimba agaimaréna séna áru-taiya'a iyamó kaimbá ímba mintái káwisaná mintáífínkémbá Maníkó Mósesentafenq séna Maníkó úne. Enaíwá'ná Émbaramune Áísákine Yékopune miwítí Maníkó úne siyáye. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáásí é'a púwúwasa utaráambanifo 38 minááí siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánká méraawe Ísu súwasa 39 ámáámbo sun-kwáásí sésä óraakoo kawe'-áái simásímakaane suwaná 40 Ísun-aaigo tá'a úntafesa ímba áísai uráawé.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-aai.

Mátíyu 22:41-46, Mááka 12:35-37

41 Ímba áísai uwaná Ísu séna Káráísiti Téfítin-andafaken-kwaasin-iye wésefo 42 naaófá'á Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-
iyé siyáimba imó agaimakón-aufaifimba Téfíti agaimaréna séna
kesí Fasi'aénkóntaféna Maníkó séna
kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'
43 mara'-ména'a ení namuro-wáásí
íyákaanasa miwí tai'ánáawé

Maníkómó siyáin-aai Téfíti siyáye. 44 Miyáumai Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-
iyé siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfítin-andafaken-kwaasin-iye Ísu súmba Káráísiti Téfítini Fasi'aénkó éna Téfítin-andafaken-kwaasigon-iye.

Ámáámbo sen-kwáásítí aambá arááiwáéfomo siyáin-aai.

Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 11:37-54

⁴⁵ Sáwífa'-waasi mináái ísówana Ísu wení kísau-waasisafena séna ⁴⁶ ámáámbo sen-kwáásítí aambá arááiwáéfo. Minkwáásí ayáátáá-kuferai wiyesa naaópa'a afufumpa'á nówasa pósä waási tuwánesa sésa óraal'-waasin-owe wésewe. Minkwáásí ámáán-daumpa'o ombá óraal'-waasimo máépa'a imésa tanómbo kaúfópa'o ombá kawel'-áémpá'a mésa kawetómbá wénaawe. ⁴⁷ Minkwáásí keto'-íníntí óntawara naankwará'á umémbá maésa waási suwánesa súwí'a mósá maráiwae sésa karokómbá tafisímai inaí wésewe. Miyámó on-ánondáá óraa'-umbai maénááwe Ísu siyákiye.

21

*Keto'-íninkó Maníkómpá'á óntambo tukáin-aai.
Mááka 12:41-44*

¹ Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména tuwánómba óntambo túwón-anafeumpimba sáwífa'-ontawara'-waasi sáwífa'-ontamba túwówana ² moórá-keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna kári'-ontamba kae-tóyaráámbá tuwómba Ísu awánéna ³ wení kísau-waasisafena séna érail'a simátime súne. Minkétó'-íninkómó túwáin-ontanko seyaafá'-wáásimó túwáan-ontamba íyáákaiye. ⁴ Miwí sáwífa'-ontafinkemba tuwímbai túwáafo wemá kári'-ontafinkemba mútú'a túwáimba póna ónta-iyaimba méíniye Ísu siyákiye.

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aai.

Mátiyu 24:1-2, Mááka 13:1-2

⁵ Súwasa tuwímbai óraa'-amaan-dantafesa sésa kawe'-óntánkákémbá úmakaawe. Maníkómbá ámakaan-tantaa'a ko'naariri úmakaawata awánéta aamoisá úne suwaná ⁶ Ísu séna ánaaembá waási tésa awánaan-tantaa'a seyaafá tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwárá'é tawísísuwanaawe Ísu siyáye.

*Sáwí-kanaa tínyemo siyáin-aai.
Mátíyu 24:3-14, Máká 13:3-13*

⁷ Ísu minááí súwasa áísai esa sésa óraakoo emó sénda nónin-kanaawa paápé íníyo. Nóninkwaamera ínataawa séta ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá íníyesa sénaumno suwaná ⁸ Ísu séna karo'-ááí isé'a érai'e sefó káráwiyoro. Sáwífa'-waasi tésa kesuwí'a máwatesa sésa Maníkómó íyáfasisinkaraiwai únda póna minkánáá ampáánká'á tínye sénááwe. Miyán-ááí síyawí ímba tirááiwáéro. ⁹ Tíyááwemo síyan-aai némpakena'i ewaakéná'i isáiyána ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tínda mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-waame'an-iyie. ¹⁰ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena íyáfasiné tíyááromo sínasa íyáfasinéa tiyánááwe. ¹¹ Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táíníye. Fí'o-fi'om-barafa'a aawai táíníye. Sáwífa'-waasi tí'a íníye. Wíyómpa'a fí'o-fi'on-tantaa'a paápé ína'a awáné táátafe'a ónááwe. ¹² Mintántáá'ó ímbo paápé ínasa kembiwí ta'óto'mai sáwi'a uwátinkesa ámáán-daumpa'a kawáá-wáásí aaifimbá maitinkésa ándáfa'a mótilkanaawe. Kentáfé'o

fasi'ámaimo méraiyantafesa ta'óto'mai óraa'-waasifa'e kámáni-kawaa-waasifa'e mótingesa aaí simátinkaiya'a ¹³ minóráá'-wáásí kesáái simátimenaawe. ¹⁴ Aaimó simátinkénka'a nóranaaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a íyana tirunkó umbaí táíno. ¹⁵ Minkánáá kawe'-ímáyáá timé'a aaí tááka tinkaáana'a síyasa kentí namuro-wáásí ímba kanaa'á kentáái taraisésa íyáákanaawe.

¹⁶ Kentinófoye kentífá'awaawiye ken-timááraawe kentí waásiye tí'maesá óraa'-waasiya'a iyésa aaí simátinkaiyasa kempínkémbá tuwímbai túnkamiya'a puwónáawe. ¹⁷ Kentafé fasi'ámaimo mérailayantafesa seyaafá'nánká týámبا uwátinkanaawe. ¹⁸ Miyá ésa ímba timambá túnkambai tai'ánáawe. ¹⁹ Fasi'ámaimo mé'o é'a kawel'-úmai méranaawe Ísu siyáiye.

Sáwí-kanaagon-aai.

Mátíyu 24:15-21, Mááka 13:14-19

20 Ísu minááí simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a namuro-wáásí taúkúmaraiya sé'a seyaafá-tántáá'á tawísísuwaiyan-kanaa tiyé sénááwe. **21** Yúndiyaa-marafa'o mériyán-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. Naaópa'o mériyán-kwaasi mindáópa'a tuwésa wété ónááwe. Kísaufa'o mériyán-kwaasi ímba naaópa'a iyónááwe. **22** Minkánáá Maníkó sáwi-meyamba timínana Maníkón-aai aúfáifinken-aai paápé íníye. **23** Tímúka'-iníne káfé-iyampoiwara'-iníne minkánáá sáwi'a ónááwe. Maníkó maankwáásísáfena aaisambá tiyínana óraa'-umbai táíníye. **24** Fí'om-barafakewi

tuwímbai paepáétamba tínkamesa tuwímbai tí'mesa fí'o-fí'on-kwaasiti marafá'á mótingesa fí'onkaa-waasi Yérúsaremu-naopa'a káráwiyesa sáwi'a íyana Maníkó séna kentí kanaa tai'áiye síníye Ísu siyákiye.

*Ísumo marapá'ó kumínda-aai.
Mátíyu 24:29-35, Mááka 13:24-31*

²⁵ Ísu minááí simátimena séna aafáúrá'lé wíyónka'e oká'é fí'o-fí'on-tantaa'a paápé ínýe. Marapálá fí'o-fí'om-barafaken-kwaasi tirunkó umbaí táinýe. Uví-nónkó óraaka'a áái wésena tufántááfan-íñasa waási inkaisónááwe.

²⁶ Wíyónko tora'náára'a íñasa waási sésa nórawa'iyo sésa tinekembá tata'á íñasa táátafesa ésa óraa'-imayaa ónááwe. ²⁷ Kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwará sámó kainkwárá'á ainánká kúmóna'a suwánánááwe. ²⁸ Kemó súnda-tantaa'a áwáu ómbarena paápé ína'a mósá awánánááwe. Maníkó kawel'-ámpá'á métinkainda-kanaa káríka'o tínda pó'a to'mayaá é'a mósá awánaaro Ísu siyákiye.

²⁹ Ísu minááí simátimena séna moórá naantágón-áwí'a fíki mindáwara fí'on-taiwara'a imáyáan-oro. ³⁰ Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa káríka'a tiniye sénááwe. ³¹ Miyámó intembá kemó súnda-tantaa'a ína'a awáné sé'a Maníkó wení waási kawáánimba káríka'a tiniye sénááwe. ³² Érai'a simátime súne. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó súnda-tantaa'a paápé ínýe. ³³ Wíyóne marawé tai'áinífo kesáái ímbo tai'áinda

úwoi waé'wae'a ínkiye Ísu siyáye.

³⁴ Ísu simátimena séna kentúra'a káráwiyoro. Uwóí'o on-dómbá né'a kafóná mé'a marapá-tántáá'á óraa'-imayaa ofáínifo. Miyá é'o é'a ímba imáyáamo wéiyanka'a kumúnafainifo káráwiyoro. ³⁵ Kífo'o aumakááwanamo waígo ímbo imáyáa imbó tafááfíntemba fí'o-fí'om-barafaken-kwaasi ímbo wéisenka'a kumúnafainifo ³⁶ káráwiyoro. Inaí símae wéiyiyana kemó súnda-tantaa'a kempá'ó tína'o é'a fasi'ámai mé'a waási úranko súranka'a méranaawe Ísu siyáye.

³⁷ Minkánááfimbá aasiyaasi-kánáá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenái simátima'mae wéiyena fenómpinka máápa'a kumbéna Órifí-omap'a nó'waamba imaé'mae úwasa ³⁸ sáwifa'-waasi aafáyáara'a ááéma Ísun-aai isánae sésa óraa'-amaan-daumpa'a imaé'mae'a úmae iyáawe.

22

Yúndasi Ísuní pintaru'ó maiyáin-aai.

Mátíyu 26:1-5,14-16, Mááka 14:1-2,10-11, Yóni 11:45-53

¹ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánómbá ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa kárika'a túwasa ² óraa'-amaankisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé Ísumbo tufíyan-aai suwaná úwoi-waasisafena táá'a úwasa ímba aforatá ta'ótorañaumne siyáawe.

³ Suwaná Ísuní kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigon-awíl'a Yúndasi moórá-awíl'a Ísakerioti éna waántawanko wenarumpimbá koména imáyáa amúwana ⁴ óraa'-amaan-kisau-waasifa'e ámáán-daka'o káráwirowifa'e wéna séna túwa'nai ona'á Ísumba ta'ótorañaaawe súwasa ⁵ isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná ⁶ Yúndasi ewé séna ímbo waásimo mépa'o é'a nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótorañaaoo-imayaa ómbarena

úmae kuráiyé.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.

Mátíyu 26:17-25, Mááka 14:12-21, Yóni 13:21-30

⁷ Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'warapereti agáún-kanaa túntemba tíyótaimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'l'a tufú'mai káufúnka'a ⁸ Ísu Pítante Yóninte'a ti'maréna séna tíyótaimo í-tánómbá kowégaufiyata komandaanó súwasarai ⁹ mindárai sésarai nááfara kogaufóyauyo suyaná ¹⁰ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'l'a wíyana moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba arááiwáékaiyo. Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o ¹¹ naankón-afowámó mérainakai kosimámekai óraako áísai ena séna kesí kísau-waasise'a náán-aempa tíyótaimo í-tánómbá nánaumno wésiye kosimámékaiyo. ¹² Wemá afófumayaal'-nankoni óraa'-aempa'l'a aráátiminiye. Kúfu'o uwándáiyantantaa'l'a mimpimbá wéraiye. Seyaafá-tántáá'l'a to'mayaa úmarekai minká'l'a kausínkáakaiyo súwasarai ¹³ mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'l'a wésarai Ísumo sún-tantaa'l'a wérowasarai minká'l'a tanómba kauwánkaraaye.

*Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aai.
Mátiyu 26:26-30, Mááka 14:22-26, 1 Kórinti
11:23-25*

¹⁴ Tanómbo náyan-kanaa túwasa Ísuwe wení aantá-waasiye tómbó náiyapa'a komérowana ¹⁵ Ísu simátimena séna kárika'a sí'o índa-i'a uwásinkaiyan-kanaa ímbo tiyáin'a ááéma týótaimo í-tánómbá kembiwisé'a nánaumne-imayaa úmae iyáunda káfé'a minkánáá paápé imbá póta nánaumne. ¹⁶ Simátíme súne. Marapá'á maantánómbá ímba aneka'á nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a maantánónkóní áwáuma afora'á wéraina'a nánaumne séna ¹⁷ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá súwiyo séna maimái moórá-mora úmai naaró. ¹⁸ Simátíme súne. Ándá-aran-domba ímba nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a aneka'á nánaumne séna ¹⁹ péréti maisoréna Maníkómpá súwiyo séna tafánkena tiména séna mindá kesún-ifo kembiwísafé'a ísámai kesú tuwánáumne. Miyáumai kentafé'a imayáa é'a námae iyóro súwasa ²⁰ tómbá násuwówana ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna pérérimo timúntemba miyáumai ándá-aran-domba tiména séna mindá kesí naaén-ye kesí naaemá kembiwísaféna kumínda póna Maníkó séna kesé'a kááísamai méraiwae séna mináú-ááí símai kááísamakaisa'a miyáumai kentafé'a imayáa é'a námae iyóro.

²¹ Kembá namuro-wáásímó aráátimindawi keséta ména tómbá wénaiye. ²² Naaófá'á Maníkó séna waási úranko puwíníyemo siyáintemba pó'a

púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwi-meyamba máíníye Ísu súwasa²³ wení kísau-waasi keáimbá sésa nááwa miyá ínisanawa siyáawe.

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aai.

²⁴ Ísuní kísau-waasi mósimesi-aai sésa kentááfinkémbá nááwa wéiyaakaiyo suwaná ²⁵ Ísu séna marapá'-óráá'-wáásísombá íyáákamai fasi'aén-áái simáti-simati uwasá wenkóyááktayaaka ésa sésa kentáásí óraa'-waasi kawé'á wéowe siyáawe. ²⁶ Kembiwí miyáumaimo óraa'-waasimo ontembá ímba miyán-oro. Kempínkémbá óraa'o ménae siyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. Íyáákanaemo siyawi fí'owiti wayó'á maénááwe. ²⁷ Marapá'-wáásífinkémbá tómbó ménamo wénaiwai óraa'-waasin-ifo kúfu'o uwámíwai kári'-waasi imbánifo kemá kentí óraako ímba miyá é'a kentí wayókóráambá wéune.

²⁸ Miyá úna'a kembó sáwí'o uwásínkáanka kesé'a mé'a ímba siyukaawe. ²⁹ Kesifo kentáfena séna waási kawáánuwo siyáintemba kembiwísafé'a miyán-áái simátimenaumne. ³⁰ Waási kawáámó ondará'a mé'a tómbá wéne'a kawáámó ondará'a mé'a Ísarerin-áánintomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aanintonti minándáfákén-kwáásí-taai isé'a tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyákiye.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Yóni 13:36-38

³¹ Ísu Sáimonimba arumbá uwánkena séna Sáimonijo isaaó. Owáí to'máímo tufimpí

owanamó arú'ó marapá kúmísasamo anónka'o mósá máéntemba kawe-tántáá'á mósá maé'a sáwí-tantaa'a úwoimo wéraindasafena waántawanko tísai úmai isánae sína'a³² mindásafe Maníkómpá'á inaí sé'a kesé'o kááísamaimo méraanda siyuwááñäfo sé'a inaí siyáumne. Emá siyuwé kouweré kesí waási fasi'látinkaaø Ísu súwana³³ Pítaa séna Fasi'aénkoo ándáfa'o áí'mae wíya'o é'a kesé'a kóyauye. Tufuwíyamo puwína'o é'a kesé'a puwóyauye Pítaa súwana³⁴ Ísu séna Pítaa simáme súne. Káf'e'a kokórigo ímbo áái siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfí sé ímbo awánáúnda-waasiye sínone Ísu Pítaaantafena siyákiye.

³⁵ Ísu simásuwená wení kísau-waasisafena séna ááéma ti'maré sé'a óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímbo maé'a tón-únámbá ímbo maimaé wé'a tísamai ánáamba ímbo maimaé koró. Minááí ááéma sé'a ti'mákaunda moórátantaatafe'a aáfáán-tukáana'iyo súwasa miwí sésa ímbaniye suwaná³⁶ Ísu séna káf'e'a óntan-unambo makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Tón-únámbó makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Paepáé'a ímbo makáiyawi miwítí paákákén-únánkwátói fí'owi timésa óntamba maiyésa paepáé'a méyánuresa koró.³⁷ Simátíme súne. Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba Áísáya agaimaréna séna

ái'maesa sáwí'a uráan-kwaasimo
mépa'a móankaraawe agaimaréna siyáimba
kentáfénamo siyáimba póna paápé ínýe
Ísu súwasa³⁸ wení kísau-waasi sésa
Fasi'aénkoo kae-páépáé'a makáumne

suwaná wemó sún-aaigoni áwáu ímba
ísóntafena séna é'aniye
Ísu siyáye.

*Ísu Kétesémánifa'a inaimó siyáin-aai.
Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42*

³⁹ Ísu simátimena máápa'a kuména Órifí-
omapá'a imaé'mae úntemba iyúwasa wení
kísau-waasi arááíwa'mesa ⁴⁰ iyúwana Ísu
simátimena séna waántawanko tísai úmai isánae-
aai kempá'á sifáínifo Maníkómpá inaí seró séna
⁴¹ tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iye
séna mara'á kumbéna inaifinkémbá ⁴² séna
kesifóo emó kanaán-iye sémo e maanúmbáí-
tántáá'ó kempá'ó tínda maisiyuwé énifo ímba
kesí imáyáan-ifó ení imáyáa arááíwáéno súwana
⁴³ Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi paápé
éna fasi'ánkowana ⁴⁴ arunkó óraa'-umbai tówana
Maníkómpá'á inaí fasi'ámai súwana umu'náámba
naaeráámbá marapá'á kumúwana ⁴⁵ inaí
simásuwena íyáfasinena wení kísau-waasiyaufa'a
téna tatuwánómba tirunkó umbaí tówasa
tún-kwaigurówana ⁴⁶ tatúséna tasimátimena
séna túmó wéraamba íyáfasine'a inaí seró.
Waántawanko tísai úmai isánae-aai kempá'á
sifáínifo Maníkómpá'á inaí seró Ísu siyáye.

*Ísumbo ta'ótokaan-aai.
Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Yóni 18:3-12*

⁴⁷ Ísu minááí wésuwana sáwifa'-waasi
wétuwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakembá
kae'á kumbaimái-waasifinkembá moóráwigon-
awi'a Yúndasi misáwfá'-wáásífimbá aifa'á téna
Ísumba aaweyáámó uwánkaindasafena Ísuni

ewaa'á téna ⁴⁸ aasásói'á úntafena Ísu séna Yündasiyo kemá waási úrankomba kesí namuro-wáásímó aráátímíndasafe aaweyáá uwásinkaane súwasa ⁴⁹ Ísuwe'o mérowi moórá-tantaa'o paápé índa-imayaa ésa sésa Fasi'aénkoo paepáétanta karánqummo suwaná ⁵⁰ Ísuní kísau-waasifinkemba moóráwigó paepáé'a maimaéna aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwowana ⁵¹ Ísu étuwaaø séna minkwáásígón-ááka'a ta'ótorena áá'a kawe'á uwánkaraiye.

⁵² Kawe'á uwánkowasa óraa'-amaan-kísau-waasiye ámáán-danka-kawaa-waasiye óraa'-waasiye Ísumbo ta'ótoraiyanesa tamérowana Ísu simátimena séna kentáf'e'a umén-kwáásín-iye sé'a pó'a taánáínkwara paepáé'wara'a maimaé kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. ⁵³ Sáwifa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesé'o méraundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. Káf'e'a kentí kanaamá isa'á kumeukóní fasi'aémbá íyáákaisa'a kembá ta'ótórááwe Ísu siyáiyé.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

*Mátíyu 26:57-58,69-75, Mááka 14:53-54,66-72,
Yóni 18:12-18,25-27*

⁵⁴ Súwasa Ísumba ta'ótomaesa aifa'-ámáán-káwáágóní naaúmpa'a móankowana Pítaa tínaaembá nénk'a'o témomba ⁵⁵ mindánkóní naamaáífa iyamá agaimarésa mérowana Pítaa miwísé mara'á tamérowana ⁵⁶ iyamó wégonka'a moórá-kísau-arasigo téna Pítambá takarakéna séna minkwáásígó wesé'o máiwain-iyé súwana

57 Pítaa séna ímbanifo kemá ímbo awánáúnda-waasin-*iye* súwana ⁵⁸ káríka'a moóráwigo Pítamaa taawánéna séna wení waásifinkewi óne súwana Pítaa séna kemá ímbaniye súwana ⁵⁹ káríka'a moóráwigo Pítamaantafena óraaka séna érai'a súne. Kárírifakewi éna wení kísau-waasifinkewin-*iye* súwana ⁶⁰ Pítaa séna emó sénda-aai ímbo isáúmne súwana kokóriko áái súwana ⁶¹ Fasi'aénkó waeréna Pítamaa awánówana Pítaa Fasi'aénkó simámakon-aai ááka'-maréna miyá siyónka'a káfé'o kokóriko ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-íká'a kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-*iye* sínone siyónka'a minááí ááka'-maréna ⁶² máápa'a kuména áfááraumai ifi'á taráiyé.

Ísumba karaánáá'ló ánkaraan-aai.
Mátíyu 26:67-68, Mááka 14:65

63 Pítaa ifi'á tówasa Ísunka'o káráwirowi karaánáá'lá ankésa tufuwésa ⁶⁴ aúrampa'a ampantasámbá káátamakesa wétufuwesa sésa esafé sé Maníkómó íyáfasisinkaraiwai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnai simásimiyo wésesa ⁶⁵ fí'o-fí'on-aai símai sáwí'a uwánkaraawe.

Ámáán-oraa'-waasifa'a Ísumbo áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Yóni 18:19-24

66 Aafáúmó íyáúsunka'a Yúndaa-waasiti oraa'-waasiye oraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé túwaandu urówasa Ísumba áí'maesä íyúwasa ⁶⁷ sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitiya'onai simásimiyo suwaná séna simátíména'o é'a ímbo kawé'-úmai

isánááwe. ⁶⁸ Moórá-aaimo tísai ona'ó é'a ím̄ba simásimenaawe. ⁶⁹ Kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayaánúrapa'l'a fasi'aén-áémpá'l'a iménaumne súwasa ⁷⁰ seyaafá'nánká sésa ewá séwa Maníkón-ááninko úne séno suwaná Ísu séna é'a sewé súwasa ⁷¹ miwi sésa wesáfena sifó minááísáfeta aaifintá maenkéta fí'on-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwánáúmne siyáawe.

23

Ísumba Páíratimpa'o áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Yóni 18:28-

38

¹ Minááísáfesa misáwfá'l'a iyáfasinesa Ísumba áí'maesá Rómu-kamani-kawaagon-awí'a Páíratimpa'a wésa ² aaí simánkesa sésa minkwáásígó Yúndaa-waasi karol'-áái simátimena miwítí imáyáá símai sáwí'a éna séna Rómu-kamani-aifa-kawaagomba taakisi-óntámbá ím̄ba áméró séna wesáfena séna Yúndaa-waasiti kawáágó é'a Maníkómó iyáfasisinkaraiwai úne siyáie suwaná ³ Páírati Ísumba áísai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a séne súwana ⁴ Páírati óraa'-amaankisau-waasisafenawe úwoi-waasisafenawe séna minkwáásígó ím̄ba sáwí'a uráisa'a awánáúmne súwasa ⁵ óraaka sésa Káríri-aempaken-kwaasi tirumbá totuwéna minkákémbá Yúndiyaa-aempa'l'a taména miyá wéiye siyáawe.

Ísumba Érotimpa'a áí'mae kuráan-aai.

6 Suwaná Páírati minááí iséna séna Káríri-aempakewiya'iyo súwasa **7** ewé mináémpákéwín-ye suwaná imáyáa éna séna Éroti mináémpákén-káwáágó káf'e'a maanká'á Yérúsaremu-naopa'a taméraifo ai'maráanana wempá'á wínana wemá isáiníye Páírati simásuwená ai'marówasa áí'maesá Érotimp'a kuráawe. **8** Ayáátáák'a Éroti Ísuntafesamo sun-ááí iséna Ísumba awánaanana ímbo awánáunday-kisau maínd'a awánánae súwasa Ísumba Érotimp'a kuwaná awánéna aamoí éna **9** fí'o-fi'on-tantaatafena áísai úwana Ísu iséna ímba aaimó súmba úwoi mérowasa **10** óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé mésa Ísumbo simánkón-aai óraaka suwasá **11** Érotiye wení i-wáásiyé Ísumba símai sáwí'a uwánkesa karaánáá'a ankésa óraa'-waasiti unáánkwátói uwánkesa áí'maesá Páíratimp'a aneká kuráawe. **12** Ááéma Érotiye Páíratiye aaisambó siyááyamba pósarai minkánáá kawé'-úmai méroyasa Ísumba áí'maesá aneká Páíratimp'a kuráawe.

Ísumba tufíyana puwínomo siyáin-aai.

Mátíyu 27:15-26, Mááka 15:6-15, Yóni 18:39-19:16

13 Kuwaná Páírati óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye úwoi-waasiye táántena **14** séna minkwáásí kempá'á té'a sé'a waásiti imáyáa símai sáwí'a wéye wésewe. Kentúranka'a áísai únana simánkáán-aaigoni áwáu ímba wéraisa'a awánáúmne. **15** Érotiye áísai úyamba minááígóní áwáu saafá uwááekai úyana ai'maráísasa áí'maesá kempá'á tiyáawe.

Tufíyanamo puwínda-i'a ímba uráifo ¹⁶ i-wáásí senasá áwiyonku'-násuwéwa'a faú'ankanaumne súwasa ¹⁷ Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá tóso úntemba moórá-waasi táántowana Páírati minkwáásí faú'ankowana miwífá'a kúwana Páírati séna Ísumba faú'ankanae súwasa ¹⁸ seyaafá'-wáásí óraaka sésa ímbanifo tufíyan puwínífo Párápásimba faú'ankaao siyáawe. ¹⁹ Ááéma tuwímbai kámáni-waasiye tíyómba moóráwigon-awí'a Párápási moóráwigomba tufúwana puwúwasa ándáfa'a ánkarrowasa sésa Párápásimba faú'ankaao suwaná ²⁰ Páírati Ísumba faú'ankanae-imayaa éna simátimuwasanifo ²¹ óraaka'-oraaka sésa aaraatáiyá'a tufíyan puwíno suwaná ²² Páírati aneka'a séna nóra-sawira uráijo. Tufíyanamo puwínda-i'a ímba uráifo i-wáásí senasá áwiyonku'-násuwéwa'a faú'ankanaumne súwasa ²³ óraaka sésa aaraa-táiyá'a tufíyan puwíno símae iyún-aigo Páíratin-aaigomba iyáákowana ²⁴ Páírati miwí táái iséna ewé séna kemó sentembá oro séna ²⁵ moóráwigomba faú'ankena kámáni-waasi tíyómbo moóráwigomba tufuwúwana puwúwasa ándáfa'o ánkarrowaimba táántowaimba Páírati faú'ankena aaraa-táiyá'a tufíyan puwíníye-imayaa untáfena Ísumba i-wáásí tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufíkáan-aai.

Mátiyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Yóni 19:17-27

²⁶ Timúwasa i-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáírini-naopakewin-awí'a Sáímoni Yérúsaremu-naol'-ampa'a túwasa i-wáásí ta'ótoresa Ísumbo tufíyan-aaraa-tai

áúwaata'ankesa sésa Ísun-ánaaembá tiyó suwaná miyá úwasa ²⁷ sáwifa'-waasi Ísumba arááíwa'mae wéguwasa aaresómbá tirumbá uwánkesa imá siyésa ifi'á támaesa arááíwa'mae kuwaná ²⁸ Ísu waeréna séna Yérúsaremu-naopaken-inintono. Ímba kesífi'o tembá kentí iyámpóísafe'e kesáfé-ífí'á taaró. ²⁹ Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaamo tínda age-íníné ímbo iyámpóímo matinkésamo náámbo tímakaan-inine aamoí ésa iyámpói-íyaimba pó'a inkaisé'a kónaumne sésa aamoí wéowe sénááwe. ³⁰ Minkánáámó tínda kári'-omakowe óraaq'-omakontafesawe sésa ááéma pukónáífo faiwí'mae kufaráátaao sénááwe. ³¹ Kemá aú-taiyaamba únda pósá sáwí'a wéuwasinkaafó kembiwí aáénkaen-taiyaamba ombá pósá óraa-sawi'a uwátinkanaawe Ísu siyáye.

³² Ísu súwasa kae'-wáásí sáwí'o urááyan-kwaasiwara'a tí'maesá Ísunkwara'-úmai tinkamonaé sésa tí'maesá ³³ mimbárágón-áwí'a a'nónayaantapa'emo supa'á kurésa Ísumba aaraa-táiyá'á tufusésa séfasefa'-arausampa'a kae'-wáásí aaraa-táiyá'á tufúsúmarowana ³⁴ Ísu séna kesifoo maami owíní áwáu ímba awánaresa kembá sáwí'o uwásinkáámba ímba imáyáa e sáwí-meyamba ímbo tímínda sáwí-imayaá maitiyuwaáó súwasa i-wáásí sésa wení unááñkwátói maénae sésa áafé týáananasa náawamo íyáákaindawi máíníye sésa miyá uwásá ³⁵ waásisomba káá'a karátuwesa mésa Yúndaa-oraa'-waasi karaánáá'a ankésa sésa fí'owi túwa'nai ena Maníkómó íyáfasinankaraiwaimo énamo éna

wesáféna wenáú áwa'nai íníye suwasá ³⁶ i-wáásiyé karaánáá'a ankésa ikamó fón-domba maimaésa wempá'lá tésa sésa naaó. ³⁷ Yúndaa-waasiti kawáágómó émo e

esáfé enáúma áwa'nai uwo suwasá ³⁸ ááéma aúfái agaimakésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-íye sésa agaimái Ísun-a'nónká-táiyá'á mósá makáawe.

³⁹ Mósá márówana sáwí'o uyan-kwáásímó tufúsúmaroyan-kwaasigori moóráwigo Ísumba karaánáá'a ankéna séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaimo émo e enáú áwa'nai e kenkáiwárá'á súwa'nai uwo súwana ⁴⁰ moóráwigo séna ímba miyá siyó. Maníkón-áároimo inkaiséra

miyá ímba sésino. Wembó sáwí-meyambo ámémenteba kenkáiwárá'á miyá wéowe. ⁴¹ Wemá ímba sáwí'o uráiwaimba sáwí-meyamba wéamefo keráí sáwí'o uráuyawinkai sáwí-meyamba uwásínkááwe séna ⁴² Ísuntafena séna Ísuwo ení waásimo kawáá indará'á ken-ímáyááwárá'á uwo súwana ⁴³ Ísu séna érai'lá simáme súne. Káfé'a kesé'a kawe'-mápá'á iméínone Ísu siyáyiye.

Ísumo pukáin-aai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Yóni 19:28-30

⁴⁴ Súwana wáawái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba ⁴⁵ óraa'-amaandaumpa'a ampanta-óntámó úmakomba tafááténa kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana ⁴⁶ Ísu óraaka séna kesifóo kesimambá enayáámpimba to'maráúmne

simásuwená puwúwana ⁴⁷ i-wáásítí kawáágó
 Ísumo puwúmba awánéna Maníkón-áwí'a
 mósá maréna séna érai'a arupíse-waasin-
 iye súwasa ⁴⁸ sáwifa'-waasi koawánanaumne
 sésa túwaandu urón-kwaasi Ísumo puwúmba
 awánésa tirunkó umbaí tówasa miwití
 naaópa'a wété uwasá ⁴⁹ Ísuwe'o nún-kwaasiye
 Káríri-aemapakemba Ísumba arááíwa'maesá
 Yérúsaremufa'o tiyón-inine nénka'a tamésa
 seyaafá-tántáá'á awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42

50-51 Awánowana moóráwigon-awi'a Yósepi
 Yündiyaa-marafa'a Árimátiyaa-naopakewi kawel-
 wáásí arupíse úmaimo mérowi Maníkó wení
 waási kawááníníye séna amu'maréna póna
 Ísumbo tufuwónae sun-kwáásí tááisafena ímba
 ewé siyáiwai wemá ⁵² Páíratimpa'a téna Ísun-
 áúma utánáifo simiyó súwana ewé súwana
 53 Ísun-áúma aaraa-táiyákémbá tamaimái aú-
 ampantafimba asááúmaena maimaéna waásimo
 aúsámakon-ontan-aifimba mámarena waási ímbo
 makón-aifimba mámarena ⁵⁴ tómbó fáká'maimo
 to'mayaa un-kánáá Yündaa-waasi saagon-kánáá
 kárika'a tíne úntafesa Ísumba utámarowasa
 55 Kárírifakembo Ísumbo arááíwa'mae tiyón-
 inimba Yósepimba arááíwa'mae tésa Ísumbo
 utámárómba taawánésa ⁵⁶ tauwerésa áúra'a
 máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-básawémbá
 to'mayaa unká'á saagon-kánáá túwana ámáámbo
 sunten-úmai úwoi méraawe.

24

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai.

Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10

¹ Saagon-kánáá úwoi mérowana tai'ówasa aafáúmó íyáúsunk'a'a áúra'a máá'anckanae sésa asaa-wiyúm-básawémbá to'mayaa úmakombasawemba maimaésa Ísumbo utámaropa'a wésa ² awánomba óraa'-ontamba óikakemba é'a fawátukowasa awánésa ³ minóntán-aifa'o íyúmba Fasi'aénkó Ísun-áúma ímba wérowasa awánésa ⁴ óraa'-imayaa ésa awánomba kae'l-wáásiyái túgáyáagayaamo ún-unankwatoi urésarai ewaa'á méroyasa tuwánésa ⁵⁻⁶ táátafesa ésa kífaiyowasarai sésarai púwísa'o máánkaraan-ontan-aifimba ímba méraifo íyáfasinena kóuraifo ímba maampímbá ayaafái oro. Wemá Kárírif'a'a úwoimo méronka'a simátímakain-aai imáyáan-oro. ⁷ Maará siyáye. Kembá waási úrankomba sawí-waasi timýasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne siyáye suyasá ⁸ isésa simátímakain-aai tááka'a marésa ⁹ minóntán-aima tuwésa wésa Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fí'on-kwaasiye minááí kosimátimesa ¹⁰ minínimbá moórá Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a Máríyaa úwana moórá araámáó Yémisin-anówa úwana moórá Yóána úwasa miwisé'o méron-inimba Ísuni aantá-waasi minááí kosimátímúwasa ¹¹ isésa sésa úwoi karol'-áái sewé simásuwesa úwoi mérowananifo ¹² Pítaa íyáfasinena awaantanténa utámakon-ontan-aifimba kogífaena awánombá ampantasámbó kárá'umae máutamankon-ampanta aantemba

wérowana awánéna kouweréna mindásafena óraa'-imaya uráiyé.

Émeyási-nao'-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aai.

Mááka 16:12-13

¹³ Minkánáá Ísuni waásifinkemba kae'nárai Émeyási-naopa'a kóyae siyááye. Mindáópa Yérúsaremufa'a ayáátáákakaamba wérowasarai Émeyási-naopa'a kóyae sésarai Yérúsaremufa'a tuwésarai aampa'á wéwesarai ¹⁴ Ísumbo éwiyon-aai símaesarai wéguyana ¹⁵ Ísu ewaa'á téna minkáé'náraise'a kúwasarai ¹⁶ awánoyana Maníkó túramba kumeu'á uwátinkowasarai ímba awiyéraaseraamba uyaná ¹⁷ Ísu séna nónin-aaiya aampa'á símae wégoyo súwasarai minká'á komésarai tirunkó sáwí'a úwasarai ¹⁸ moóráwigon-awi'a Kíriyópási séna káfé-kanaa Yérúsaremu-naopa'a tóso ésa paápé uraintantaa'a awánaraafo eyáá ína awánaraano áisai ena súwana ¹⁹ Ísu séna nónin'íyo súwasarai mindárai sésarai Ísu Násaretifikewintafekai súye. Maníkón-aai siyáiwai Maníkón-aúranka'a fasi'aén-kísáú maéna fasi'aén-ááí simásímísata ísaraumne. ²⁰ Kentáásí

óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye Ísumba tufuwíyanesa Rómu-kamani-waasigomba áméwana ewé sisasá aaraa-táiyá'á tufuwówana pukáiyé. ²¹ Kesáá Ísareri-waasisa séta kentáásí kawáá-í'a éna Rómu-kamani-waasi íyáákainiye siyáundasa tufuwówana pukáiyé. Moórá-aaiwara'a wéraiye. Tufuwówana pukáimba

kaumbo-kánáá maisukáiye. ²² Tuwímbai-inimbo simásímén-aaisa sáátafeta úne. Káfél-aafayaara'a ááéma utaráapa'o kombá ²³ wenáú ímba wéraisasa koawánésa kouweré tésa sésa wíyómpakendarai tuwánáúnasarai sésarai pukáimpinkemba íyáfasinkaiye séye tasewatá ²⁴ kentááfínkembá tuwímbai utámakaapa koawánaawana minínimbó sentembá miyá éna ímba wéraisasa awánaawe suyaná ²⁵ Ísu séna sáwí-imayaawara'a óye. Naaofá'á Maníkón-aaimo simátímkakaawi agaimarésa siyáan-aaisafeikai ímba ááéma érai'e séye. ²⁶ Maníkó íyáfasinankaraiwaimba áí'o índa-i'a uwánkaiyambanifo sómo kain-áémpá'á iméíniye miyám-biyan-aaai Maníkó siyáiye. ²⁷ Maníkón-aaí aúfáífinkemba wentáfesa siyáan-aaigoni áwáu simátímkaiye. Mináái Mósese agaimaréna siyáin-aaiwara minkákembá Maníkón-aaimo siyón-kwaasi agaimarésa siyáan-aaiwara'a simátímkaiye.

²⁸ Simátimuwasarai kuyan-dáókoni ewaa'á kuyaná Ísu kóyáákowasarai ²⁹ mindárai ta'lótoresarai óraaka sésarai kumeupá nó'waamban-ifo kesékai méraao suyaná mindáraise'a naaúmpa'a iména ³⁰ tómbá náiyanesa uwaná tómbá maisoréna Maníkómpá súwi séna tafámbai timúwasarai ³¹ awánésarai Ísumba awíyéraase uyaná áwiyokuwasarai ³² sésarai aampa'ó túyanamo Maníkón-aaí aúfáífinkemba simásímísaranarai sirunkó óraa'-aamoin-iyé siyááye.

33 Mináái simásuwesarai íyáfasinesarai kouwerésarai Yérúsaremu-naopa'o tuyambá Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimá-iwaasiye fí'on-kwaasiye túwaandu urómba tuwánoyasa ³⁴ miwí sésa érai'a Fasi'aénkó pukáimpinkemba íyáfasinena Sáimonimpa'a paápé isaná awánaraiye suwasaráí ³⁵ mindárai aampa'ó kuyan-áái simátimesarai sésarai tómbá tafámbai símísakai Fasi'aénkómbá awíyéraase uráuye siyáaye.

Ísuni waási wembó awánaraan-aaí.

Mátiyu 28:16-20, Mááka 16:14-18, Yóni 20:19-23

36 Mináái suyaná Ísu paápé éna miwítí afufumpimbá ména aáno úmai méraaro súwasa ³⁷ inkaisésa waántá sewé sésa táátafesa uwaná ³⁸ Ísu séna ímba táá'a íno. Ímba kae'-ímáyáámó íyamba ³⁹ siyáánarumpin-afiye sísamaifin-afiye awáné'a kentáfél'a wén-iyé seró. Waántá-waasi ama'wárá ayáántánkwara'a ímba wéraifo kembá úwoi wéraifo suwáné'a sine'á ta'ótóráaro ⁴⁰ Ísu simásuwena ayáánarumpin-afiye aísamaifin-afiye aráátimuwasa ⁴¹ óraa'-aamoi ésa táátafesa ésa óraa'-imayaa uwaná waántán-iyé sefó séna Ísu náiyán-tomba makáao tísai ena súwasa ⁴² agaimakóm-bofaa'a ámúwana ⁴³ maimái túranka'a naráiyé.

44 Násuwena simátimena séna kesé'o úwoimo maéwándara'a maará siyáumne. Kentáféna Mósese agaimaréna siyáin-aaiye Maníkón-aaimo siyón-kwaasi agaimarésa siyáan-aaiye imá agaimarésa siyáan-aaiye érai'a paápé ínýe simátíma kaumne. ⁴⁵ Maníkón-aai

aúfáífinkemba kawé'-úmaimo isáiyantafena miwítí imáyáa kawé'á uwátíñkaraiye.

⁴⁶ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba áí'o índa-i'a uwánkaiyana puwíndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna íyáfasinainasa ⁴⁷ wení fasi'aénkwárá'á mésa aifa'á Yérúsaremu-naopa'a simátimesa minkákembá fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi mósimatim-besimatin-esa sésa kentí sáwi-imayaa tuwé'a Maníkómpá týana kentí sáwi-imayaa maitiyuwáiníye agaimaréna siyáye. ⁴⁸ Awánaan-aai simátima'mae koró. ⁴⁹ Kesifo óraaka'a séna tíméndawimba ai'máráanana kembiwisé'a kumbéíniye. Yérúsaremu-naopa'a méraiyaná kempímbá kumbéna wíyómpake-fasi'aembá timína'a awánaan-aai simátima'mae koró Ísu siyáye.

Maníkó Ísumba aiyówanamo iyáin-aai.

Mááka 16:19-20, Aantá-waasi 1:9-12

⁵⁰ Simásuwená Ísu tí'maena Yérúsaremufa'a tuwéna Pétáni-nao'l-ewaa'a koména ayáántamba aasumí'a uwátíñkaraiye. ⁵¹ Uwátinkowaná Maníkó aiyówana wíyómpa'a iyúwasa ⁵² Ísun-imayaa ésa áwí'a mósa marésa tirunkó óraa'-aamoi úwasa kouwerésa Yérúsaremu-naopa'a tésa ⁵³ aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iyésa Maníkón-áwí'a mósa makáawe.

Rúku kemó súnda-aai tai'áye.

**Aú-aai símai kááísamakain-aai
The New Testament in the Awiyaana language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana**

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c